

העולם הזה

וידויה של הצעירה הישראלית

לעזה

אשר הסתננה

אומנה

של

אהובה

דורדיסמאן
הפכה החשאית
צפון המרחב

העולם הזה

העורך הראשי:

אורי אבנרי

ראש המערכת:

שלום כהן

עורך משנה:

דוב איתן

עורך כיתוב:

סילבי קשת

כתב בכיר:

אלי תבור

חברי המערכת:

עורך תבנית:

דני

צלם המערכת:

אריה קרו

מנכ"ל:

מנשה ברדיין, שייץ גלור, יליז גלייז

דויד הורוביץ, רותי ורד, אברהם חרסון,

יוסף אברמסון, אביבה ססו, עמוס סינור,

שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

9.6 י"י

אין אנו נוהגים להמליץ במדור זה על מאמר זה או אחר בעתון. הפעם רצוני להפיר כלל זה, ולהפנות את תשומת לבך במיוחד ליומנה של אהובה דגנית. הוא ראוי לקריאה ולמחשבה שניה.

מי שמחפש ביומן זה גילויים סנסציוניים או פורנוגרפיים על חיי מארחות-בארים בתל-אביב, ותאכזב. גם אין זאת תעודה ספרותית של גאון-בסתר, ולא תאור לבטלה של בת החברה הגבוהה. לא יומנה של אנה פראנק לפנינו ולא האוטוביוגרפיה של יעל דיין — אלא תיאור מאלף מאוד של בת העם, כפי שהיא רואה את עצמה.

הצעירה המתגלית בעמודים אלה אינה דמות שלילית. להיפך. לפנינו תוצר אופייני של סביבה מסוימת, אווירה מסוימת, גינון מסוים. זהו תיאור של נערה צברית רגילה, האופיינית לשכבות רחבות מאוד של האוכלוסיה, שהגיעה לאן שהגיעה בגלל השפעות חינוכיות סלפניות.

★ ★ ★

בכוחה לא שינוי במאומה את סגנונה של אהובה, מלבד סימניה-פיסוק, רצוני ש"הקורא יקבל רושם בלתי-אמצעי לא רק מתוכן הדברים, אלא גם מצורת התבטאותה. כשהאהובה מפליטה פראוזה נבובת, כשהיא כותבת ציונות חסרת-תוכן, הריהי מגלה טפח מן החינוך שהיא זכתה לו — חינוך שלא נתן לה ערכים חיוניים יסודיים, ומי לא את החלל הריק בפראוזה לאומנית. חי נוח זה, בתוספת רומאנים זעירים וסרטי קולנוע מופקפקים, עיצב את סגנון הכתובת. יש כאן כל האלמנטים של החינוך החדשני של אחרי-המלחמה: המהפכה הכומתה האדומה ועד לאהבת הטרימפים, מהרגשת האושר בצבא עד האהבה לתוכניות שלוש בטייה אחת. אולם הדברים משתקפים לא בעינייה של בתי-סבים אמידה מצפון תל-אביב, אלא בעיני בת העם שגדלה בתנאי דוחק, והמשיכה לחיות בדוחק גם בתקופת שואה. זהו החי אופייני לא רק מבחינת מה שיש בו, אלא גם מבחינת מה שאין בו.

אין זה יומן גליליב לגמרי. אין הוא מורכב מרשימות יומיות עצרות, מן הסוג בו מפקדיה נערה מתבגרת את סודות לבנה, ללא טשטוש או ייפוי. זהו יומן מן הסוג השני, הנכתב מתוך תחושה כי משהו — אולי אדם אהוב — חובר. יראה אותו באחד הימים. יתכן כי אין זו אהובה האמיתית המתוארת בו, אלא אהובה כפי שהיא רואה את עצמה, כפי שהיא ראתה את עצמה. גם מבחינת זהויות וזהי תעודה מעניינת, המעוררת למחשבה רבה.

אין נכתב יומן זה? אפשר רק לנחש זאת, לפי צורת הכתיבה והכתיבה.

החלק הראשון, עד לרומאן עם הצנחן הצעיר המכונה כאן "עמי", נכתב בשלושה ארבעה קטעים רצופים, בכתב-יד נקי. אחרי כל קטע חתמה אהובה חגיגית — פרט ילדותי ומלבב כאחד. הרומאן עם עמי, שהיה שיא חיה הקצרים, נכתב כנראה כל כמה ימים, בהתרגשות מאושרת. ביום הגר שואין נפסק הרומאן — והוא שותק עד ליום הגירושין, כעבור שנה.

מסתבר כי אהובה רצתה לסיים בזאת את יומנה. בכל זאת הוסיפה בסוף כמה קטעים חטופים, מעוגנים, מעין תמורים בדרכה מדתי אל דתי. אפשר רק לנחש מה הסתתר מאחורי תמורים אלה — היסורים, הלבטים, היואש.

זהו הומרגלם לסופר אמיתי. זהו גם חומר עיוני למחקר נועז, המוכן לשאול את עצמו בכנות: לקראת מה אנו מחנכים, בעצם, את הדור הגדל במדינה? מה הציד הרוחני שאנו מעניקים לו בראשית דרך חייו?

★ ★ ★

רצוני להוסיף כמה מלים על גורלה של אהובה ושתי חברותיה.

משפטן בעזה היה משפט צודק, מכיוון שזוכר מאשמת הריגול, שלא היה לה שחר, וחוביו רק באשמת כניסה בלתי-חוקית — אשמה שבלי ספק היו אשמות בה. אולם העונש שהוטל עליהן הוא אכזרי, כמעט בלתי-אנושי, אם לוקחים בחשבון שהשלוש לא התכוונו לבצע פשע, אלא אך פתחו על ידי חיילים חסרי-אחריות למעשה-קונדס קל-דעת.

מסתבר כי הטיפול בשיחרור השלוש נפסק עתה כליל. לא שלטונות האו"ם ולא ממשלת קנדה, שאחד מחייליה אשם בפרשה, הראו נכונות רבה לעזור.

אולם מי שיקרא יומן זה, אינו יכול להשלים עם המחשבה כי צעירות אלה, שלא עשו כל דע לאיש, ששלושתן קרבות של חיים הרוסים ואומללים, ימקו חמש שנים ארוכות בבית-סוהר זה, אפילו יהיה היחס אליהן שם הוגן. יש לתבוע ממשלת רעים להעניק להן תגונה, או להחליפן בשלושה מסתנים מצרים שנשפטו למאסר בישראל.

גם לאורך גבול מתוח ושותת-דם זה, יש מקום להראות מדי פעם יחס אנושי פשוט, לפנים משורת הדין.

הצעירה יזכר בנחם רבים בישראל וזכר יציאת מצרים. הבה נאם לאהובה ולחברותיה יציאת-מצרים בקרוב, והזדמנות להתחיל בחיים חדשים, טובים יותר.

דויד שאלתיאל, עפולה

מכתבים

המאמר בא כנעיצת סכין לוהטת בלי... כל אהובי בוגריון במדינה החדשה. האומה הישראלית עדיין לא העמידה מתוכה כוח אלטרנטיבי שיוכל לקחת את השלטון מיד בוגריון. במקרה ויקרה הנדס מלך נדע ובוגריון יוסיף אל אבותיה, יהיה זה אסון לאומי כבד.

דויד שאלתיאל, עפולה

מתיחם החשבתם כמה פיצויים יגיעו לבוגריון אם הסיועילה יעזוב את השל? טון? יש לי הרישם כי כל אוערות השינוי

מים לא יספיקו לפצות את המנהיג שהקריב את כל שנות בנותו ליד הגנה המדינה. חיים חיים, ירושלים

הקורא חיים מנזים במקצת גם אם ייערך חשוב הפיצויים לפי המודד ההסתדרותי ה' אחרון (60 אלף ל"ה להלל דן, עבור 26 שנות שרות), לא יעלו דמי הפיצויים עבור 26 שנות מנהיגות (לפי המשכורת בדוטו האחרונה) על 50 אלף ל"ה.

מלחמה ע"ד הסם

אני חושב כי במאמר "מכונת ההכחלה" (העולם הזה 1124) ירד העורך לבעייה המרי כזו: מנהיגי המדינה מוכנים להשק באש, העיר, שלא יוגרם נזק למשנה, נוכחתי ב"פעמים קודמות כי שיקולים של אלה שהיו צריכים להצדיק את המדינה לקראת שלום ורוחה כלכלית היו במקרה הטוב ביותר מופרכים. כיצד הם רוצים שנשמור עליהם כי משחקם ב"על סף המלחמה" לא יוליד מלחמה מש"ל אחרי הכל, לא רק בהם תלוי הדבר.

ישראל גולן, ירושלים

נראה ששכתבתם לחזכור פרט חשוב. 20.05 שודר ברדיו כי ב-21.05 תימסר הודעה חשובה. היה ברור כי תהיה זו הודעה במסגרת הרמטכ"ל שמע אף הוא את ההודעה. נשאלת השאלה: אם צורה זו של גיוס המילואים דרך הרדיו לא אושרה, מדוע לא ביטל את השידור המיועד, עבור שעמרו לרשותו 55 דקות? בכמה זמן כבשו את קושיממה?

אורי ש. תל-אביב

אתם טועים כאשר אתם קובעים כי פשי דור הניגוס לא היו כל תוצאות חיוביות. אני, למשל, רואה תוצאה אחת חיובית. נקי אבי ברורות כי לרמו הראשון של גיוס כללי

שחקנית עידן-מינצגר

בישראל, יכולות מדינות ערב לגייס באותה היעילות את צבאותיהן. אולי חושב ש צריך למצוא שיטה יעילה יותר כדי לנצל בהתחלות...

אליהו אלקיים, צה"ל

מנגנון ההשמצות

... מרהים לקרא כיצד העולם הזה הופך לפסגית פרישות כמו "זיווה שפיר", "המרי גלית היפה", או "אבא רצח את כולם". וזהו אחת הסיבות בגללה הפסקתי לקרוא את שבעונכם. יש עוד סיבות: חוסר ידיעות מהמרחש במדינה במשך השבוע; והיורטתם המתבטאת במדור "תענוגות ואובייקטים" של ביקורת והשמצות. עתון אובייקטים אי טוב עוסק רק בשערוריות — יש גם דברים טובים במדינה, לא?

אולם אני חייב לציין גם את הנקודות החיוביות של עתונכם: השאיפה הכנה ל"יחסי שלום בין ישראל וערב; מדורים מעניינים כמו רדיו, אספות, קולנוע, אנשים ופסוקי השבוע; סגנון כתיבה מעניין וחי.

רפאל יאיר, נווה שאנן

הנני מינוי קבוע על שבעונכם מזה שני תיים ומחצה — בדיוק לאחר מלחמת סיני. העתה אליכם בדרך הקשה. בהיותי חבר קיבוץ בצפון הארץ הייתי בין המשמציים הנדולים שלכם. באה מערכת סיני ונודמו לידי אחד מהגליונות שלכם. קראתי ושוכי נעתי. פצתי להשתלם לפני שנתיים ב"הרמטכ"ל באנגליה. היה הכנה האחרון שעשיתי: חתמתי על העולם הזה. אני כותב אחרי שקראתי את שורת הכתבות של העורך ממסעו באירופה ושיחותיו עם הערבים חברה. אתם 100 אחוז.

עוזי גלעד, לונדון

שבוע עיניים בקבצן

העולם הזה של אדם לבדוק את עבודות הדפס (1120 והלאה). מדוע אין הוא שולח מישהו כדי שיראה בעיניו איזה עוול נעשה

לעולים כאשר הם נוסעים הנח? שילחו בוי אדם לווינה או לנאפולי או למארכי, שובע באוניית עולים, יראה איד ממשלים בהם. יקרא את "החוזים" והתסדרות עליהם הם חייבים להתחם בלי שיוכלו לקרוא אותם או להבין את תוכנם.

משה שטרן, ירושלים

אני מכיר בפניכם את כובע הטמפל שלי. הכתבה "הייתי פועל דחק" הוכיחה לי כי טרם נס ליחכם. היא הוכיחה לי את הימים הטובים שהייתי בוחו בשבע עיניים כל קבצן ברחוב אם אין הוא במלחמה כתב העולם הזה המתרים ביום כרט למען עצמי.

יהושע אביאל, נט ציונה

דרך המך

נהנית לקרוא את הכתבה שלכם "ררכי להוליכור" (העולם הזה 1124). זו הפעם הראשונה ששוכנעתי כי הדרך להצלחה בבני רת הסרטים אינה מובילה דרך מיוסות כל הנכרים שם. החל מהנער השלישי וכלה בצלם הראשי, סיפורו של תנה הוא סיפור כנה המראה כי את ההצלחה האמיתית אפשר להשיג רק בעבודה קשה ושחורה.

רבקה גורדון, רמת-גן

הכל טוב ויפה: אתם מראים את חנה מסינגרעדן — חנה מסינגרעדן כמו שראה אותה צלם העולם הזה, ללא כל הכנה מוקדמת (ראה תמונה).

דא דהיגור

אני מודה ומתוודה: אני אוהד-מפא"י ויש גם כאלה. לכן רצוני להעיר את תשומת לבכם שהקו הבלום בעתונכם בזמן האחרון הוא קו של התקפות מוסכות על מפא"י. אני זה פשע. זו זכותכם. אולם האם לא מוטב יהיה אם תוציאו את הפרעל מן השק? הנידו בברור: בעד מי ונגד מי אתם. זה מקובל וזה רצוי לפני הבחירות. לטובת כל הצדדים.

הרשימה. מכתב פיסורין" (העולם הזה 1124). בה אתם מוקיעים את קונויות המי נויים האחרונה של י. כהן. איש השא לי שערב, היתה במקומה קשה לשער צביעות גדולה יותר מבחירות שמיות, הנערכות כשי בירי מוכר המפלגה הקובע מצוי מכתב פיר טוריו הנחתם מראש. זה כאילו שהבחירות האחרונות בצורת חיו נערכות כשבידו אנשי הנידול היה נמצא מכתב כזה. חתום מראש על ידי הנגד רב-ההילה. מדוע לא פירסמו עתונים אחרים פרטים כלשהם על הפרסום אלישבע רואה, ירושלים

בידי עתוני הערב וחלק מעתוני הבוקר, היו מצויות אותן העובדות שהיו בידי העולם הזה. קשה לנחש את הסיבה שמענה בעדס מלפרסם את הסיפור.

מכתב מבעד רראי

... מדוע אסור ליעל דיין לכתוב כי היא שונאת את הצרפתים הארוכים במחנה משי? משימ? האם בבמא זהו היא כופרת בהשתיבות הצבא למדינה? צריך להבין כי ה"צורה לא נכתבה לפי הוסמת משרד הבטחון ולא נועדה לשמש פלאקאט-עמולה לצבא לדעת, לא רק המחברת נשקפת מתוך הראי גם רבים רבים אחרים שהרגישו בצבא כמות.

דן ש. ד. צ. 2808

האיש המוכה

הופתעתי לקרוא בשבעונכם (העולם הזה 1122) את הסיפור "האיש הכוזב". בתהי מדור "ממשל צבאי". המספר כי סיביתי בסתרילתי בעקבות ויכוח עם לאומני בתי צרת. לדיעתיכם: הנני האדם האחרון שי נודע לי כי הוכיח. אינני יודע מאין שאבי חם אינפורמציה זו. מעניין לדעת אם אותו אדם שסיפק לכם אינפורמציה זו הוא שגם תורגם את השיר שלי המופיע באותו סיפור — שכן זהו תירגום בדוי כפי שהסיר פור בדוי...

הצדק עם הקורא יזאד — ביחס לסטירת הלחי. הויכוח לא הגיע למעשה אלימות. לעומת זאת סבור העולם הזה כי תירגום השיר היה הוגן.

גיבור אינטרנטי

ברצוני להגיב על דברי עמוס סינור (העולם הזה 1119). עיניי מר קינו בתנ"ך בקטע המספר על אליהו הנביא. הנביא הנדול של ישראל — לא באש וברקים וברעש נמצאת האלוהות כי אם בדממה דקה. והרשע לי לפרש זאת לפי הבנתי. במתח הנדור שקדם להקמת המדינה, נמצאו לנו גיבורים רבים, אולם משבאה שעת הרממה הדמ לא עמרו גיבורים רבים במבחן. איני חפץ לה מחסירות השלטון והנעשה במדינה. קינו וכל אותם אינטליגנטים מתח הכוחים מצויאות קשה הם במבחן ביום ביום פחדנים. יש בארץ הזאת לעשות וצריך להגיד דור שימא וינסה לעשות את הטוב וההנכון.

שלומית לה

כל הזכויות שמורות

ברצוני לדעת מדוע פרסם פס, שוב תלולים של זיווה שפיר (העולם הזה 1121). אינני זהו זקוק לאמצעים כאלה. אינני אים. ואין זה לכבוד העתון. את השבועון ללא שום פת פירסום, אלא בזכות החומר ובוודאי שלא כדי לראות את אינני מכינה בזכות מה חו נכי שערכם.

יפה ספיבק, פת

העולם הזה 1126

קומץ נבחר

אוטומאטית של כל אבריו של גוף מותקף. זוהי ההגנה של משטר שלם, על קואליציה יותיו ואיפוזיציותיו, על שליטיו הפוליטיים והרוחניים והכלכליים, המתקוממים באופן אינסטינקטיבי נגד גוף זה העומד מחוצה להם, שאינו משובץ במסגרת המייצג משהו חדש — ושהוא על כן מסוכן ומתועב. אינו מזכיר עובדה זו כדי להתמרמר או להתלונן. אני מבין את פשר התופעה, ומתי יחס אליה כאל מחויבת המציאות. הכבוד הרשמי הוא מצד אשר בידו המשטר החבי רתי השליט להעניקו או לשללו. הוא מעניק אותו על-ידי פרסים, מינויים ותשבחות גלוי יות ומוסחת. הוא שולל אותו על-ידי הש- מצה מאסיבית מתמדת.

ישנן תקופות בחיי אומה כאשר אדם בעל כבוד עצמי חייב להיות

ענק פולמיסיים. מחוץ לקומץ קטן של ידיעות עובדתיות שנרשמו בי סגנון ניטראלי, ושל כמה צימוטים לצורך אינטרס מפלגתי חולף, מצי- טיינים כל הקטעים האלה במכנה משותף אחד: הם כתובים בסגנון של שינאה עיוורת, בלתי-רפשרנית ועקבית.

הם נכתבו בידי אנשי מפא"י, אנשי הימין, השמאל והדתיים. הם נכתבו לעתים נדירות בסגנון תרבותי ולרוב בסגנון השוק. אולם כולם כתובים באותה גימה של תיעוב מוחלט. הושמצנו כפאשיסטים וכקומוניסטים, כי מכורים לציונים הכלליים, למק"י, לאחדות העבודה, לשגריר הסובייטי ולחרות. הושמצ- נו כמרכז מחתרת-מלכותי-ישראלי וכקן של

אהרת, הוא פרי מצבה של החבי רה הישראלית.

★ ★ ★
כ ל אדם, וגם כל עתון, זוכה לאויבים ולידידים שהוא ראוי להם. כולנו יוד- עים מי הם אויבינו. מי הם ידידינו? אפשר לנתחם מבחינה סוציולוגית. המחקר המדעי שנערך בשעתו קבע, כי הקורא ה- ממוצע של העולם הזה הוא בן 30, יליד הארץ או אדם המעורה בה מאד, בעל הש- כלה תיכונית, בעל מקצוע חופשי או קצין, נשוי ואב לילד. אפשר לאמת קביעה זו על-ידי הסתכלות פשוטה, ליד כל קיוסק מרכזי בעיר. המסתכל יזכה כי אחוז ניכר שמור גם לאנשים מעל לגיל 40, לסטודנטים, ואף לעילים חדשים היודעים עברית. אולם מה קובע הניתוח הסוציולוגי מעט

ה שבוע, ערב פסח, מלאו תשע שנים מאז רכשה קבוצה של חיילים משוח- ררים את העולם הזה והקימה את המערכת הנוכחית.

מכל המפעלים הציבוריים שהוקמו על-ידי ליחמי תש"ח, זהו היחיד שנשאר בחיים והפך לחלק מן הגוף הישראלי.

כבר השבועות הראשונים של העולם הזה החדש גרמו לתדהמה ציבורית רבה. אולם הירחמאילים המופתעים התנחמו. "זה ענין של זמן", התנחמו. "במשך כמה שבועות או חדשים ירעישו עולמות, ואחר-כך יכנסו לתלם. כמו כולם. הם יתעייפו. או ייקנו. או יישברו. אין הם יכולים להחזיק מעמד לאורך ימים. אף להם כסף. אין להם עורף ציבורי. הם יכנסו למסגרת."

בינתיים עברו 475 גליונות של העולם הזה — והרינו קיימים. העתון לא השתלב במשטר הקיים. הוא לא נקנה. הוא לא נבנע ללחץ. הוא לא נשבר. הוא לא "הסתדר". הוא לא "התישב".

והעיקר: המתח הפנימי של ה- עתון לא ירד. היום, מקץ תשע שנים, הוא שנוא יותר על שונאיו, ואהוד יותר על אהודיו, מכפי ש- היה אי-פעם. הוא נשאר אחד ה- נושאים בו מתחמם כל ויכוח בי ארץ, בו נחלקות הדעות באופן קיצוני.

אולי מותר לנו, השבוע, להרהר מעט על תופעה מוזרה זו.

★ ★ ★
איש אינו מתיחס אל העולם הזה כאל עתון רגיל. לא ידידי. לא אויבי. אויביו נהגו בעתון זה בצורה בלתי-רגילה במשטר המצטיין לפחות בדמוקרטיה פורי- מלית. במשרדיו הונחו עד כה שלוש פצי- צית, שפצצו שני עובדים. שני עורכים אחרים נפצעו בהתנקשות לילית. כתב אחד נחטף. לפחות פעם אחת נעשה נסיון למנוע את מכירתו בכוח. פעמיים דנה עליו הכנסת. וכתריסר פעמים הציגו ח"כים משני אנפי הבית שאלחות ביחס אליה.

אורחים זרים, מדינאים ועיתונאים, הוז- הרו על-ידי פקדים ממשלתיים לבל יפגשו עמנו. ביוזמת גורמים ממשלתיים פורסמו בעתונים זרים כתבות שהזהירו מפנינו את העולם. אנשים שנפגשו עמנו בחוץ-לארץ הוזמנו ארצה כאורחי הממשלה לשם שטי- פת'מות יסודית.

מנגנון קבוע של האונה ועיקוב מפקח על הנועותינו, על מכתבינו ועל שיחותינו בטל- פון. תיקים עבירים במסודות מסוימים מוקדשים לאישיותנו הצנועה. כל מוסדות המדינה, הצבא, ההסתדרות, החברות הממ- שלתיות, הסרטים המונופוליסטיים ושאר סניפי המשטר, מקיימים זו השנה התשיעית חרם כלכלי סטאלי נגד העתון, העולה לנו כ-100 אלף לירות לשנה. אותם מוסדות הקימו שבועון מיוחד כדי ללחום בנו. הש- קיעו בו כ-400 אלף ל"י לפני שפשט את הרגל. הם מוסיפים להפסיד קרוב לחצי מיליון ל"י בשנה בשבועון אחר, שתפוצתו זעירה.

והידידים? — הם התנדבו להגן עלינו כש- נשקפה לנו סכנה גופנית. הם מוסרים לנו ידיעות ומשיטטים לנו עזרה. לעתים קרובות תיך סיכון פרנסתם. הם מגינים על עתון זה בשבץ-קצף בלפני ויכוחים פרטיים הנערכים מדי שבוע בכל רחבי הארץ, בערים, במח- נות הצבא, במושביות ובקיבוצים. והעיקר: הם מביעים לנו אמון שבועי על-ידי מעשה ביחוש, רצוני ופועיל.

למזבה או לרעה, אין עתון ה- דומה ל"העולם הזה" — לא בארץ, ואולי גם לא בעולם. אם שיליו הוא ואם חיובי — זהו ייצור מוזי- חד במינו, תופעה ישראלית מוכי- הקת. כמו כל תופעה חברתית

בלתי-מכובר. מי שאינו מוכן לשלם מחיר זה, אל לו לצאת למאבק לתיקון החברה.

אני מזכיר את מערכת-ההשמצה מבחינה אחרת. בלעדית אי-אפשר לעמוד על טבעם של אותם רכבות אנשי העולם הזה.

★ ★ ★
אחד מספרייה-הלימוד של מדע ה- סוציולוגיה מתואר ארוכות ניסוי מסור יים, שיש לו משמעות עמוקה להבנת ה- דברים.

לוקחים קבוצה של תריסר אנשים, ומראים להם לוח הנושא קחים מקבילים באורך שונה. חברי הקבוצה מתבקשים לומר מהו הקו הארוך ביותר.

עורך הניסוי נדבר מראש עם 11 מבין 12 אנשי הקבוצה וקובע כי עליהם להצביע פה אחד על הקו הקצר ביותר, לטעון ב- מצח נחושה כי הוא הארוך.

מה קורה? האיש היחיד שלא הוכנס ל- קנוניה, שומע כיצד מצביעים כל חבריו, בזה אחר זה, על הקו הלא-נכון. הוא רואה במרעניו, בצורה שאינה משאירה כל מקום לספק, כי הם שוגים. מה יגיד הוא? בתנאים אלה, כשליש מן הקרבנות חזרו על דעת הרוב והצביעו על הקו שידעו כי אינו נכון. הם לא רצו ללכת נגד הרוב. (המשך בעמוד 22)

מרגלים פרו-ערביים. כפרונגראפים וכאיד- יאליסטים בלתי-שפויים. כפושטי-רגל עלובים וכמתעשרים על ניצול יצרי ההמון. כשוברי- עצמות-עצמנו וכבוגדים שיש לשבור את עצמותיהם.

ביטויי השנאה היו שונים וסו- תיים זה את זה. אולם השנאה עצי- מה היתה עקבית.

★ ★ ★
ה זה צד אחד של המטבע. חשוב עוד יותר הצד השני: **במשך כל תשע השנים האלה לא הופיעה אף רשימה אחת כי עתוני ישראל בזכות "העולם הזה".** אף האדם המנהל, המתועב והמושחת בי יותר בעולם עושה לפעמים מעשה טוב, ולו גם בהיסת-הדעת ובעל כורחו. העולם הזה לא עשה מעולם אף מעשה אחד כזה, אם לדון לפי 5000 קטעי-תגונות אלה. מעולם לא הגן על חלש שהצדק היה עמו. מעולם לא השמיץ אף רעיון חיובי אחד. מעולם לא עשה אף אחד מעורכיו מעשה שהיה בו קרטוב של חיוב. לא במלחמה ולא בעתות שלום, לא בארץ ולא בחוץ-לארץ, לא בכתב ולא בעל-פה.

זוהי השמצה סוטאלית. היא חסרת-תקדים. אין היא אפילו מתוכננת — היא הגבה

מאד, כשאנו מבקשים לדעת מי האנשים עצמם, מה אופיים, מה פשר יחסם. לפי האומדנה, נקרא העולם הזה מדי שבוע על-ידי 80 עד 90 אלף איש ואשה. נתעלם נא לצורך ניתוח זה מן הקוראים אותו מתוך סקרנות, או מתוך אהבת סג- נונו המיוחדת, או מתוך גישתו של קורא רגיל, הרוצה לדעת מה קורה בארץ וה- מאמין כי האינפורמציה של העולם הזה מוסמכת.

אחרי כל אלה, יישאר גרעין מוצק של 20 עד 30 אלף איש, שאינם קוראים רגילים ואינם שרי- אסרבידור, שיש להם יחס שונה ומיוחד. אלה אנשי "העולם הזה", השותפים האמיתיים של המפעל, האנשים שהפכוהו בלתי-שכיח ו- בלתי-פגיע.

איה מין אנשים הם אלה?

★ ★ ★
כ די להבין זאת, עלינו לקחת בחשבון תופעה אחת, גם היא ישראלית מוכי- הקת: מסע-ההשמצה הסוטאלי. **במשך תשע השנים האחרונות נכתבו בשאר עתוני-הארץ כ-5000 קטעים על "העולם הזה", החל בידיעות קטנות וכלה במאמרי**

כורדים מזוינים מגיעים לעיראק - קאהיר מנבאה להקמת מדינה כורדית עצמאית

מיהפכת הכורדים

ב־1848, אחרי מלחמת השמד של שבע שנים, מאז חילקה כורדיסטאן בין האימפריה העות'מאנית לבין פרס.

★ ★ ★ התקפה על מוצב כורדי

כיום, מעריכים מנהיגים כורדים כי עצם מונה כשמונה וחצי מיליון נפש — ארבעה מיליון בתורכיה, שניים וחצי מיליון באיראן, מיליון וחצי בעיראק, 400 אלף בסוריה, 100 אלף בברית-המועצות, מלבד המספר העיראקי, המבוסס על מפקד אוכלוסין רשמי, אין כל היכחות כי יתר המספרים אמנם מציאותיים.

אין גם כל אפשרות לבדוק את נכונותם. כי גם בתורכיה וגם באיראן, אין מצינים את המוצא הכורדי בסטטיסטיקה הממשלתית. השפה הכורדית אף אינה נכללת בתוכנית ההוראה, והלבוש הכורדי נאסר בתורכיה. נוצר המצב המשונה, כי רק הודות לעובדה שאחוז ניכר של הכורדים (85% בעיראק, 90% בתורכיה, 80% בסוריה, 92% באיראן) אינו יודע קרוא וכתוב, משמרת השפה הכורדית בפי העם. אחרת היו נאלצים לקרוא ולכתוב את שפת הארץ שבה הם חיים.

תחת זאת עוברים מאם לבן סיפוריים בני אלפים שנה ואגדות גבורה על מנהיגי כורדיסטאן, אשר מתוכם שואבים עתה מנהיגי תנועת התחייה הכורדית את השראתם — מצב הדומה במידה רבה לזיקתה של תנועת התחייה הציונית אל התנ"ך. תרבותם של הכורדים מושפעת מאד מן התרבות הערבית, בעוד ששפתם נכתבת באותיות ערביות או לאותיות. דתם היא האיסלאם, אם כי אפשר עדיין להכיר את שרידי דת זורואסטרא — דת עובדי האש — בין שבטי האינדיים, כורדים אלה יושבים על גבול סוריה והים התיכון, לפי הודעה רשמית של מטה צבא רעים, תקפו כמה מהם מוצב סורי, שהשיב להם באש והרג חמישה מהם.

★ ★ ★ תשלום על הגרדום

בתום מלחמת העולם הראשונה, ראי הכורדים את הזדמנותם הגדולה לעצמאות. תורכיה, שנכנסה למלחמה כמעצמה קיסרית רבת-מושבות, יצאה ממנה חסרת מושבות ושטחי-כיבוש. בחוזה השלום שנחתם בסבר ב־1920, הסכימה תורכיה לדרישת בנות הברית, לאפשר לכורדים שבתחומיה להקים מדינה עצמאית, אם אך ירצו בכך. אולם מוסטפא כמאל, הדיקטטור שהקים את תורכיה על רגליה אחרי התבוסה הקטלנית, לא השלים עם פיצול נוסף של שארית האימפריה. הוא התעלם מסעיפי החוזה, גרם לגל גואה של התמרדויות כורדיות.

כעבור שלוש שנים נחתם חוזה שני בלואן. הפעם דובר בו בשפה רכה על חובת הממשלה התורכית להבטיח את זכויות המיעוטים הגרים בתוכה. היה זה האות לשרשרת שלמה של מרידות כורדיות. לא היה שום מרד מאורגן של כל השבטים, כי אם התפרצויות מבודדות בכל חלקי כורדיסטאן התורכית. לא פעם הגיעה המרידה למימדים מסוכנים, שאילצו את הממשלה להכריז על גיוס כללי ולנהל מלחמת חורמה מייגעת עד שהצליחה להכניע את השבטים שדרשו עצמאות.

כאשר נערך משפט צבאי למנהיגי אחת המרידות, שנתפסו לאחר מלחמה ממושכת, פסק אב בית-הדין: „אחיהם מכבדו מתוך שיקולים אנוכיים, אחרים מתוך אמביציה פוליטית. אבל לכולם היתה שאיפה מאחדת: התחזה להקים כורדיסטאן עצמאית. את מחיר השקוץ הזה תשלמו על הגרדום.“ והוא דן 46 מהם לתליה. לפי סטטיסטיקה רשמית, נפגעו באותו מסע-עונשין של הצבא התורכי 165 כפרים כורדיים, יאלו מספר הכורדים שנהרגו באותה מרידה הסתכם ב־8643 — כחמישים אחוז יותר ממספר חללי מלחמת העצמאות של ישראל.

השפה הכורדית נאסרה רשמית בתורכיה, ספרים כורדיים הוחזרו ונשרפו, אלפי כורדים הועברו לאנטוליה והמליים „כורדי“ „כורדיסטאן“ הוצאו מכל ספר תורכי. במיסמכי הממשלה זכו הכורדים בכינוי „תורכים מחבל ההר“, ואזורי הם הוכרו כשטח סגור, אשר אסור לזרים לבקר בו. פעולות הדיכוי רק הגבירו את פעולות המרד, ואלה הובילו את פעולות הדיכוי. הממשלה התורכית חוקקה חוקי-נישול, שהעבירו לרשותה את כל הקניין העדתי של הכורדים; היא אילצה אותם לשלוק את תוצרתם באמצעות סוחרים תורכיים, אסרה עליהם לכוש את הבגד הכורדי הלאומי ומדי פעם הפעילה נגדם מטוסים וגדודי חיילים. הצלחת הממשלה היתה הקלדת בלבד: המרידות אמנם התמעטו במידה ניכרת, אך הכורדים נשארו כורדים.

★ ★ ★ הכירה הופצצה מן האוויר

זרעם של הכורדים תושבי עיראק דמה מאד לזה של אחיהם בתורכיה. גם הם קיוו אחרי מלחמת העולם הראשונה כי יוכלו לבנות את עצמאותם על הריסות הקיסרות העות'מאנית. האנגלים, שחיבבו מדינה כורדית בתוך החלק התורכי של כורדיסטאן, קימו כי בצורה זו יוכלו להקים מדינת-חיץ בין תורכיה לבין שדות הנפט האגדיים של קירקוק ומוסול. מדינה זו, כך האמינו, תכיר להם תודה על כי סייעו בהקמתה.

אך הכורדים לא התביישו להזכיר לבריטים כי גם בעיראק כלול חלק מכורדיסטאן, ולא סתם חלק, כי אם דחאק אותו חלק העשיר בנפט. הם דרשו בכל תוקף שתינתן להם

למסע נצחון במרכזי הכורדים. בהיותו באחד ממסעותיו אלה הגיעה אליו הידיעה כי המנהיג הכורדי עלי ביי ריואן נצח בתחנת מטרה. מוסטפא מיהר חזרה לשבטו — והשלב השני במרד הכורדי החל.

עם התחדשות הקרבות, עמדו לשרות המורדים קציני צבא מאימנים, שנתנו להם יתרון מוחץ על כוחות הממשלה, אשר לא הכירו את ההרים. באחד הקרבות הראשונים נלקחו שני תותחניים בשבי עלידי המורדים. בתותחים אלה הפגינו תחנת מטרה גדולה, אילצו אותה להיכנע. מכה זו העבירה תחת שלטונם את העיר בילא כולה. בראש הצבא העיראקי הועמד הגנרל הבריטי רנטון; אך חייליו המשיכו לנהל תבוסה אחר תבוסה מידי לוחמי ההרים, השאירו בידי הכורדים כמויות גדולות והולכות של ציוד ונשק.

מה היתה מטרת המרד בשלב זה? הצהיר מוסטפא ברוזאני בכרוז שהופץ בערי עיראק: „אני פונה אל העם הכורדי והעם הערבי לשתף פעולה ולאחד את מאמציהם במאבק המשותף נגד האויב המשותף — האימפריאליזם הבריטי וסוכניו — כדי שכל עם יוכל לחיות חופשי ועצמאי —

הכורדים רוכבים שוב במרחב. מקהיר באה הידיעה הראשונה, בשבוע שעבר: א/ק גרוזיה הסובייטית עברה דרך תעלת סואץ, בדרכה לבצרה שבעיראק, ועל סיפונה כמה מאות לוחמים כורדים חמושים. כעבור יומיים, בא שידור שני: שתי אניות סובייטיות נוספות עברו בתעלה, גרושות מתנדבים כורדים לעיראק. השיב רדיו מוסקבה בערבית: „כל מי שרוצה להיחלץ בעצמו, כי דברי קהיר אינם אלא כוזב, צריך רק לגשת לפורט-סעיד ולראות את שתי האניות הסובייטיות עוגנות שם. הן נושאות סוכר ונפט לרעים.“ על גרוזיה לא דיבר השידור. כי היא באמת הסיעה כורדים לבצרה.

מי היו כורדים אלה? האב היתה משמעות כלשהי להפיכתם מאויבים דחאק עכשיו?

סיפורם של נוסעי גרוזיה התחיל לפני 15 שנה, בהרי עיראק הצפונית, שם נפגשים גבולות סוריה, תורכיה, עיראק ואיראן. אסיר כורדי בשם מוסטפא ברוזאני הצליח לברוח מבית-הסוהר של העיר סוליימאניה, שב החוקק מאז השתתף במרידות שבטו נגד ממשלת עיראק ב־1938. אחיו, ראש

שבט ברוזאני (מתחרז עם קרעני), שיך אחמה, המשיך לשבת בכלא.

מוסטפא נמלט להרים ומיד התרכזה סביבו קבוצה מבני שבט שלא היו מרוצים מן השלטון. הם תקפו וכבשו תחנת מטרה, הביטו את השוטרים, אחרי שנטלו מהם את נשקם. תגבורת של 100 שוטרים, אשר נשלחה לעזרת התחנה המתקפת, נלכדה במארב הברזאנים. השוטרים נמלטו על נפשם, בהשאירם אחריהם את כל נשקם, שהופעל מיד על ידי מתנדבים חדשים.

עד לאותה נקודה, לא היתה זו אלא התמרדות בעלת חשיבות מקומית, מתוך סיבות מקומיות. הרקע: דרישת בני השבט להפחתת המסים, ייצוג במוסדות השלטון המקומי, הגדלת המנות המוקצבות, הקטנת תחנות המשטרה ושיחורום המייד של כל העצורים הפוליטיים מבין אושי השבט. ההתנגשויות בין הברזאנים לבין כוחות הממשלה נמשכו כמה שבועות, עד שלבסוף נכנעה בגדאד לדרישות הכורדים. שיך אחמד שוחרר מכלאו וכאשר ירד ממכוניתו בבירואן נתקבל עלידי משמר כבוד של 60 לוחמים מזוריינים. הוא סקר את המסדר, חיבק את מוסטפא אחיו ונטל בידיו את מנהיגות שבטו מחדש. „התחלה נאה, אחי“, אמר למוסטפא.

★ ★ ★ מנהיג נרצח במשטרה

אמנם, היתה זאת רק התחלה. בהרי הכורדים עוררה התמרדותם המוצלחת של הברזאנים התלהבות עצומה. השבטים, בעלי מסורת של מאות שנות מלחמה ומרד נגד כובשים זרים, החלו מתנערים לקראת מרד כללי חדש. בהרים ובין ריכוזי הכורדים בערים הגדולות של עיראק, צצו אירגונים שדגלו בשיחרור לאומי ובמימוש המטרה הנכספת: הקמת מדינה כורדית עצמאית.

ארבעה אירגונים עיקריים — ימני קיצוני, שמאלי קיצוני, דמוקראטי מתקדם ומליטריסטי — החלו מגייסים מתנדבים קצינים בצבא העיראקי ובני האינטליגנציה שהתרכזו בערים הציעו את שירותם לברזאנים. מוסטפא, שהפך גיבור לאומי בעיני בני עמו, החל מתקשר עם ראשי שבטים אחרים, יצא

★ ★ ★ כניעה לאחר מלחמת-השמד

מרד הברזאנים לא היה תופעה חדשה בחלק זה של העולם. כי למרות שפרטים רבים בתולדות העם ה־כורדי לוטים כיום בערפל, דבר אחד ברור לגמרי: הם נלחמו ללא הרף כדי לשמור על עצמאותם. ארצם, כורדיסטאן, משתרעת על פני האזור ההררי הנרחב שבו נפגשות תורכיה, איראן, עיראק וסוריה. הפרת והחידול הם שני המפורסמים שבין תריסר הנהרות הניזונים מממי ההרים של כורדיסטאן.

העקבות הראשונים של הכורדים מופיעים בכתבי ה־שומרים, מלפני ארבעת אלפים שנה. באותה תקופה ישב עם שנקרא גוטה, או כוטי, בחלק הצפוני של עמק החידקל. בכתבי האשורים נקרא עם זה כורטי. במשך שש מאות שנה שלטו שבטים ממוצא כורטי על אכד (בבל) וכאשר כבשו הפרסים את ניונה, נמנו מוליי הכורדים של היום בין הכובשים. הם הצליחו לשמור על עצמאותם גם מול גל הכיבושים של היוונים, וכאשר התפשטו הערבים על פני המרחב במאה ה־6, לא יכלו לכורדים. הממלכות הכורדיות העצמאיות של שהריזו ודיארבכיר החזיקו מעמד עד שנהרסו בידי המונגולים, במאה ה־11.

הזוהר שוב חזר לכורדיסטאן, כאשר לוחם כורדי בשם סלאח אל-דין אל-איובי הצליח להשתלט על סוריה ועל מצרים, ולאחר תחת שלטונו את חלקו המכריע של העולם הערבי היה זה סלאח אל-דין שהכריע את ממלכת הצלבנים בארץ-ישראל וחסל את צבאם בקרב ההיסטורי של קרני חיים, ליד טבריה. אחרי מותו, פרחו נסיכויות עצמאיות רבות בכורדיסטאן, שניהלו את חיתן באורח חופשי בשולי העולם הערבי.

הכיבוש התורכי, לפני 400 שנה, שם קץ לעצמאות זו. הוא גם נתן את האות למלחמות ומרידות שלא פסקו עד עצם היום הזה. הנסיכויות הכורדיות האחרונה הוכנעה רק

צלאח אל-דין

ברזאני

קאסם

שוואף

זכות להקים שם שלטון עצמאי, אשר יתאחד עם המחוז הכורדי העצמאי שיוקם באזורים התורכיים. ואמנם, לרגע קט, נראה היה כי המשימה ההיסטורית באה על סיפוקה. ב-1922 פירסמה ממשלה הבריטית את ההודעה הבאה:

„ממשלת הוד מלכותו הבריטית וממשלת עיראק מכירות בזכויותיהם של הכורדים החיים בתוך גבולות עיראק, להקים ממשלה כורדית בתוך גבולות אלה. הם מקחים כי האלמנטים הכורדיים השונים יגיעו לידי הסכם פנימי, באשר לצורה שהם רוצים לתת לממשלה זאת וכן בקשר לגבולות של תחום שיפוט. הכורדים ישלחו נציגים אחרים לנהל משאומתן על קשריהם הכלכליים עם ממשלת הוד מלכותו הבריטית ועם ממשלת עיראק.“

הוקמה מדינה כורדית, עם מלך משלה ועם ממשלה וראש ממשלה. היא החזיקה מעמד פחות מחודשיים. אחרי תקופה זו התחרטו האנגלים על הצהרתם וצבא בריטי תקף את הכוחות הכורדיים, כבש את סוליימאניה הבירה, אחרי שזו הופצה מן האויר על-ידי מטוסי חיל האויר המלכותי. המדינה הכורדית חזרה להיות חלק בלתי-נפרד של עיראק, נתח מן האימפריה הבריטית.

בפרט אחד היה מצבם של הכורדים בעיראק שונה מזה של הכורדים בתורכיה: היתה להם שותפות-אינטרסים כלשהי עם העם שהיה רוב במדינה. במקרה זה: רצון משותף לסלק את שלטון הכיבוש הבריטי. גם בחוקה העיראקית מוכרות זכויותיהם של הכורדים: שפתם היא שפה רשמית, והיא גם שפת הוראה בבתי-הספר היסודיים באזורים. בעיראק יוצאים לאור גם כמה עיתונים בשפה הכורדית — תופעה שאיננה קיימת בתורכיה ובאיראן. הצבא העיראקי אף הוא פתוח בפני הכורדים, ואחריו גדול מבין קציניו הם כורדים. במדינות השונות נגד האנגלים, בלשו לוחמים כורדיים, שראו בסילוק הבריטים ומשרתיים המקומיים צעד ראשון לקראת השגת עצמאותם הלאומית.

★ ★ ★

חזקת אדמות באיראן

בתנאים אלה של רתיחה מתמדת, היה הרי כורדיסטאן מוקד לאלימות, שהגיעה לשיא במרד הברזאנים. הצלחתו ההתחלתית של מרד זה, באזור הרגיש של שדות הנפט, עוררו את בריטניה לתמיכה מלאה בממשלה העיראקית. חיל האויר הבריטי הופעל נגד הכורדים, בלהקים של שבוע עד 14 מטוסים. מטוס אחד הופל על-ידי המורדים, שהצליחו בדרך כלל להימלט מפגיעות, תודות לניידותם ולכושר התחמקותם בהרים.

מעבר לגבול, באיראן, עוררה מרידת הברזאנים אהדה פעילה. מוסטפא ברזאני החליט לנצל אהדה זו, לרכו את לוחמיו בטרטוריה איראנית, משם יוכל לבצע פעולות נרחבות יותר, בשיתוף עם הכורדים של איראן. בסוף 1945 עברו אלפי גברים, נשים וטף את הגבול, תחת התקפות מתמידות של המטוסים הבריטיים.

היו אלה ימים היסטוריים. אך הגיעו הברזאנים לאיראן, הוקמה שם רפובליקה כורדית עצמאית שבחרה באסיפה מכוננת, הכריזה על שיוח זכויות לנשים ואיסור הריבית, והחלה מחלקת אדמות ממשלתיות (איראניות) לאיכרים הכורדים. למזלה של הרפובליקה הצעירה, שררו בטהראן נאמים נוחים לביצוע הפיכות שקטות. הממשלה היתה חלשה ומפולגת, השפעת המפלגה הקומוניסטית ברחוב האיראני עצומה. בממשלה עצמה ישבו שלושה שרים חברי טודה, המפלגה הקומוניסטית. ממשלה זו הסכימה לחתום חוזה אי-התקפה עם ממשלת הרפובליקה הכורדית, חוזה שפירושו היה הכרה דה-פקטו.

אולם גם מדינה כורדית זו נועדה לחיים קצרים בלבד. הממשלה האיראנית נפלה והשלטון עבר לידי הצבא. צעדו הראשון, אחרי שהשתלט על רחובות טהראן, היה לצאת נגד הכורדים, בפיקודו של הגנרל פאזוללה ואהדי. המטרה המוצהרת: להבטיח בחירות חופשיות. הצבא נכנס למחנה באד, הבירה הכורדית, מבלי להיתקל בהתנגדות. תוך שעה נעצרו הנשיא ורוב חברי ממשלתו, שהוצאו כולם להורג. השלטון האיראני חזר על כנו בכורדיסטאן.

★ ★ ★

הברירה: כליה מוחלטת

ראותו את הצבא האיראני עולה על מהאבא, הבין מוסטפא ברזאני כי ימי הרפובליקה הכורדית ספורים. הוא אסף את כל אנשי שבטו, נסוג חזרה לעיראק. הצבא האיראני דלק אחריהם ברגל, ברכב ובמטוסים. המחנה המסורבל, שכלל נשים וילדים, היה מטרה נוחה לפגיעות ומאות ברזאנים נפלו בדרך. תקחתם היתה לעבור לעיראק, לפני שישיגם הצבא האיראני. הם נחלו אכזבה קטלנית. על הגבול כבר חיכו להם

כוחות צבא ומשטרה עיראקיים, שקיבלו את פניהם באש. לחוצים בין שתי זרועות המלחמה, פנו הברזאנים לגבול הסובייטי הסמוך. אולם גם גבול זה היה נעול בפניהם. הלחימה נמשכה. נגד הכורדים הצטרף אויב נוסף: הצבא התורכי. תחת פיקודו של מוסטפא ניהלו הברזאנים מלחמת יאוש כשמול פניהם ברירה אחת: כליה מוחלטת.

ברגע האחרון ממש נפתחו לפניהם שני פתחי הצלה: נציגים בריטיים, אשר אליהם נלחח יורש-העצר האמיר עבד אל-איללה, הציעו חנינה לכל כורדי שיסגיר את עצמו. בד בבד עם הצעה זו הגיעה הודעה מברית-המועצות, שהיא מוכנה לפתוח את גבולה בפני כל כורדי שיבקש מחסה בשטחה.

הכורדים התפלגו. חלק — בעיקר קציני הצבא המקצועיים — חזר לעיראק. בראש קבוצה זו עמד שייך אחמד, ראש השבט. אך עברו המורדים את הגבול הוחרם נשקם והם נעצרו. המנהיגים הוכנסו לכלא בגדאד, ושם, ביוני 1947, הוצאו להורג בתליה.

מוסטפא ברזאני, לעומתם, סירב לתת אמון בהבטחה הבריטית-עיראקית. בראש כאלף מבני שבטו התחמק מן הכיתור התורכית-איראני, הצליח תוך קרבות מתמידים להגיע לגבול הרוסי. הוא נתקבל שם כיאה לגיבור, וזה לדרגת גנרל בצבא הסובייטי, כאות הערכה. הוא נשאר שם עד אשר סילקה המהפכה העיראקית את האמיר עבדול איללה, את נורי אל-סעיד ואת האנגלים. כאשר חזר לבגדאד, על פי הזמנת ממשלת ההפיכה, יצא עבד אל-כרים קאסם עצמו לקבל את פניו בשדה-התעופה. נוסעי גרזיה, שהגיעו לפני שבוע לבצרה, היו אותם פליטי החרב שעברו את הגבול הסובייטי ב-1947 וחיו שם כפליטים, עד אשר נפתחו שוב דלתות ארצם לפניהם.

★ ★ ★

מוות בירי חובש כורדי

עיראק שאליה חזר מוסטפא ברזאני היתה שונה מזו אשר ממנה ברח. במרקה של מחרת-ההפיכה בלטה בה עובדה יסודית אחת: כי זוהי ארץ דו-לאומית. המיעוט הכורדי הגדול (23% מן התושבים) היה כוח חשוב במערך הפנימי החדש. קצינים כורדים היו בין ראשוני המהפכנים, משכילים כורדים היו פעילים במפלגה הסוציאליסטית העצמאית של קאמל צ'אדצ'י ובמפלגה הקומוניסטית החזקה

החוזרים

שיצאה לפתע מן המחזרת ומבתי-הסוהר. הכורדים הבטיחו את מלוא עזרתם לממשלת ההפיכה — אבל ככורדיים. לא כל העיראקים העריכו את המתרחש. בהתלהבותם הראשונה תבעו אנשי אל-בעת את איחודה המידי של עיראק עם רע"ם, במדינה כל-ערבית אדירה. התביעה עוררה את חמת הכורדים. הם חששו שאם מצבם בעבר, כמיעוט גדול בתוך עם קטן, לא היה כה שפיר, הרי שבמדינה כל-ערבית היו הופכים גורם אפסי.

פחות מכולם הבין את המציאות הכורדית סגנו של קאסם, איש מפלגת אל-בעת עבד אל-סלאם עארף. באסיפה המונית של פועלי שדות-הנפט בקירקוק, פתח את נאומו, כדרכו, בקריאה: „אחי הערבים!“ כמה מיד מהומה. „אנחנו לא ערבים! אנחנו כורדים!“ הגאום הופסק בטרם החל.

בהודמנות קרובה יותר שוב התנגשו מצדדי האיחוד הכל-ערבי עם הכורדים. היה זה במרד-הנפל של עבד אל-והאב אל-שאחאף במוסול. הקצין ביש-המול סמך במרידתו על שבטי שמאר הברואים. אולם אלה לא יכלו להושיעו, מול התנגדותם של המוני הכורדים של מוסול וסביבתה. לבסוף היה זה סמל-חובש כורדי שירה באל-שאחאף, כאשר הובא פצוע לבית-חולים צבאי, ובזאת שם קץ למרידה.

כיום מתחרים שני כוחות על השלטון בעיראק: הקומוניסטים והמפלגה הדמוקרטית העממית. בשתיהן פעילים מאד הכורדים ולשתיהן גישה אוהדת לשאיפות הכורדים. הכוח השלישי, אל-בעת, הוצא לעת עתה מן המירוץ, ועארף כלוא בתא הנידונים-למוות.

★ ★ ★

תקדים כורדי

מהי דרישת הכורדים בעיראק כיום? אין היא שונה מזו של תמול-שלוש: כורדיסטאן עצמאית. מנהיגיהם תובעים מן המשטר המהפכני לתקן את המעוות ההיסטורי, לעזור באחד כורדיסטאן המבוזרת. כצעד ראשון: תניית אוטונומיה לחבל הכורדי שבצפון עיראק.

האם אפשרי הדבר? שני רמזים ניתנו על כך לא מזמן. את הראשון השמיע שר החוץ העיראקי, האשם ביחאד, בהייר תו ראש משלחת ארצו באו"ם (העולם הזה 1109). כאשר השיב בשידור טלביזיה לכתב העולם הזה בניו-יורק כי במסגרת הפדרציה המרחבית יהיה מקום לעמים בלתי-ערביים. החזרת הברזאנים הגולים והענקת כבוד ממלכתי למנהיגם מוסטפא, מראות כי לא היו אלה מילות סרק.

הרמז השני הופיע בצורת כתבה סנסציונית בשבועון אל-ציאד הביירותי, הידוע כבטאון נלהב של רעיון האיחוד עם רע"ם. סיפר השבועון: אחד מקציני המקורבים של קאסם גילה, בחינתו בגולפין, כי ראש ממשלת עיראק מתכנן הקמת מדינה כורדית עצמאית בצפון עיראק, וכי ברית-המועצות וארצות הגוש המזרחי יודיעו מיד על הכרתן במדינה החדשה, ברגע שתוקם.

לשאלה הכורדית גם צד הנוגע מאד לישראל — כי אם תקום כורדיסטאן — בשלב ראשון רק בחלק העיראקי ומאוחר יותר גם באזורים הכלולים עתה בתורכיה, איראן וסוריה — יתחסף במרחב מדינה לא-ערבית, שתהיה מעוג יינת בשיתוף-פעולה עם התנועה הלאומית הערבית, אולם במסגרת של פדרציה ולא במסגרת של מדינת-ענק ערבית. זהו בדיוק צריך להיות האינטרס העליון של המדינות הישראליות במרחב. קביעת תקדים לגבי הכורדים תקל ללא ספק את הדרך בפני ישראל. עסקנים ימניים בישראל, המדבר רים מזה 20 שנה על ברית של „המיעוטים“ במרחב — ובראשם היהודים והכורדים — מבלי שתהיה להם ידיעה כלשהי על אופייה ומגמתה של תנועת השחרור הכורדית — יתמהו לשמוע שזוהי תנועה שמאלית מובהקת. היא אינה אנטי-ערבית, מכיון שהיא רואה בתנועה הלאומית הערבית בן-ברית חיוני לשחרור הכורדים באיראן ובתורכיה. רק במסגרת זו של חיוב הלאומיות הערבית ורעיון סוציאלי מתקדם יתכן שתוף פעולה בין הדגל הכחול-לבן של ישראל לבין הדגל האדום-לבן-ירוק של הכורדים, אשר במרכזו מתנוססת שמש-סוף השולחת קרניה לכל עבר.

כאשר הגיע מרד ברזאני לשיאו, בסוף 1947, איש בישוב העברי כמעט לא שם אליו לב. כי הישוב היה שקוע מדי במלחמתו שלו לעצמאות, עמד על סף התקופה הגורלית של מלחמת תש"ח. אולם עתה, כאשר מאבק הכורדים נכנס לשלב חדש, כדאי לעקוב מקרוב אחר המתרחש באזורי ההרים של כורדיסטאן. כי מה שמתחולל שם עלול לקבוע מה יהיו פני המרחב בעתיד הקרוב, ובאיו מידה תוכל ישראל להשתלב בו מבלי לאבד את זהותה הלאומית.

פסורים מראש מכל אחריות. מצב שאר השרים אינו שונה, כי הפרלמנט הישראלי מורכב מעסקני-מפלגות, הבורחים תמיד לפי הוראות מרכזיהם. בישראל לא תיתכן הצבעת חלק גדול מן החייכים נגד מפלגתם, כפי שקורה לא פעם בארצות-הברית, בריטניה, בצרפת, באיטליה ובגרמניה.

כאשר אין השר אחראי בפני העם או ה' כנסת, אלא רק בפני מרכזי המפלגות, נעלם למעשה עקרון האחריות. השר אינו איש החייב לתת דו"ח לציבור, אלא רק קומיסאר מפלגתו, המבטיח למפלגתו חלק מן השלל של השלטון. כל משרד מהדהד חלק מן העוגה הכללית.

לכן פעל דויד בן-גוריון בהגיון רב כאשר פרק מעצמו מראש כל עול של אחריות. העובדה שהיה צריך להעניש שני אלופים כדי לפייס את דעת-הקהל, היתה רק תוצאה משנית. לרוע-המזל היתה זאת תוצאה ש' המדינה כולה תשלם את מחירה במטבע של ירידת המוראל.

מדיניות

קץ ההוקוס פוקוס

בפוזוה של קוסם, הוציא דויד בן-גוריון לפני חודש ששן ממגבעתו הפוליטית. בצ' בעים לזהטים תיאר תמונה של עמי אפריקה השחורה, כשהם עולים לרגל לישראל, אחוזי התפעלות ממפעל היצירה ומבתי-ברל. מעבר למרחב הערבי העויין, טען, קם לישראל שותף אדיר, שיוציא אותה מבדידותה, יעזור לה לשבור את החכם הערבי (העולם הזה 1121). השבוע נעלם הששן. תוך כדי כך ספגה ישראל את אחת המהלומות האכזריות ב' יותר בשנים האחרונות.

חזן ממספר 82. לרגל יום-החרות האפריקאי, שבא להציב דגל מרכזי למלחמת השחרור של כל עמי אפריקה, הוזמנו 81 חברות האו"ם לנשף רבתי במלון וולדורף-אסטוריה המפואר בניו-יורק. הוזמנו צרפת, האימפריאליסטית, דרום-אפריקה הגזענית, בלגיה הנצלנית. רק המדינה 82 לא הור' מנה באופן הפגנתי: ישראל.

המזמינות היו 9 מדינות: ארבע מדינות שחורות (שהופיעו בשעתו ברשימת בנות-הברית של דויד בן-גוריון), שתי מדינות ערביות שאנן עוינות לישראל (תוניס ומארוקו) ושלוש מדינות השייכות לגוש האנטי-ישראלי (רע"מ, סודאן, לוב). כולן קיבלו את הדרישה המצרית להחרים את ישראל.

היה זה סופה של אחת ההתחכמויות ה' אופייניות של המדיניות הישראלית. בירר' שלים קיח כי אפשר לקנות את המרחב הכושי בדבריינועם, בטיול-חינם לישראל ובהענקות כלכליות ושכניות — ובאותה שעה להצביע נגדו בכל המאבקים הגורליים לאפריקה. בעוד שקול-ישראל שירר לבחורי ישראל את השבחים האדיבים של האורחים השחורים שוכו לכרטיס-חינם, הצביעו נציגי ישראל באו"ם נגד אפריקה ובעד צרפת בשאלות אלגוריה וקאמרון (העולם הזה 1122).

עובדה זו הקלה על האפריקאים להסכים להחרמת ישראל. אולם סיבת ההחרמה עצמה היתה פשוטה עוד יותר, ברורה מראש לכל מדינאי העולם מלבד דויד בן-גוריון: הגוש הכושי אינו יכול ללחום את מלחמתו ללא עזרתו הפעילה של הגוש הערבי. לא תיתכן שותפות כושי-ישראלית נגד ה' ערבים. תיתכן רק שותפות בתוך מסגרת גדולה יותר, בה שותפים גם הערבים או חלק מהם. מדיניות אפריקאית אינה יכולה לשמש תחליף למדיניות מרחבית.

מלכה ולוחמי-שחרור. אפשר היה לחייך לרגל התפוצצותה של אגדה גוספת של הצמרת הפוליטית הישראלית, לולא ה' תה התוצאה כה טראגית לגבי המדינה כולה. השותפות' עם העולם המתעורר באסיה ובאפריקה היא צורך-חיים לישראל בדור הבא. במקום לחתור לקראתה במדיניות נועזת וחיונית, מסתפקת המנהיגות היש' ראלית בהונאה עצמית. אולם אפילו קוסם כמו ביגי אינו מסוגל להיות בעת ובעונה אחת ידי הצרפתים והאנגליים, ידי המלכה מבליה ולוחמי-השחרור בקונגו.

עתינות

אי-בצע שחרור

הידועה של יו.פ.י. היתה כה מפתיעה, שכמה מעתוני הארץ הדפיסו אותה במסגרת הטכסט המלא: "ניו-יורק — סגן יושב-ראש הכנסת, אריה בן-אליעזר, הציע היום, במ' סיבת עתונאים כאן, להקים פורציה מורכבת

העם

הרוח השלישית

בישראל אוהבים עסקני-מפלגות להתעטף באיצטלה של מדענים. חידוני-התנ"ך הפכו לאופנה ולעסק מכניס. הדת המאורגנת מצו' יידת ברמקולים וקונה קולות במעברות. אר' למ רק לעתים רחוקות נשמע בה קול רציני על שאלות היסוד של הדת והרוח.

השבוע, בפרוס פסח תשי"ט, נשמע אחד הקולות. היה זה קולו של אורה, חוקר הדת יהושע יהודה, מייסד המכון לחקר המונותאיזם בג'נבה. טען יהודה: כל התפיסה הדתית והרוחנית בישראל, מוטעית מיסודה. "סעות אנושה טעינו בתפסנו את משה כיוצרת בלבד, ולא ראינו בו גם את המ' דינאי הגאונ' טען יהודה. דעתו: המונ' תאיוס אינו רק אמונה באל אחד, אלא גם האמונה באחידות הטוטאלית של החיים. בתפיסה זו אין הבדל בין פוליטיקה ומוסר, עיני רוח וחומר, דת וכלכלה. בבואו לייסד דת, הקים משה גם חברה חדשה. העקרון היסודי אחיד לכל שטחי החיים.

בעוד התרבות המערבית, היונקת מרוחה של יחן העתיקה, שואפת לגאולת היחיד, והתרבות הקומוניסטית שואפת לגאולת ה' קולקטיב, אין היהדות האמיתית מפרידה בין השניים. גאולת הפרט וגאולת הכלל הם חלק מאותה שאיפה.

מכיוון שיהודה אינו מפריד בין דת ופולי' טיקה, היתה גם תפיסתו הדתית משולבת בתפיסה פוליטית. לדעתו, על ישראל להחת, יחד עם עמי אסיה, כוח רוחני שלישי בעולם, מול המערב הליברלי והקומוניזם הטוטא' ליטארי. סיכום הוא: "כל עוד אין אנו אלא סניף של המערב, לא נגיע לעולם להסכם עם הערבים."

הממשלה

חוסר אחריות

פרשת הגיוס-הכללי-המדומה של האחד ב' אפריל היתה אסון פוליטי וכלכלי לישראל. השבוע נסתבר כי מסקנות הממשלה בפרשה זו מהות אסון, החמור אולי שבעתים. כאשר הודיע קול-ישראל על העברת שני קצינים בכירים של צה"ל מתפקדיהם — האלוף יהושפט ("פאטי") הרבני מתפקיד ראש המודיעין והאלוף מאיר ("אור") זורע מתפקיד ראש אגף-המטה (שהוא, למעשה, סגן הרמטכ"ל) היתה ההתמרמרות כמעט כללית. הכל הרגישו כי השניים שולחו כ' שעירים לעזאזל כדי לכפר על שגיאה ש' אחראי לה ש'הבטחון.

יתכן כי זו היתה התוצאה העיקרית של השבוע. בעוד שבמשך עשר שנים הצליח דויד בן-גוריון לספח את האגדה כאילו מערכת הבטחון כולה היא מעין חלק של גופו, נתברר לפתע כי דויד בן-גוריון ומ' ערכת-הבטחון של ישראל הם שני גופים נונים. התוצאות הפוליטיות של הבחנה זו עלולות להיות מרחיקות-לכת לגבי ביגי.

תה ופימפאטירה. מעבר לסימפאטיה לשני האלופים, חזקרה לעיני האורח שאלה יסודית של המשטר: מה תפקידו של שר בישראל, מלבד לשנות תה? במשטר המוקראטי רגיל, השר מנהל את משרדו ונושא באחריות העליונה לכל ה' קורה בו. מאחר שהוא הבוחר את עוזריו ואת פקידיו, אחראי הוא לכל מעשיהם. כאשר שר מתפטר בבריטניה בגלל משגה של אחד מפקידיו או אלופיו, אין זו ג'סטה ריקה. השר אשם באמת, אפילו כאשר לא ידע מראש על המשגה. כי תפקידו ליצור במשרדו אחירה בה לא ייתכנו משגים כ' אלה, לבחור את העוזרים המתאימים ולדאוג לכך שביניו את הלך-רוחו.

יתכן כי האמת המלאה על פרשת-הגיוס המזוה לא תיחדע לעולם. אולם לגבי דבר אחד אין ספק: כל המעורבים בדבר האמינו בלב שלב כי הם פועלים בהתאם למגמות הכלליות של שר הבטחון. ש'הבטחון עצמו מודה כי ידע מראש, לפחות באופן כללי, על הכוונה לגייס יחידות באמצעות הרדיו וכי הדבר הוחלט בנוכחותו. אם לא הבין את התוצאות הבינלאומיות של שיטה כזאת, ולא התעניין בתוכניות-הביצוע, הרי רובצת האשמה עליו.

השר והקומיסאר. אולם ש'הבטחון לא התפטר. השרים האחרים גם לא לחצו עליו בכיוון זה. כי הם ידעו כי בישראל אין השר נושא באחריות כלשהי כלפי משהו לפחות לשלושה שרים בישראל — שרי המשפטים, המשטרה והדואר — אין אפילו סמכות חוקית לשלוט על פקודיהם. שעצ' מאותם מוגנת על-ידי חוקים מדטוריים. הם

על כל לירה

שתחסוך

יתווספו
לך

333 פר'

וכספך
יהיה
מובטח

בחשבון

"חסכון
פרס"

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

חג הפסח עם רהיטי

נ. אושינסקי

תל-אביב, רחוב הרצל 56

חדרי אוכל מודרניים — חדרי שינה נוחים
ספות יפות וחדישות — ריהוט סלון מרהיב עין —
ביצוע לפי הזמנה

הריהוט המקורי לפי סגנון מודרני — פינות
סלון נחמדות ונוחות — חדרי שינה אינטימיים

חדשי לקראת האביב את רהיטי
ביתך בהזמנות ובתנאים נוחים אצל

א. זוזובסקי

תל-אביב, רחוב הרצל 39

כל מערכות הרהיטים החדשים ביותר
והפתעות נעימות.

בית חרושת לרהיטים ב. ג. את א. לוינשטיין
דוגמות חדשות ביותר בבית-המסחר לרהיטים

לוינשטיין

בית המסחר:

תל-אביב,

רחוב הרצל 43

טלפון 83575

רהיטי בית ומשרד מוכנים ודפי הזמנה
מבצע לפי הזמנה ארונות קיר
ועבודות ריהוט ביתי

בית החרושת:

תל-אביב,

מרכז וולובלסקי

רחוב מס' 2

טלפון 82525

(כל הזכויות שמורות)

● **הבעיה הגדולה ביותר העומדת בפני עסקני הבחירות מכל המפלגות: האדישות המוחלטת של הציבור.** שלש מפלגות הפועלים, שישבו יחד בממשלה במשך ארבע השנים, אינן מצליחות למצוא סלעי-מחלוקת ביניהן שיעוררו אפילו הד קלוש בקהל, סובלות מן ההרגשה כי כל מלחמת-הבחירות מתקיימת בחלל ריק. תקוות העסקנים: כי הענין הציבורי יגבר לקראת הבחירות לכנסת.

● **גם בצמרת מפא"י גוברת ההכרה כי אין בכוחו של כרגוריון הקשיש לחוסף למשול בפועל.** מכיון שאיש אינו מעז לדרוש את התפטרות ביג"י, מוצאת הכרה זו את ביטויה בנטיה כללית לסדר את הענינים על-ידי הידברות בצמרת ללא השתתפות ביג"י, המועמד בצורה זו בפני עובדות מוגברות. אולם ראשי מפא"י מקפידים בכל מקרה כזה על הפיקה כאלו הם רק ממלאים את רצונם.

● **אפשרות המטרידה את צמרת מפא"י לגבי הבחירות: השליטה הבלעדית-כמעט של המפלגה בישובים שבאזורי הפיתוח תצומצם במידה רצינית.** כבר כיום, כשרוב המוסדות השלטוניים באזורים אלה ממונה, ולא נבחר, נתקל שלטון מפא"י בקשיים רציניים מאד. אחת הסיבות: עסקני מפלגות שונות, מן הדתיים ועד מפא"י ואחרות העבודה, משתפים פעולה זה עם זה, כדי להעמיד מכשולים בפני מפא"י. אפשרות מעשית מאד באזורים אלה: קואליציות מקומיות, על בסיס אישי, אשר לא יתחשבו בהסכמי הקואליציות הכלל-ארציים בין המפלגות. בולטת בין נקודות-תורפה אלה: עיירת העולים דימונה.

● **אל תכחש במינויו של שמעון פרס כתת-שר-הבטחון אחרי הבחירות.** מתחרהו הרציני של פרס לתפקיד זה: משה דיין. בעוד אשר לפרס שלושה אויבים-נפשו בצמרת (השרים מאיר וספיר, מזכיר-ההסתדרות לבון), שיאימו בהתפטרות במקרה של מינויו, מסוכסך דיין רק עם לבון, עלול לזכות בתמיכת שאר חברי הצמרת.

מפקחים ערביים נוספים. היו אלה אחד עבדול עזיז (40), בן הכפר טייבה שבמ' שולש ורעף זועבי (37), בן למשפחה מ' סלמית כבודה בגליל.

היה זה מוכן מאליה כי זועבי, שלמשי פחתו הענפה היו מהלכים רבים במסדרונות הממשל הצבאי בצרת, יעשה את הכל כדי שנפת-פקוחו הועירה בחיפה, תוחלף בנפת המוכבדת יותר, נפת צרת. ואמנם לפני חודש, החליט משרד החינוך, שסבר כי הפקוח על מורי נפת צרת אינו יעיל מס' פיק, להעביר את זועבי בעל הדי הקשה לנצרת, להחליפו באבו-חספי הקשיש.

קוד אסור למורים. מעמדו של המור רה הערבי במדינה הוא אחד הקשים ביותר. תרי כי האדם האומר לחנך את הדור ה' ישראלי תחש בכפר הערבי אינו — ברוב המקרים — יותר מפקידון ממשלתי זעיר, ההולך יומיים לבית הספר המקומי, תוך חשש תמידי מפטריון.

וסיבות לפטריו מורה ערבי יש הרבה. מספיק כי המורה יזכיר את המילה "הופש" או "חרות", כדי שמלשין של מנגנון החושך ימסור לממונים עליו כי אותו מורה מסית את תלמידיו למרד או בגידה. למורים הער' ביים בבתי הספר העממיים והתיכונים ב' ישראל קיים קוד בלתי מוכתב של מאות מונחים, החל מ"מולדת שודדה" וכלה ב' אדמת אבות". יתר על כן: ספריה-הלימוד בערבית, ששימשו את המורים בתקופת המנדט, צונגור בקדנות, טוהרו מכל קטע החשוד בטיפוח הלאומיות הערבית. כך ל' משל, סופק הספר "ההיסטוריה של התקופה

משטחי ארץ-ישראל, שתולקו על-ידי בריטניה ואחר-כך על-ידי האו"ם, במסגרת תוכנית לאיחוד מחדש של ארץ-ישראל, שתפ' תור את בעית הפליטים הערביים, תסלק מן המזרח התיכון את המדינה הדמונית ירדן, ותיצור אזור-תיח בין מצרים ועיראק". לא היה משום חידוש בהצעה חרותית לאחד את ארץ-ישראל. אולם תוכניתו של בן-אליעזר היתה שונה לגמרי מתוכניתו של היגיו. בעוד שאלה מטיפים בישראל לכיבוש ירדן ב"מבצע-החרור", דיבר בן-אליעזר הדיפלומטי על פדרציה בין ישראל לבין האזור הערבי, דבריו, דמו בצורה חשודה לתוכנית שהוצעה על-ידי הפועלה השמית, שגישתה למרחב הפוכה מזו של חרות.

לדחות איש אחד הרגיש בכך: עורך-החדשות של העתון חרות. הוא התעק את הידיעה כולה, במקום צנוע בעמוד הראשון, תחת הכותרת: "בן-אליעזר מרצה בקנדה על שלמות הארץ". בגוף הידיעה צוטט במ' לואו הטכס של יו.פ.י. על גאומי של בן-אליעזר בניו-יורק, אך מילה אחת הושמטה. במבצע-החרור נועז שיחרר העורך את דברי בן-אליעזר מרעיון הפדרציה.

עיריות

קרקס בראש העין

המהפכה תוכננה עד אחרון פרטיה. שלמה צפר, ראש מועצת ראש העין, הצטרף ל' ארבעת חברי האופוזיציה הימנית במועצה, הותיר את ארבעת חבריו לרשימה במיעוט. השלטון במועצה, שהיה עד התאריך הגורלי בידי מפא"י, המפלגה שעמדה מאחורי רשימת בני תימן, עבר לסיעה היריבה.

אולם צפר שהפך את עורו המפלגתי, לא הסתפק בתזהמת חבריו לשעבר. הוא החליט כי לפחות שניים מהם, משה ושלמה זכריה, שזממו קודם לכן, כשאשי, את הדחתו, לא יוסיפו לשבת עמו יחד באותה מועצה.

לעזרתו לא עזר קטן בחוק השלטון המקומי, האומר כי חבר מועצה, הנעדר משיבות המועצה חמש פעמים ללא הסבר מתקבל על הדעת, יסולק מתפקידו.

משחק לודיני במועצה. ישיבות המועצה הפכו מחדש אוגוסט 1957, בו חלה מהפכת החצר הפתאומית, למשחק לודיני מרתק. צפר, שנחקל בכל ישיבה ו' ישיבה בבקורת קטלנית של חבריו לשעבר, היה כוחר מועדים בלתי מתקבלים על ה' דעת לנכנס ישיבות המועצה, דוחה את הישיבות בימים שנראו רציניים למתנגדיו.

הוא הצליח להשיג לבסוף את שלו. בגלל סיבות משפחתיות שונות נעדרו שני מתנגדיו הראשיים מהמקום לשבועיים. צפר כינס את המועצה בתקופה זו שלוש פע' מים לאחר שהישיבות הקודמות, בתאריכים נוחים לנאשמים, לא כונסו כלל. מאחר שצפר זקף לזכותו שתי העדרויות קודמות של יריביו, בהן לא הגיעו ההזמנות לישיבות לידי השניים, קבלו משה ושלמה זכריה ב' 3.9.1958 הודעות זהות. גמסר להם כי הם חרלו להיות חברי מועצה, התבקשו לפנות את מקומותיהם לשניים הבאים אחריהם בתור.

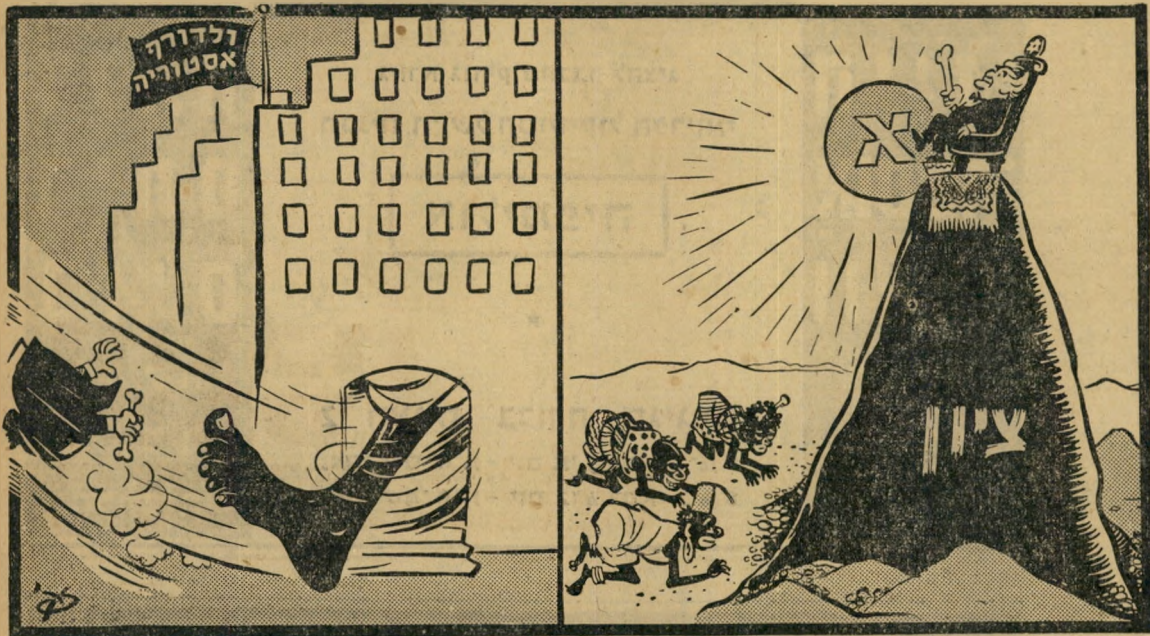
השניים ערערו אצל הממונה על המחוז, הצהירו כי לא הוזמנו כלל לשלוש מתוך חמש הישיבות מהן נעדרו. צפר סתר את דבריהם, הגיש בפני הממונה על המחוז את עדותו של עובד המועצה, שהצהיר ב' בועה כי מסר את ההזמנות לידיה של אשתו של שלמה זכריה.

השליח פועה. אולם היה זה נצחון מוקדם. מפא"י, שדעתה לא היתה נוחה כלל מניצול תכסיסה על-ידי מתנגדיה, נתנה את גיבויה למערכה משפטית ממושכת של שני המסולקים. השבוע, לאחר שבקשת משה ושלמה זכריה הגיעה עד בית-הדין העליון בירושלים, קבע בית-הדין כי לפחות בשני מקרים לא הגיעו ההזמנות לידיהם. הוברר ללא כל-ספק, כי אשת המבקש שלמה זכריה, שלפי הודעת שליח ראש המועצה גמסרו ההזמנות לידיה, לא היתה כלל במקום, שהתה אצל הוריה במגדלי.

חינוך

מרד המורים

עד לפני ארבע שנים היה חנא תאג' (60), תידוע בפי ידידיו הרבים יותר כאבו-חספי, מפקח החינוך הערבי היחידי בארץ. 250 מורים שפעלו תחת סיקוחו בנפת נצרת, ראו במפקח הקשיש, פסיקו את האוניברסיטה האמריקאית בבירות, את אביהם ו' מושיעים. כי בניגוד למחוזות אחרים ביש' ראל, בהם נחשב המורה הערבי כבוגד ומ' רגל בפותציה, זכו מורים של אבו-חספי ליחס הוגן. לפני ארבע שנים מינה משרד החינוך שני

החזון המשיחי — והמציאות

● **גולדה מאיר עשויה להישאר בממשלה גם במקרה שאבא אבן יתמנה כשר-החץ הבא.** גולדה, שאינה יהירה מדי כדי להסתפק בתפקיד פחות מרכזי, עשויה לקבל חזרה לידיה את משרד העבודה, אשר פקידי הבכירים לא פסקו מלראות בה את השר האידיאלי למשרד.

● **במקרה זה, יגברו מאד סיכוייו של שר-העבודה הנוכחי, מרדכי נמיר, לעמוד בראש רשימת מפא"י לבחירות העירוניות בתל-אביב.** מתחרהו הוותיק לתפקיד זה, בראש רשימת הציונים-הכלליים: ראש-העיר הנוכחי חיים לבנון.

● **גם הנציב הבא של מנגנון המדינה יהיה מיוצאי גרמניה.** הירוש המיועד של רוזוילי: צעיר בעל נסיון רב בכוח-אדם, הממלא כעת תפקיד רט באחד השרותים החשובים של המדינה.

● **מפא"י תתחיל גם היא להוציא ספרים בערבית,** כדי להוציא מונופולין זה מידי מפא"י, שנשלח לידיה יוזמה זו לפני זמן-מה, זכתה הודות לה לאהדה מסוימת ברחוב הערבי, המנותק מייבוא ספרים מארצות ערב, סובל ממחסור ממאיר בחומרי-קריאה.

● **אלה שנבחנו השנה בבחינות בגרות אקסטריניות, יצטרכו כנראה, לעבור בחינות אלה מחדש.** אחרי גילוי פרשת קנית שאלוני הבחינות, התברר כי קרוב ל-60 איש מבין הנבחנים ראו את מבחני הפיזיקה והתני' לפני הבחינה. המשטרה חוקרת עתה את כל הנבחנים, חלקם במכונית אמת, כדי לברר מי מהנבחנים היה בין קוני הבחינות. בינתיים מעונין משרד החינוך בהשתתקת הפרשה שפירסומה בחוץ לארץ עלול להוריד את האמון בתעודת הבגרות הישראלית.

● **תוספת יוקרה-מחיה תעלה.** בניגוד לנוהג המקובל לאחרונה, תימנע הממשלה ממניפולציות של מחירים, אשר לפיהם נקבע מדד יוקרה-מחיה, והיוצרים גובה מזויף של האינדקס, תאפשר עלית-שכר לשכירים לפני הבחירות.

החדשה, שנכתב ב' 1945 על-ידי רפיק תמי מ', למורים הערביים רק אחרי שחמישים הדפים הדנים בהיסטוריה הערבית בת זמ' נגו, נגזרו מתוכו במשרד החינוך.

נקל על כן להבין את התמיהה הכללית שעוררה התגובה הספונטנית של מורי נצרת על סילוקו של מפקחם האהוב. מכתב, ש' הכיל למעלה ממאתים חתימות של מורי נפת נצרת, תבע משרד החינוך לבטל את החלטתו. נציג מורי נצרת בהסתדרות ה' מורים, סלים חופיק, מנהל בית ספר עממי בנצרת ופליט ממגידל, העלה את הסילוק ב' מרכז ההסתדרות, וכה לגיבוי מלא של חבריו התל-אביבים.

מכות רצח בסימטה. המעשה הספוני טאני של המורים הערביים עורר גל אהדה בנצרת. היחידים שלא היו שבעי רצון מהמעשה המלוכד היו בני משפחת זועבי עצמם. לא בתקופת המנדט ולא בתקופת הממשל הצבאי לא היה זה נהוג כי אורח ערבי פשוט ימרה את פי המשפחה חביבת המושל. אולם כנגד מבצע ספונטאני של מאות מורים, היו גם בני המשפחה התקיפה סטריאוטיפים.

בשבוע שעבר, בעוד שבקשת מאות ה' מורים הערביים מתבררת במשרד החינוך בירושלים, הותקף בלילה חופיק, נציג ה' מורים מנצרת, על-ידי חליל זועבי, אחד מבני משפחת זועבי, העובד כפקיד במחלקת הרש' יונות של הממשל הצבאי, בסימטה צדדית, הוכה על-ידי מכות רצח. רק התערבותם של עוברים ושבים שנקלעו במקרה למקום הצילה את חייו של הנציג המתמרד.

מדי שנה, בערב פסח, היה משרד הסעד מוצף מכתבי ברכה מיוחדים במינם. לרוב היו אלה טפסים מודפסים, אשר שולחיהם היו רק צריכים להוסיף להם את חתימת ידם. "לכבוד שר הסעד", אמרו המכתבים: "ממשמשים וקרבנים החגים הבאים לטובה ולברכה עליכם ועלינו. צרכי עמך מרובין ובביתי אין לחם ואין שמלה... מנהג ישראלי קדוש, מימים ימימה, להיטיב את הימים הטובים של העני ולשתפו עמם בשמחת החג. מנהג זה דין הוא וחל על כל חת ויחיד, ומוסדות הצבור נהגו, מימים ימימה, לעשות מעשה רב, בשם הצבור, הממלא ידיהם במפעל זה. ובאה הממשלה הראשונה ממלכת לבת ירושלים, ונטלה על עצמה מסורת קדושה-הומנית זאת — ושלו: חת: משרד הסעד, על ידי השר הרחום וה- חנון רב החסד."

השר הרחום והחנון רב החסד היה מורה למזכירו לשלוח עשר לירות לכתובת הרשור מה על גבי המכתב, והמנהג היהודי המסורתי היה בא על סיפוקו.

שר חדש, תשובה חדשה. כך, על כל פנים, היה בימי שרי הסעד הדתיים. כאשר עבר המשרד לשר מפא"י פרץ נפתלי החלה מזכירתו אלינה רון מחזירה תשובה אחת למבקשים: "לצערנו לא נוכל להיענות לבקשתך בדבר תמיכה מיוחדת לערב החגים, הואיל והקרן המיוחדת שעמדה לרשותו של השר בוטלה." לא עבר זמן רב ומנהלו הכללי החדש של המשרד, ג'ורג' לוטן, אף הסביר מדוע בוטלה הקרן: בהיותה נתונה לשימוש הבלתי-מבוקר של השר, היא פתחה פתח לשימוש בלתי-נכון של כספים ציבוריים. הוסיף השר בחיכות בכנסת: אם מישהו רוצה לתת מתת, יעשה זאת מכספו שלו. לא מכסף ציבורי.

הרמז, ערב בחירות, השתמע בצורה אחת: שהשרים הדתיים השתמשו בכספי הקרן המיוחדת לא רק לצרכי סעד מובהקים, אלא גם כדי לקדם מטרות אישיות או מפלגיות. עסקנים דתיים ערכו מיד רשימה של מקבלי הקיצבות, הסבירו כי היו אלה נצרכים מדי דים שביקשו מתת חג או שביקשו תמיכה קבועה אך היו מעדיפים לגדע ברעב ובלבד לא להיאות בלשכת סעד. מתת בסתר, טענו הדתיים, הוא מינהג יהודי מכובד.

על מפא"י היה עתה להוכיח את טענותיה החמורות, להראות כי הכרזותיהם של ראשי משרד הסעד לא היו רק השלכת בוז פומי בית בפני מפלגת מתחרה. אולם שום אסמך תא להאשמות לא ניתנה.

הסביר לוטן לפני שבוע: "בימים הראשונים לכניסתו למשרד, קרא לי השר והראה לי שני מכתבים שהגיעו אליי. האחד היה של רב, שכתב כי מכרו רב אחר, עומד לחתן את בנו ודרושים לו כמה אלפי לירות למטרה זו, ועל כן הוא מבקש משר הסעד לתרום את הסכום המבוקש. הבקשה השניה למענק היתה של זקן, המקבל פנסיה, ואשר ביקש תוספת כלשהי להכנסתו הנמוכה. בצור רה זו גרדו לנו על קיום הקרן המיוחדת." מה קרה לאחר מכן? האם הכרזות השר ומנהלו הכללי היו מבוססות על בדיקת חשבונות הקרן המיוחדת מן השנים הקודמות? ואם כן, האם היה ברשימות אלה כדי להצדיק את השמצת המפלגה הדתית? על כך לא השיב לוטן.

אנשים

"הוי, לבי!"

חיים נחמן ביאליק הפסיד את כסף הנדון-יה שלו (אבי אשתו, מאניה, הית סוחר יע-רות עשיר) בסחר-עצים. דבר זה לא עיכב בעד יצירותיו מלהיות מתורגמות ל-25 לשון-גות (ביניהן: אוקראינית, יפאנית, בולגארית, ואספראנטו) ושבתיו בתל-אביב (בית ביאליק כיום) יוקם עלידי טול-בונה.

הרועה לדעת עובדות נוספות על גדול המשררים העבריים, יכול לעיין בכרך ה-תשיעי של האנציקלופדיה לחלוצי היישוב ובנויה בעריכת החוקר הוותיק דוד תדור, שיצא השבוע. לדוגמה: עבודתו הספרותית האחרונה של חיים נחמן ביאליק (לפני מותו בגיל 61 בקיץ 1934) — הגהת המילון העברי של יהודה גור. חומר הקריאה האחרון של ח"ן ביאליק: פרק בריאת העולם בספר בראשית. מילותיו האחרונות: "הוי, לבי!"

מפקד הצוללת. האנציקלופדיה של תדור, כלאים של מי ומי טיפוס וספר יזכור לאטיפוס, סוקרת בכרכה האחרון

מה נשתנה?

שכל השנים

היינו בין חוסכים

ובין שאינם

חוסכים

השנה הזאת

פולנו חוסכים

לפי תכנית

כח

בנק לאומי לישראל בע"מ

היינו

אוסטרי

וואלד

המבדחת

בתזמורת

ת ב ל

גיורא גודיק מתכבד להציג

תכנית ה' של המוסיקול הפריזאי

אולימפיה

★

2 הצגות בכורה חגיגיות

אהל-שם ת"א - יום א' 3 במאי ב' 8.30

אהל-שם ת"א - יום ב' 4 במאי ב' 8.30

דלתה

ר' ת' ס'

ב' ו' י' ס'

ל ה ק ת

ה ז מ ר

ה כו ש י ת

פרסום ד. בלקין

למה שפלות בביתך!

 ערבית	 צרפתית	 עברית	 אנגלית
 ספרדית	 לטינית	 רוסית	 גרמנית

המכללה העברית להשתלמות בכתב

ב פ ס ו ח ס של המכוניס הבריטיים

שמי.....

כתובתי.....

מעוניין.....

ללמוד השפה.....

פרטים מלאים על שיטת למודי-הבית המיוחדת שלנו בעזרתה תוכל גם אתה לרכוש לעצמך ידיעה בשפות הנ"ל בדרך נוחה ומהירה כלולים במדריכים המקצועיים שלנו שישלחו **חנם לכל דורש**, לפי פניה למשרדנו:

ירושלים: רח' ב'יהודה 2,

תל-אביב: רח' פינסקר 2,

חיפה: רח' הבנקים 5.

חיוננו של תינוק

שבת! היום באה כל המשפחה לראות אותי. פרצוסים... בחיי, אף אחד לא מכין שפה הגונה!

יום א'! למה צריכים לרחוץ תינוק כל יום? — למה? ! כשאני אהיה גדול לא אתרחץ אף פעם.

יום ב'! עוד יום מזופת! אמא רחצה אותי בסבון חדש. זיפט! העור מגרד, העיניים שורפות, אי אפשר לישון. סתם עינויים.

יום ג'! יום גדול! סוף סוף, אמא גילתה את "דרמפון" זה בומבה! אין גרזי, אין כאבים, תענוג לחיות...

יום ד'! אמא נהיתה חכמה. גם היא מתרחצת ב"דרמפון". עכשיו, היא משוחצה שיש לה עוד כמו שלי...

יום ה'! היום כעסתי על אבא. הוא גנב את ה"דרמפון" שלי. הוא אומר שהכלוך השומן והריח מהעבודה נעלמו חת שנים מעל ידיו. אז שיקנה שפופרת בשביל עצמו.

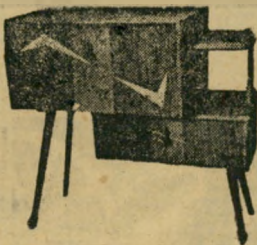
יום ו'! יום שמחה לכל המשפחה. אבא הביא היום לכל אחד שפופרת גדולה של "דרמפון" — איזה כיף!!!

פרסום מלניק

מיכאל קגו

ביח"ד לרהיטים וארונות לרדיו-פטיפונים

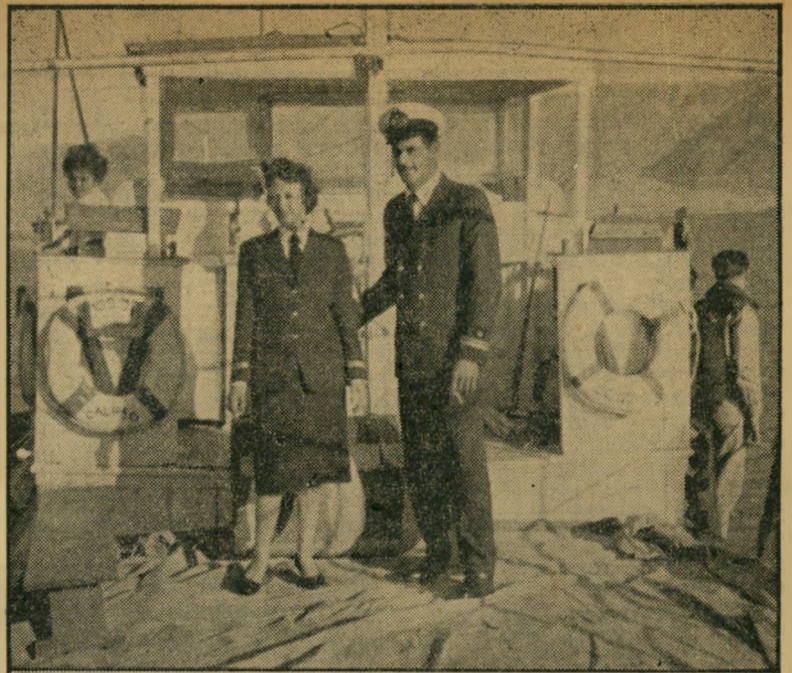
טלפון 83331 PHONE תל-אביב, רחוב אילת 42 (בסימטה, רח' 360, מס. 6)

הצגות בכורה תל-אביב

הגל אחורה בשאם

נאת ז'ון אוסבורן "הבימה"

במוצאי פסח 23.4	2 הצגות ב" 9.30 ב" 7.00
במוצאי שבת 25.4	2 הצגות ב" 9.30 ב" 7.00
ביום ראשון 26.4	בשעה 8.00 בערב
ביום שני 27.4	בשעה 8.00 בערב
במוצאי חג 29.4	2 הצגות ב" 9.30 ב" 7.00

בעלי-ספינה בכר ואשתו על סיפון "קליפסו" באילת

המנוע נשבר, המים חדרו, האוכל אזל...

רווח נאה מתיירים. באותו זמן גילה בכר כי דייגי אניות-הדיג החוזרות ממסעות ארוכים לאפריקה, מביאים עמם אלמוגים וצדפים ומוכרים אותם תמורת רווח נאה באילת לתיירים. היתה זו תודמנות מצוינת להפעיל את הקליפסו. הקושי היחיד היה בגיוס צוות מתאים. גם כסף מספיק לשם כך לא היה לו. בכר פנה אל ד"ר דוד אלון, מנהל כפר הנוער לעברנים באילת, הציע לו לנצל את הפלגת הקליפסו כמסע לימודים עבור הנערים.

אלון הסכים מיד, מינה את יהודה בכר כמזכיר הכפר. בכר צרף אליו שני ימאים בעלי נסיון: עולה חדש מפולין בשם יוסף גינגולד וקצין שלישי מצי הסוחר שמואל טבלין. והספינה יצאה לדרך.

הסכסוכים בספינה החלו מיד אחרי ה"הפלגה. כמות המזון לא היתה מספקת, להם לא היה כלל, רק מציות יבשות וכמות המים קטנה. מריבות בין אנשי הצוות לבין אנשי הפיקוד ובין אנשי הצוות לבין עצמם היו לדבר של יום-יום.

הסערה שמצאה את האנייה כשיצאו מ"מיצרי טיראן" החריפה את חילוקי הדעות שנתגלו בין מפקד הספינה יהודה בכר ובין רב-חובלה שמואל טבלין. כאשר פרצה ה"סערה" הציע בכר לחזור לאילת אולם טבלין המשיך בדרכו, הגיע למאסאחה עם מנוע אחד מקולקל, הביא את בכר להאשימו כי התכוון לעזוב בפורט סודאן, נמל ערבי בו היתה מוחזקת ללא ספק הקליפסו. למרות הקלקולים וסכנת ההצפה, קבע בכר מועד להפלגה לאיי האלמוגים שב"ביבה", לאחר תיקון קל במכוונות כאן הת"מדרו אנשי הצוות, הודיעו לבכר בפירוש כי לא יפליגו כל עוד לא תשופץ הספינה ותתוקן לגמרי.

מכות עז הסיפון. בכר לא התכוון לשלם אפילו פרוטה, הסתמך על הסכם חתום בידי אנשי הצוות שבו ויתרו על כל שכר כספי. הוא התקשר עם סוחר קמחי דגים מקומי כדי להפליג בשרותו, ניסה להעלות צוות מקומי על הספינה במקום הצוות המתמרד. הנערים לא ויתרו. הם התנגדו להעלאת הצוות החדש, מנעו גם מבכר עצמו מלעלות על הספינה. אחד המקרים התפתחו חילופי מהלומות שהצריכו את התערבות המשטרה.

כל העניין הובא לידיעתו של הקונסול הישראלי במקום, שהתערב בסכסוך, קיבל תחת חסותו את הנערים, שילם להם חמישה דולר חבשים ליום. טבלין עצמו פנה ב"בקשה למשרד התחבורה לבטל את כושר השיט של הספינה, ואמנם רשיון השיט בוטל.

השבוע חזרו שבעה מאנשי צוות הקליפסו ארצה באניה הגרמנית פלון. הועברו מיד לחקירה ממושכת בתחנת המשטרה באילת. הם נשאלו על פרשת המרד, טענו כי ה"שמועות שהגיעו ארצה היו מנופחות, יצאו למחרת היום לגמל כדי לשחרר מהמכס את רכושם היחיד, סלים מלאי צדפות מ"היבות בהם יסחרו עד לנסיעה הבאה. איש צוות אחר, הימאי יוסף גינגולד, נשאר ב"אפריקה, העדיף להצטרף ללגיון הורים הצרפתי.

השבוע, במכתב למשפחתו באילת, הודיע (המשך בעמוד 10)

חיי 255 איש ואשה, לא כולם ידועים-שם כביאליק. אחדים מן הפחות ידועים, אך לא מן הפחות חלוצים:

● אלכסנדר ברחאלד, האדריכל שתכנן את בניין הטכניון בחיפה ושהיה היהודי היחיד שפקד על צוללת גרמנית בימי מלחמת העולם הראשונה.

● ד"ר דב הויזנר, אורח הכבוד הראשון של ראש-פינה, לשעבר רב צבאי בצבא האוסטרו-הונגרי, שוכה בתוארו עקב ה"תדלותו בתפקידו כקונסול כללי של פולין בתל-אביב (בשנת 1932) ליצוא טבק ראש-פינה לפולין.

● מרדכי צבי שרגא, מחדש היישוב היהודי ביריחו (בראשית המאה), שהיה ידוע יותר בכינויו בוליס (בערבית: שוסר) הואיל ושימש משך 42 שנה כשוטר עיריית ירושלים (בלדיה שאחיש).

קצינת הרוח. נוסף לפרטים מעניינים כעובדת הולדתו של השופט העליון צבי ברנזון בצור שבלבנון, או עובדת היות ה"במאי אברהם ניניו בנעוריו זמר מקהלת בית-כנסת, אפשר לגלות באנציקלופדיה גם כי חנה לויין בת ה-61, ראש העירייה (רא"ש שו"ל-ציון) הראשון בישראל ממין נקבה, היתה סגן בחיל-העזר לנשים בצבא הבריטי בימי מלחמת העולם השנייה, וקצינת-גיוס ראשית לחיל-הנשים בצה"ל במלחמת ה"עצמאות.

קריירה צבאית שונה היתה לפני חמישים שנה לאחים יחזקאל וצבי ניסנוב, ילידי הקאזקאן ומראשוני השומר. יחזקאל נפל בגיל 25 בעת התקפת שודדים על עגלת נשק אותה הוביל ממרחביה ליבנאל (דבריו) האחרונים: "הם הרגו אותי, אבל את הפר"דות לא נתתי לגזול!"

צבי, האח הבכור, שהוא עד היום בעל פנסיון בטבריה (גילו: 78), התפרסם יותר באמרה המפורסמת של אמו שושנה, שהיתה עמו בכרכרה בדרך לכפר-תבור, עת התנפלו עליהם שודדים רעולי-פנים. אמרה היא: "בני! אני רואה שהאויב כאן אינו יוצא גלוי-עניים כנהוג אצלנו בקאזקאן. לכן בטרם יירה הוא בך הקדם אתה לירות בו. מוטב שאמו תבכה על קברו משאני אבכה על קברך!"

ים

המרד על הקליפסו

"מהומות על ספינה ישראלית באפריקה. מרד על הקליפסו." ועקו כותרות העיתונים, העלו שוב לחדשות את ספינת השעשועים שהועברה בדרך היבשה מחיפה לאילת, כדי לשמש בית קפה צף בנמל. בידיעות סופר על מרידה שביצע צוות הספינה בנמל מסאחה, מנע את מפקדה, יהודה בכר, מל-עלות על הסיפון.

הקליפסו, שנבנתה כספינת טיולים בשנת 1940, הובאה על-ידי בכר, איש כרכור ובעל משרד הובלה משגשג לאילת, לשירות התיירות במקום. אולם באותו זמן נחלשה תנועת התיירות ובכר החליט לפנות לשטחים אחרים. הוא רכש שמונה סירות דיג, שלחן לזוג במימי ים-סוף, גם הדיג לא עלה יפה ובוקר אחד אחרי סערה, בא בכר לחוף, גילה כי כל סירותיו ניתקו מהמזח, נעלמו כלב ים.

בכר כי יחזור תוך שבוע, יתבע את אנשי הצוות לתשלום פיצויים מלאים על הנוקים שהסבו לו במרד על הקזינו.

משטרה

פצצה בכית המשפט

מכתב תלונה חריף ביותר הגיע בימים האחרונים ליועץ המשפטי של ממשלת ישראל. הוא כלל האשמה בבזיון בית המשפט שבוצע על ידי קציני משטרת ישראל. הוא מאשים: שופט השלום התל אביבי שלום רוננפלד. יותר משהיה במכתב זה ביטוי להתמרמרותו של שופט נגד סדרי עבודה, הוא שפך אור על צורת התנהגות מזוהה ביותר של משטרת ישראל.

לפני כעשרה ימים ביקשה המשטרה להוציא פקודת מעצר נגד עמוס בן שלמה איצקובסקי, מורה באחד מבתי ספר ערב בתל אביב. איצקובסקי הואשם על ידי המשטרה בקשירת קשר למתן שוחד לפקיד ממשלתי לשם קבלת שאלוני בחינות בגרות לפני הבחינה, והפצתם בין תלמידיו תמורת תשלום. קצין המשטרה שהביא את איצקובסקי ביקש משופט השלום מקס רובין, להורות לא לפרסם את העניין או את שם ה"חשוד", מאחר והחקירה טרם הסתיימה. רובין נעתר לבקשה.

ארבעה ימים יותר מאוחר, כשחקירת המשטרה, שהתבססה כולה על חומר מוכן שהתקבל מחוקרים פרטיים של משרד החינוך והתרבות, כמעט הושלמה, ושני חשודים נוספים נעצרו, החליטה המשטרה כי הנה יש בידה נתח העשוי לזכות אותה במת פירסומה טובה. הפרשה נמסרה לכמה עתונאים, מהמקורבים למטה המשטרה.

העתונאים נמכרו לפני הצהר
אחרי שמסרו את החומר לעתונאים, נזכרו קציני המשטרה כי בעצם קיים עדיין צו איסור פירסום שביקשו הם בעצמם. משום כך מיהר קצין המשטרה זיגל, שטיפל ב"תיק", אל בית המשפט כדי לבטל את הצו שצוץ לבקשתו. במפתיע לא הצליח למצוא את השופט רובין שהוציא את הצו. אולם מאחר שאי אפשר היה למנוע עוד את פירסום החומר בעיתוני הערב, ניסה זיגל לבטל את צו אי הפירסום אצל שופט אחר.

תחילה פנה אל שופט השלום הד"ר יוסף מגוריכהן, שהודיע כי אינו מוכן לבטל צו שהוציא שופט אחר. אולם זיגל לא התאושש, הוא פנה אל שופט השלום שלום רוננפלד, הצליח לשכנעו בחיוביות הבקשה. רוננפלד לא ידע כי שעה שהוציא את הצו כבר נמכרו גיליונות העתונאים שפירסמו את הפרשה. כשי נודע לו על כך, כתב מכתב ליועץ המשפטי האשים את המשטרה בבזיון בית הדין.

עדות מיוחסת. לא היה זה המקרה היחיד השבוע שהעיד על נהגים מזווילים שהשתמשו בעבודת המשטרה. במשפט של יו"ר קסיאן, שהואשם באיום ברצח על ירח מיאל בבניק ושותפו יצחק טורבינר (העולם) הזה (1124). הורו הסמל יעקב פונקנטל וה"קצין דן לוי כי למרות שהנהיג המשטרה מחייב את העדים לבוא לתחנת המשטרה ולמסור שם עדות. הם לא רצו להסריח את מר טורבינר המיוחס, באו לביתו לגביית העדות. באותו משפט גילה הקצין דן לוי כי אחרי שבמשך ימים מספר היתה בידי המשטרה ידיעה כי קסיאן עשוי לבצע את איומו ולרצוח את בבניק, לא עשתה המשטרה כל פעולה מנועה, לא התאמצה לגלות את קסיאן. שאל עורך הדין יעקב הגלר, סניגורו של קסיאן את לוי: "אילו הייתם יודעים ששמו פצצה בבנין מסייבהכנסה — האם נכון ש" תור רבע שעה הייתם מצליחים למצוא את כתובתו של המתנקש?"

בהחלט, "אוינו" היתה תשובת הקצין.

תזכיר

השמעת ההסכם

הסכם אי השמעה בין שלוש מפלגות הפועלים התפוצץ השבוע בכרד של ג'ודי-דינור. מאיר יערי מנהיג מפלגת ג'ודי-דינור, הציגו הפורמאלי של ההסכם על ידי נציגי שלוש המפלגות עוד בסוף השבוע החולף. התקף את מפלגת החירות, שהתקיימה השבוע בקולנוע חן, האשים את ראש מפלגתו בנסיון לכפות את שלטון מפלגתו בכוח על ההסתדרות. העולם הזה (1123) שחזה תהליך זה מראש, הזהיר כי הבחירות להסתדרות, שעיתודות להתחמך חן ראשוני לבחירות לכנסת, יהיו אך קרב השמעות הדדי ראשון בין שלוש המפלגות החותמות על ההסכם.

תיאטרון

החשמלית הגיעה לעיר

חשמלית ושמה תשוקה (אהל)
מביאה את צופיו לימודי הסבל של תיאטרון אהל, בפעם הראשונה מזה זמן רב, אל תחנה בה אין הם ממחרים לרדת, מפקקים ומשועממים, רוטנים וקובלים. למרות שה"נסיעה אינה עדיין בבחינת חחיה, והטלטול לים והמעצורים מורגשים היטב, הרי העובדה שחשמלית האהל יצאה ממקום כלשהו ו"הגיעה למקום כלשהו, היא מפתיעה למדי, בהתחשב באיכותם של הגלגלים. הנאת ה"צופה אינה הגאה של נסיעה בקרון פאר, אלא הגאתו של נוסע מודאג בקרון רעוע והמופתע כשבכל זאת הוא מגיע למטרה. מחזהו רווי המין והיצרים הפרימיטיביים עד לגבול החולניות, של טנסי ויליאמס, נכלל

החשמלית בהוליווד... במקום נסיעה בקרון פאר...

החשמלית ב"אהל"... הנאה בקרון רעוע

נים הישראלים היו נשכרים מכך, לו נהגו להחליף שחקנים עם תיאטרונים אחרים.

בידור

סאצ'מו הגדול מדי

לואי ארמסטרונג נאלץ להופיע באולם הבליימגשר ביותר בישראל — היכל התרבות — וייתכן כי זאת היתה אחת היסודות העיקריות לרוח הקריה שריחפה בו אולם בכל עת הופעתו. רוח זו לא יכלו לגרש גם מאות מוכביהגאו המושבעים, שבאו לאולם חדורי התלטה נחושה, כי

• מיטין: מאלון בראנד, משמאל: ויין
• מיטין: דינר, כונן, פרד, דויד.

בין עידיה הרפרטואר של התיאטרון המרדני לאו דווקא בשל הטרדיה הפיזית אותה הוא מגולל — הטרדיה של בלאנש דיבוא, סמלה של האשה המנסה לחיות בהדה את העולם של אתמול. שפע הקונפליקטים הדרמטיים, המתח המתחיל בדרגה גבוהה ועולה בהתמדה אל שיאים גבוהים יותר עד לסופו של המחזה, העיצוב המלודי שיש של כל דמות ודמות כפי שהוא מופיע במחזה, אלה היו התכונות שאפשרו למבצעי המחזה להגיע לפסגות נדירות. ביצועו של המחזה על בד הקולנוע, בבימוי של אליה קאזאן, היה דוגמא מאלפת לכך.

הערכה לכושר סחיתה. מאחר ש"טנסי ויליאמס כתב את המיואנסציות ל"מחזהו בצורה מפורטת ביותר, נשאר עיקר תפקידו של הבמאי בקביעת קצב ההצגה ובהפקת מקסימום של משחק משחקניו.

תמורת כספם מגיע להם להתלהב. הקהל האמין על אחיזת האורגיה ש"שררה בהופעותיהם של ליאונל האמפטון ובני בנט, ציפה לשוא לאורגיה ממין זה, על רמה גבוהה יותר. אף כי התוכנית ציינה גם הפעם כי "עקב האופי האימפרוביזטורי... אי אפשר לקבוע את פרטי התוכנית מראש" — הרי היה מעט מאד אופי אימפרוביזטורי בהופעת הבכורה של אמ"האימ" פרוביזציה בישראל. הוא צעד בניחותא אל הבמה וניגן בניחותא, כאיש שמיטב שנותיו כבר הרחק מאחורי גבו, כשהוא מאושש מפעם לפעם את רוחו בגמיעה מתונה של משקה כלשהו מתוך כוס פלאסטית צבעונית שהיתה חבוייה בקרביו של הפסנתר. גם כשחשף את שיניו הלבנות והענקיות על-מנת לשיר — מספר הרבה יותר מדי גדול של פעמים — היתה ניכרת עייפות בצרידות הגיירזוכיות של קולו המפורסם.

אבל לאמיתו של דבר, רק הצמיח למשהו גדול מדי היא שהפכה את ערכו של לואי ארמסטרונג בישראל למשהו קטן מדי. מי שנכנס לאולם ברצון להאזין לקטעי ג'אז קלאסיים, מיושנים במקצת, מבוצעים בקניון מופתי ובשליטה טכנית נעדרת-ספונטאניות, היה יכול לבוא על סיפוקו, אלמלא הפריעו לו כל שאר יושבי האולם.

אורחים

אידישע מאמא ליהטת

"מי שילם את שכר-הדירה של מרת וואן-ניקל כאשר ריפ אחי-יונקל היה שקוע בשנתו" — שלה מחוצפת זו, השמה ללעג את אחת האגדות החביבות ביותר על הציבור האמריקאי, היא שהביאה את הנזמרת סופי טאקר להתנגשות הראשונה עם המש"טרה ובית-המשפט בעיר בוסטון שבארצות הברית, בשנת 1915.

כיום, בהגיעה השבוע לישראל בשנת ה'71, נראית סופי טאקר דומה יותר לדמות אחת שהנציחה בזמרתה — דמות האידישע מאמא — מאשר לכינויה המפורסם, האמא-האדומה-הלוחטת. למעשה, דומה היתה אולי יותר לסבתא שמקומה בכורסה נושנה, עם גרביהנכד המצפים-לתיקון בידיה, אלמלא שכבת התמרוקים העבה המכסה את פניה. סופי טאקר, שנולדה אישם בדרך בין רוסיה לבוסטון לזוג מהגרים יהודיים, החלה את הקריירה שלה במסעדת המלון הקטן שפתחו הוריה בעיר הארטפורד בקונטיקאט. להדחת הצלחות והמלצרות, הוסיפה ביוזמת עצמה זמרה בפני הקלחות. לא היה צורך בדמיון רב כדי לגלות כי ההתעסקות האחרונה היא הנעימה ביותר. מכאן הובילה דרך-הטבע לקאבארטים המפוקפקים, לרדיו, לטלביזיה ולהופעות בעולם כולו.

דוגמה לאמנותה המיוחדת של האשה, שהיתה נשואה כבר שלוש פעמים ושיש לה בן בגיל 50, ויכול לראות אורחי ישראל בשתי הופעותיה הכוללות התרבות השבוע. כדוגמת רבות מהופעותיה בשנים האחרונות, תהיה אף זו הופעה למטרות צדקה. לצורך זה, הסכימה סופי טאקר לבוא ל"ש" ראל בטיסה, שהיתה הטיסה הראשונה בחייה "הייתי נרגשת כל כך לקראת בואי ל"ש" ראל", אמרה, "עד ששכחתי את הפחד".

חדריך

הצגות

- **חשמלית ושמה תשוקה** (אהל) — ראה לעיל.
- **מאירוס** (התיאטרון הקאמרי) —
- הצגה נקיה של מחזה מלבב, בו מכניס משחקם של רחל מרכוס וזלמן לביוש אוירת-ספגות.

בידור

- **סופי טאקר** (היכל התרבות) — ראה לעיל.
- **לואי ארמסטרונג** (היכל התרבות) — ראה לעיל.
- **אף מזה למורגנשטיין** (בצל-ירוק) — כשרונו של הבמאי שמואל בונים והחן הטבעי של חברי הלהקה מסתיימים כמעט את עובדת היעדרו של מחזהו.

מוסיקה

- **הפסטיבל המוסיקלי** (ע"י-גב, שבוע פסח) — סידרת הופעות של הביצור עים המוסיקליים המוצגים כיום בארץ, בתור כמ, בין השאר, התזמורת הפילהרמונית עם זוג הפסנתרנים גניה לבושיץ ופייר גמנוף והמנצח גברי ברטיני, וכן הקומפאניו דה לה שאנסון.

יומנה הפרטי של אהובה

תולדות נערה ישראלית כפי שנרשמו בידי עצמה

אהובה, שקראה לעצמה גם בשם ג'אנט, סיפרה כי ברחה מישראל שם. רחל בת ה-18 אמרה שכאה לעזה כדי לבנות לעצמה חיים חדשים בקאהיר, כמחנכת או כמדארכת. דליה, הידועה גם בשם מרסל, אמרה שכאה לעזה בתמימת מות גמורה, לפי הזמנתו של קארטר.

מפעם לפעם הגיעו ידיעות מאחר בה ומחברותיה. ממשלת ישראל פנתה לקנדה ולאו"ם בדרישה להתערב לשיחרור האסירות. אולם מאמצים אלה פסקו. הידיעה האחרונה, סיפרה, שלשלוש חודשים בכלא מנה יומית של חמש סיגרי

יות לנפש. כאשר נסעה נסיעת-חרפתנות זו, השאירה אהובה דגנית אחריה יומן, שנמסר למערכת "העולם הזה" (ראה מכתב העורך בעמוד 2). הוא מתפרסם להלן כמעט במלואו, ללא כל שינויים סגנוניים.

ביום ה-15 בפברואר הטיל בית דין צבאי, בראשות המוקדם עבד אל-כאלק חילמי, עונש מאסר של 5 שנים וקנס של 500 ל"י על אהובה דגנית ועל שתי חברותיה, דליה שוען ורחל זלץ. שלושתן הואשמו בריגול נגד מצריים וכי כניסה בלתי-חוקית לעזה. הן זוכו מן האשמה הראשונה, חוייבו כאשמה השנייה.

שלוש הישראליות נתגלו עליידי תושב פלסטיני, שעבר ליד הבית מס' 14, השייך לכוהני-החירום הבינלאומי בעזה. הוא ראה צעירה בעלת מראה מערבי, לבושה מעיל עור כהיר ומכנסים ארוכים. לדבריו הבין מיד כי זוהי נערה ישראלית, כי שום נערה פלסטינית לא היתה מופיעה בלבוש כזה ברחוב. הוא מסר על הדבר למשטרה. זו התקשרה עם פיקוד כוחי-החירום וביקשה לערוך חיפוש בבית. היא מצאה את שלוש הנערות בחברת הסמל הקנדי הארולד קארטר.

מי אהובה דגנית. הורי הם אפרים ורחל.

נולדה בעיר הבירה ירושלים, ב-18 בספטמבר 1936. למולי אקרא מזל בתולה, מכיון שנולדה בחודש אלול. היתה זו שנה מלאה מאורעות. שלטונם של הבריטים היה באותה תקופה. פרצו מאורעות של האספסוף הערבי. אבא עבד כנהג בשרות האנגלים, ואמא דאגה. לא נולדתי להורים עשירים, אך עבודה היתה להם ופרנסתנו היתה די טובה ובכבוד. עלי חלפה תקופת-ילדות נפלאה. הייתי הבת הבכירה של המשפחה, ואחרי נולדו עוד ארבעה אחים עד לשנת 1946. אני כבר ביקרתי בבית-הספר שפיצר. שנת 1947 חלפה, ואחריה הגיעה השנה הזכורה לטובה, הרי היא שנת 1948, השנה בה פרצו מלחמות-הדמים ובה הוכרזה ארץ-ישראל כמדינה עברית.

עד לשנה זו היה הכל שקט ובסדר. אך לאחר הכרזת מדינה עברית הכל נשתנה. וגם בחיי חלו שינויים. וגם בארבעת אחי — שבתאי, מאיר, נסים ומנחם. ילדותי כמעט ונסתיימה.

★ ★ ★

חזתי שושנה היתה אז בת שנה וחצי, כאשר פרצה המלחמה לשחרור המולדת מידי הפורעים והרוזנים. המחתרות שלנו פעלו בכל המרץ, האצ"ל והלהג. בחורינו

אהובה דגנית — כפי שצוירה זמן קצר לפני סיום כתיבתו של יומן זה בידי הצייר סטיפאן אלכסנדר מראשון-לציון.

נלחמו והרבה נפלו חללים. ב-14 במאי פרצה המלחמה בעיצומה.

אנו אז גרנו בשכונה יהודית שקראו לה שמעון הצדיק, והיא שוכנת עד היום ליד שייד'ג'ארח בדרך להר-הצופים. ביום החמישי בשבוע נודע לאנשי השכונה שלמחרת יתקפו הערבים, בהשתתפות הבריטים, את השכונה. אמא, שהיתה אז בתקופת הריונה, בחודש החמישי, דאגה להוציאנו מבעוד מועד מן השכונה.

אמא יקרה אפילו על עצמה לא חשבה. הועברנו לידדים, ואמא חזרה לשכונה. נשארה שם עם שבתאי, שושנה ואבא. השכנים ובחורי השכונה החליטו להלחם עד טיפת דמם האחרונה. אולי יהיה אפשר להציל שמץ דבר מן השכונה לפני חורבנה.

ליל שישי חלף כליל בלהות. בנינים הופצצו בסביבה, הפגנות ויריות. אני, שנמצאתי עם אחי הקטנים, חשתי לחיי ההורים. לא יכולתי להירדם. הרעש הפריע, ויותר מכל המחשבות אודות המחר הקרב ובא. ואמנם הוא הגיע. המחר שטעה אדמימות שמים, כאילו הוכתמו שמי התכלת בדם, כאילו התנהלה המלחמה שם למעלה.

★ ★ ★

מתי עז רגלי והסתכלתי. את האופק ראיתי אחרת כמתמול שלשום. ראיתי בנינים בעלי שלוש או ארבע קומות הרוסים, עצים נעקרו והכל היה נראה אחרת. ידעתי כי זאת התחלה של מלחמה. ידעתי כי אלו הן תוצאות מהלילה. נחפזתי לרדת ולראות מה עם הורי ואחי.

עוד לא הספקתי לשאול מה קרה, והנה אבא בא בוכה ומוזוע. שאלתיו לפרש הדבר, הוא לא יכול לדבר. ידעתי כי קרה משהו, ואמנם קרה. עוד בבוקר השכם התחילו מתקפים את השכונה. ראובן, אח של אמא, נפצע בכתף מכדור. הוא נפצע בשעה שקפץ מעמדה לעמדה שניה. הכדור פילח את עצם הכתף שלו. זה היה קרבן פציעה מס' 1 של המשפחה. היום היה נראה כה עצוב, לבי הלם בחוזה, כאילו הרגשתי כי עוד משהו עלול לקרות. ואכן לא אחרה בשורת איוב להגיע.

אמא נפצעה קשה מאד. כדור דום-דום פילח את קרביה, וביתווד שהיתה בהריון בחדשים גדולים. יתר על כן, נפצעה אף אחותי שוש, שהיתה ביד אמא. היא נפצעה ברגלה. משוררין בריטי לקח אותן לבית-החולים הדסה, על הר-הצופים.

כך נשארו גלמודים וזרוקים בחודשי המלחמה. שני האחים הגדולים, שבתאי ומאיר, הוכנסו לבית-יתומים. נסים ומנחם נמסרו לאימוצם של אנשים נחמדים. אני נמסרתי למטפלת ומשמר למשפחה גרמנית. אבא, גלמוד ומסכן נהפך, לאחר שנפצע אף הוא על-ידי האויב, בשעת התקפה על שייד'ג'ארח. הוא קיבל שוק מאוחר, לאחר שקיבל מכה בקטרובה בחוט-השדרה. המצב היה רע מאד.

ולאחר הקרבנות והפציעות, הגיע אף ההרס. הבית, על כל מטלטליו ורהיטיו, נהרס. הערבים בזזו ושרדו הכל. נשארו פליטי-מלחמה מחוסרי-בית ומחוסרי-כל. אחותה של אמא, אסתר, נהרגה בהתפוצצות ברחוב בני-יהודה, האח השני, דוד, שהיה בפלמ"ח בגוש-עציון, נפצע. סבתא, אשה מבוגרת ועיוורת, טולטלה ממקום למקום. אף ביתה נהרס. אשה מסכנה ואומללה, שכלה את בתה, ולבה דאב לשמע האסונות שפקדו את כל המשפחה.

אהובה דגנית — בעתון "אל-אהראם". תחת הכותרת "פסק-דין שלוש הישראליות שהואשמו בריגול בעזה". שלושת התצלומים הם (מימין) של אהובה, רחל זלץ ודליה שוען.

המשפחה - קרבן המ

אהובה — כדוגמנית ציירים.

הלך החורף, בא האביב, אביב עצוב. העצים פרחו, אך נראה כי אף הם עמדו דוממים ועצובים. הפרחים בשדה פרחו, כלניות אדומות שרוו בדם חללינו. אבות, אמהות, ילדים וזקנים, כולם כאחד אומללו. הורים נשארו שכולים, נשים נהפכו אלמנות, ילדים יתומים. רבים נשארו ללא בית ומחסה. כך חלף אביב 1948. ירושלים, שהוקפה בגבולותיה באויב וזר, היתה נצורה. האוכל חולק בתקציב — נפט, מים, לחם, קמח, הכל בתקציב. הימים התנהלו בעצלתיים. כל יום שחלף נראה כשנה. האדימויות כיסוה עוד ועוד את השמים. כאילו להראות את עוצם הלהט שבקרבות הדמים. כל יום נוספו עוד ועוד פצועים והרוגים, פליטים שגורו עצמם עם חבילתם האחרונה, שריד לעבר של האתמול.

בינתיים נכבשה, בין מאות כיבושי בחורינו, אף השכונה הערבית שידבאדר. אבא נכנס להשתכן בבית נחמד, שמסביבו פרח גינה, ומה נחמד היה לראות שלמרות המלחמה וההרס עוד המשיכו לפרוח שם השושנים. לאחר שאבא החליט להישאר בשכונה זו, החלטתי אף אני לקבוע מושבי ליד אבא ומה אהבתי, את אבא. אבא שהיה בריא וחזק, זה האבא שבו תמיד היתה כל גאחתי, נתפך לנכה בין לילה. אתו כבר לא פחדתי מן ההרעה. לאט לאט באו הביתה הילדים. טוב היה להיות עם אבא, שבישל, רחץ וניקה. כל דאגתו היתה לנו. הוא מילא מקומה של אמא וגם לה דאג תמיד.

זכורני פעם, כשנסעתי במשורין להרצהופים, לבקר את אמא. פחדתי כל הדרך אבל ידעתי שאת אמא אראה. הייתי אז בת 12 שנים. כל הדרך ישבתי דוממת ולא הוצאתי הגה מפי. פחדתי אף שהרעש יפריע למנוחתם של אלה שישובו לצידי, כולם ישובו שקטים ובטוחים. היו שם אחיות, בחורינו של הקרב, רופאים והורים. וכולנו חשבנו אותה מחשבה. מה יקרה עד להגיענו למחוז חפצנו?

פחדנו מפגורם של האספסוף הערבי. אבל הגענו, ואני רצתי לאמא, ישר לזרועותיה. אמא שאלה אותי מדוע הסתכנתי ובאתי. האם לא יכלה להבין, אם לא אני, מי יכול להגיע אליה? אבא שהפך נכה, הילדים הפעוטים, או סבתא שהיא עיוורת, ואחיה ששכבו פצועים אף הם? ולא הרחק הימנה ישנה דוממת, בשנת נצחים, אחותה הצעירה, שם במקרה-הענק, שמונה ימים קפואה היתה עד להבאתה לקבורה. ואני, לאחר שראיתי את אמא ואת שוש הקטנה, חזרתי הביתה. נתבררתי בהולדת הבת שהיתה בבטן אמא בשעת הפציעה. והילדה יצאה יפה וחמודה, ואת שמה קיבלה כמתנת הרופאים על שם בית החולים הדסה.

★ ★ ★

עוד מעט, ושנת 1948 תחלוף, ואחריה תגיע שנת 1949. בשנה זו כבר נשתנו הרבה הרבה דברים. אמא באה הביתה, למרות שעוד נזקקה לגיתוחים, שמונה גיתוחים עברה בבטנה.

אמא יקרה, כה הרבה סבלת, ובמקום להקל עליך בסבלך, הוספתי עוד ועוד כשגולתי! החיים בבית התחילו מתנהלים כסדרם. הילדים המשיכו בלימודיהם, ואף אני המשיכתי ללמוד, אף על פי שלא בחשק רב. בינתיים המשיכו ההפגזות, שלא רצו להפסיק. כל אחד התרגל לשמוע אותן. בשכונה היו האנשים מתוחים, לכל משפחה היה במה לדאוג. זכורני, אז ישבנו מספר משפחות בחדר גדול, שהיה בנוי טוב, וקירותיו עבים. חדר זה שימש מעין מקלט לנו.

ושם היה רב אחד, חכם דויד ועקנין ז"ל. אדם נפלא, שלימד אותנו לשגן פסוקים מהתהילים, ועד היום אני בטוחה שהודות לאמונה בבורא ובזכות הפסוקים האלה ניצלנו ממות. ישבנו אז כולנו על הרצפה, והקשבנו להפגזות. בנם של הועקנינים יצא לקרב, והבטיח לחזור לחופשה קצרה למחרת היום. הוא יצא לעמדתו, משם נלחמו בחורינו באויב. הוריו, במקום לבכות על איחורו ביומיים, ישבו איתנו ושיגנו פסוקי תהילים. ידעתי כמה כאב להם פנימה בלב, אך הם לא מהאנשים הבוכים כלפי חוץ. ואני יודעת שזה יותר כואב כשצריכים להתאפק מלפרוץ בבכי, ולאחר יומיים שלושה באה להם בשורת האויב, בנם נהרג בשדה-הקרב, ונמצא שם מוטל כשאין אפשרות

שלושת הציורים האלה צוירו בידי תלמידיו של הצייר סטפאן אלכסנדר. בשיעור לציור בעלת השער השחור והעינים הירוקות.

אפילו להוציא משם.

בחורף 1948, כשהשדה פרח והעשב גדל, גדל אנושי למאכל. כמעט ושכחתי את צורתם של יצא ללקט בשדה עשב בר שכדאי להפכו ל אכלנו כמעט כל החורף מירק הטבע שהצמיח לפעמים זה כמעט ועלה בחיינו. כי מדי פ לחם שהוקצב במנות או איזה ירק-בר, ואז היה נופל בכל מקום, מבלי לכוזנו למטרה מסויימת בשכונות, ומאות נפצעו ונהרגו.

לאט לאט חלף הזמן. חלפו הימים, ודור רודן יריים, אלא נלחם עם הגדולים, והגושים, וכל א היהודי בגלויות, בגיטאות ואל הכבשנים. לא ניצח העם, המעטים את האויב הגדול והצר, ו להרגיש את ההרגשה שמהיום והלאה בכל מקו שפתן, שפת עם ישראל. על הריסות מבצרי א

החיים בצנא

שנה חדשה, חיים חדשים.

עליה המונית החלה מגיעה ארצה, קבוצ ג ולראות את ארץ-ישראל, והרי הם זכו. חבל היקר, לא זכה לראות בקום המדינה ולא נמצא ומאושר כי חוונו נתגשם.

סיימתי את לימודי בבית-הספר העממי, ומאד לי ללמוד בבית-ספר תיכון-יום, ועל כן למדת לעזור לאמא, שעדיין לא נרפאה מפציעה. כך ח עבדתי כארבעה חדשים בלשכת-הגיוס, ולאחר צעיר לשרות בצה"ל. הייתי אז כבת 16 וחצי שיאמינו לי, זיכרתי את תעודת-הזהות שלי וכך לקלט גילתה אמא את מזימתי וכה הרבה לי החיים בצנא היו נפלאים. תחילה נשלחתי ל שירתתי שנה תמימה באושר. אני זוכרת את ככתבנית. רוב הערבים הייתי חופשיה, ובכל עו אני זוכרת את חיפה למרגלות הכרמל כשהיו אורות-הניאון. ואני עמיתי ליד הפגזות, על ה זה, וביום יכולתי לראות את יופי הגן הפרסי היו למכביר. וביחוד הבחורים במדים כחול-לבן

תמיד חשבתי כי אשאר שם לנצח אבל כמי תיכונתי, עד ליום בו נאלצתי לבקש העברה איני נוהגת להתיאש, גם אם מגיעים מים עד היה זה בתמרון קייצי, בין חורשות צפופות שנאנתי לרס"ל שמאיוז סיבה שהיא לא סימפטון יפה לסמפט אנשים לפי בחירה. שיוקתי אז פי ופתאום בישרה לי האלחוטאית כי יש לשלחתי קפצתי כמסורפת מרוב אושר. כשהתגייסתי ל ויחידה: למרות גילי הצעיר עלי להתקדם, ויהי ולא בחודש המולות, והמזל אז לא האיר לי פו תמרון דינו כדיו מלחמה. וכך לא יצאתי אב לא התיאשתי. כשחזרנו למחנה-הקבע, ב נשלחתי, אך המזל מלחה את האדם בכל מקום ובכן, הגעתי לחטיבה שנקראה גבעתי, וכאן כמובן היתה זו חטיבה קרבית, והמוראל היה כלפינו היתה נפלאה. כאן החלו חיים של ממי ראשונה היתה (תל מסויים) מקום חורבות וי השרה עלינו אורית מלחמה. מבורדים מכל יש גבעות חול. והלכלוך עוטה עלינו כמעט משי.

כך התנהלו חיינו כאן הרחק מהעיר. כל הי מהשק"ם. החום גובר עד בלי נשוא, יתושים ו עורו נגד אויב זה. כשרד הערב, מתכנסים הי הסירים. ואחד החברה היה פותח בניגון במפ ממעל שט לו בשמי התכלת. וכאילו צוחק או יכולתי לראות את העיניים הנוצצות והזוהרות הנעימות ביותר. כשמתכנסים כולם בצותא ושן אמא המחכה. אל אחים, אחיות ואבא יקר. ולמחרת, כשזוחרת שנית השמש, אותה שן רוח עגום. חלפו שבועות עד שנודע כי אנו

★

שנתי ירתתי את שתי שנות השרות והשת יותר אחרי השיחרור, כי אז עליך לחפש כבר קצרים והתקציב אינו נמצא-השגתי עבודה והם חלפו, ושוב ראיתי עצמי מחפשת עבודה. ה בין עבודות ארעיות של חודש-חודשיים, עד יו כיהנתי כמזכירה-כתבנית של הממונה על הבניה. והספיק. יכולתי לעזור להורים. בגדים ותכשיט כה משונה. כשאני כותבת, זה הולך חלק על את כל המאורעות חזרה לאחר, ודאי שלא הי מאחורי גבי, מבלי שאקח בחשבון מה צופן עבו ארשה לעצמי לחזור מעט לאחר, לשנת 1955 קרה אחרי השיחרור. לא הסתובבתי שנה שלמה ששה חודשים בקיבוץ גירים. שם, לאחר שרציית שהוא מעט טוב. ואולי היה יכול להיות יותר או, באותה תקופה ביוני 1955, עבדתי בימי ה סחבו אותי לגירים. כשהגעתי לאחר תקופת מה, שהשתייך לנח"ל. לא ידעתי מה דחף אותי לענו אנוש. הוא כה התחנן לפני כי אהיה חברתו, ו אופן מתחבבת אתו, לולא סנן שמשון, שאהבתי אתו. אך היא לא נמשכה הרבה, למרות שאהבנו אחרי חודש נחמד הוא נפצע, בעלות מכוניתו בבית-החולים תל-השומר. ולאט-לאט הוא החלי יעורו מחכה במי שהוא אחר.

• שם זה, כמו כמה שמות אחרים ביומן זהיו בעליו.

לחמה

גם מין קוצים גדולים. אז לא היה ירק
לפפונים, העגבניות וכל ירק אחר. אבא
אכל, ובאמת זה היה כה טעים, וכך
בורא בשדות.

בפעם יצא מישהו מהמשפחה להביא
לה באופן פתאומי ההפגזה, והרי הפגז
זאות פגזים נפלו בשדות, על בנינים,

ור, הגוער באותו זמן לא ישב בחיבוק
תרם למען המטרה שלשמה צעד העם
אלפיים שנות גלות ותקוה לנצחון,
נה עברית של ממש הוקמה. טוב היה
ובכל פינה תראה ותשמע אך ורק את
נו החל פסיפס הצבעים גודל ומבצבץ.

היו כחלום

ות. לכולם היתה שאיפה אחת לזכות
כי חווה מדינתנו, הרצל ז"ל, האדם
חיים, אך נקוה כי ממרומים הוא צופה

תי להמשיך את לימודי. אך לא נתאפשר
בבית-ספר-תיכון-ערב. ביום השתדלתי
יו שנתיים עד שהתגייסתי, בשנת 1953.
מכן זנחתי את לימודי והתנדבתי בגיל
ושמחתי על ההזדמנות שניתנה. כדי
תגייסתי, אבל רגעים מספר לפני צאתי
צריכה לשכנעה בכדי להניחתי לצאת.
פה, ושם, על רקע חוף הכרמל היפה,
מים היפים שחלפו כמו בחלום. עברתי
חופשי יצאתי להכיר את העיר חיפה.
כולה זורחת בלילה — הנמל, הבתים,
הכרמל, ולא יכולתי לעזוב מקום יפה
ובערים אף ביליתי יפה. בחורי חמד
ולא שיעמם בעיר זו.

מחשבה היא רק מחשבה. כה הרבה
מרוחק. לא היה הדבר מתוך יאוש,
אך רק מתוך פרינציפ.

אני כמו תמיד הייתי מאושרת, למרות
אחד את השני, אולי מפאת טבעו הלא-
יפונג עם אחד מקציני המילואים שלנו,
למבחניקצונה.

ה"ל, כה צעירה, קבעתי לי מטרה אחת
מה. אך כנראה שגולדתי לא במזל טוב
לא הורשיתי לצאת למבחניקצונה, כי
תה עת, ומצב-רוחי נעדר עלי.

שתי כי ישלחוני כפי המבוקש. ואמנם
אשר בו ימצא.

החלו הרפתקאותי.

בזה. היינו רק מספר בנות, וההתנהגות
חיי צבא, חיינו בשדה. נקודת מיקום
ידי כפר ערבי מלפני המלחמה. הנוף
היינו חיים באהלים, בין עצים ובין

עובדים או ממלאים בטנינו במטעמים
לו סובבים אותנו, ואפילו הכילות לא
אצל חברינו מחילה-קשר, ליד אוהלי
ית-הפה, ואנו ליוונוהו בוימום. הירח
זייד, ואורו זורק עלינו, ומבניות קרניו
של החברה. שעות הערב היו השעות
ים את הגעגועים שרבו אל הבית. אל

ימים ואותן שעות יום חמות, ומצב
ז למקום חדש.

דתי. יצאתי לחיים חדשים. החיים קשים
עבודה ואז כל הבגדים מימי הגערות
כשלושה חודשים במשרד ראש-הממשלה.
חלף כה מהר, וכמעט שנה הסתייבתי
1956. אז התחלתי עובדת ביד ושם,
חיים היו נפלאים. התקציב היה מאוון
לא חסרו לי, והיה לי כלכל נערה.
ננייר, כה חלק. אבל לו הייתי מחזירה
כה חלקים. ואני שמחה כי הכל כבר
העתידי.

שכחתי לספר את העיקר, מה למעשה
דיוק, רי ממש שכחתי כי הייתי כמעט
מעט להינפש מחיי העיר, הרגשתי איך-
טוב, לו היה הכל כסדרו. אני זוכרת
ה ככתבנית במפלגה (מפ"ם) ואגב כך
ברתי את עמי, נער שקט, צעיר וצנוע,
התענגתי לראות אדם המתענה ביסורי
כי נמאס עלי ממש. אולי הייתי בכל
ממבט ראשון. התחלתי את הרפתקאתי
אולי אף חשבנו מעט על עתיד משותף.
ל מוקש. כן, ממש חדשים ביקרתיו
אבל כשהמזל אינו רוצה בזה, הרי

תמונות אלה של אחובה צוירו בסוף השנה
שבועות מעטים לפני מסע-החורפתקות
הגורלי לרצועת-עזה. הן הועמדו ל
בעזרתו האדיבה של הצייר

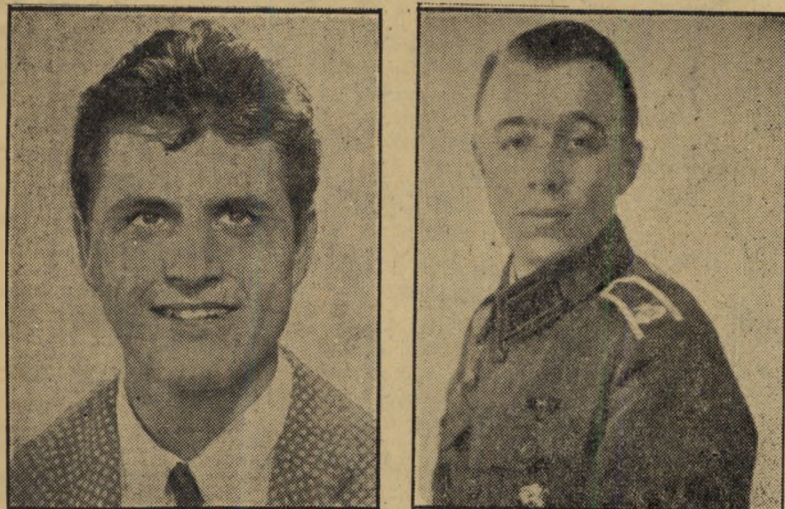
שנה פלידי המערכת, כדי למנוע

יומנה של אהובה נערה מאוהבת

ושבו אחזור לתקופה בה עבדתי ביד ושם. אחי שבתאי התגייס לצנחנים, ובאחד הימים גילה כי עמי מפקדו אינו אחר מאשר אותו עמי שהיה אוהבני בנירים. ואז, למרות סגן שמשון ולמרות האחרים, ידעתי כי הגורל יעד לי את עמי, אותו נער שקט וצנוע, נער ביישן שלא אהבתי, ועתה הרגשתי כמה שאני אוהבת אותו. כאן מתחילה פרשה חדשה בחיי.

הנסיך על המצנח הלבן

"חלף העבר, יחי העתיד!" זאת היא סיסמתי כלפי העתיד, וכמו כן מכחנת היא אל העבר המלא הרפתקאות ואהבות פורחות. אומרים כי צעירות וקלות דעת אחוזות זו בזו. נכון הפתגם. ובכן נסיתי לאהוב, ורק חשבתי כי אהבתי, אך קשה להגדיר בדיוק מה זאת אהבה. ובכן, בהגיעי לגיל 20, ידעתי בדיוק מה זאת אהבה, כי בעמדי לפני חופה עם עמי בעלי, ידעתי כי רק אותו בלבד

חייל ה"וורמאכט" — ידידה הגרמני של אהובה באילת. המלח אלברט שומן, במדי הצבא הגרמני. משמאל קצין היס היווני אבגליס תומיס, שהציע לאהובה נשואין.

אני אוהבת, ועתה, בעשיתי חשבון הנפש שלי, כי עלי לקשור חיי לנצח עם אדם זה, ידעתי כי אני אוהבת אותו באמת ומוכנה לזה. עלי להעלות מעט מנכני העבר, מעט מאד, לפני הינשאי לעמי. הייתי בנירים ב-1955, כשהכרתי את עמי. לא אהבתי, אולי אף לא חיבבתי. לא הרגשתי כל רגש כלפיו, מכיון שהוא נראה כה צעיר, ונדמה היה לי כי הוא עבורי כאח. לכן אף לא יכולתי להקדיש לו מעט מרגשות.

הזמן חלף, דרכינו נפרדה, עד ל-1956. בשנה זו התגייס אחי שבתאי לצנחנים, ושם דרך מקרה נפגשו אחי ועמי כסירוק. וכך נתגלה לעמי כי אני אחותו של שבי, וכך הם היו כשני אחים. עמי ביקר אצלנו, ואני הרגשתי כמין רגש מוזר. רק אז הייתי יכולה לתארו, אך כיום יקשה עלי הדבר. חשבתי כי אני מאוהבת בו, והרגשתי שאם ישאר רחוק, יהיו חיי קשים. כה רציתי להיות לידו. בין כל חופשה לחופשה, נדמה היה לי כי שנים חולפות.

לבי פעם בקרבי. צפיתי בכליון עיניים לבואו של עמי. הוא הבטיח כי יבוא. אמנם הוא נמצא בסדרה.

★ ★ ★

היום יום ששי. עמי בא לחופשת שבת. הייתי מאושרת ונדמה לי שאף הטבע עצמו שותף לשמחתי. היום יום נאה. השמש זרחה בכל הדרה, ולפנות ערב, כששלחה קרניה האחרונות לעבר פאתי מערב, הייתי כבר חבוקה בזרועות הברזל של עמי. לו ידעת כמה שאהבתיך! כמה מאושרים הרגעים בהם מתיחדים אנו! יושבים בשדה צל סלע, כשסביבנו דרדר וקוצים, ריח פרחי הסתו. ומרחוק באופק האיקוסופי, משתרעים גופי ארצנו. כל זה הוא הטבע, והרי האהבה אחת היא וטבעית. נוף ואדם.

★ ★ ★

וצאי שבת. היום לא באת, וחשבתי כי מוטב לישון מוקדם, מכיון שהיה קר בחוץ. שכבתי במטה, אך לא יכולתי להירדם, לא הרוח הפריעה. מין רגש משונה וזר הפריעני לישון. בעודי מהרהרת, נשמע קול צעדים. צעדי נעל צבאית. אמא טענה כי שמעה קול צעדי אדם, אך כשיצאתי להציץ לא עמד בחוץ איש. שוב פעם נשמעו אותם הצעדים, והפעם נשמעה דפיקה בדלת. לא ידעתי אם חלום או מציאות רואות עיני. עמי עמד לפני. עיניו סיפרו לי כמה אהבני. ישבנו דוממים, מביטים איש אל רעהו. כך ישבנו עד עלות השחר. ועם בוקר נסעת. כמה זמן יחלוף עד אשר אראך! התפללתי לשלומך, כי תשוב מהר ובריא.

★ ★ ★

עמי יקירי. כשהגענו עומדים להטביעך, אתה מנסה להציל נפשו מטיבועה, ושוחה בכל מאמציו עד לחוף רוגע. שם, בעלותך לחוף, הנך מודה בתפילת הודיה על שנשאת חיי הוצפתי בגעגועים אליך עמי, עד שהחלטתי לנסוע אליך. גם אם יהיה זה מחוץ לטוח הישג בגעגועים עם הטבע. נסעתי אליך לחוף הים. מקום שם מתקיימת הסדרה. ראיתי מרחוק את המחלקה באימוניה. אחי רץ לקראתי. שמחתי לראותו בריא ושלם. כחיתי עמו עד שתגמור את תפקידך. לאחר שעה ארוכה באת אלי. גל אושר הציפני. עמתי אתך מול הגוף המדברי, קני סוף כיסו את המקום, ונחל אכזב זרם, ומשק מימיו העכורים נשמע למרחוק. לא הרבה זמן היה לרשותנו. הגיעה שעת הפרידה. היה עליך לשוב למחלקה. ואמרת לי רק להתראות. נופפת בכומתה האדומה, ראיתך רץ לעבר המחלקה ונעלם בין קני הסוף, ורק שירת המחלקה עוד הידהדה באוזני.

★ ★ ★

גשם ירד, וערפל כבד כיסה הכל מסביב. חזרתי הביתה עייפה מהעבודה. שמעתי את קולך המוכר בוקע מהבית. ידעתי שרק אתה יכול להיות זה, וכן היה. היתה זו חופשה לאחר תפקיד. הגשם המשיך לזלוף והרוח נשבה חמימה. על אף הדלף והבוק הלכנו לטייל בשדות. ירדנו הצירה וטיילנו. הזמן חלף, נסיונו לעצור את גלגל הזמן ולו לעוד שעות מספר בלבד. אך הזמן עבר וחלף כה מהר. פאתי המזרח כבר בישרו על אור הבוקר והיום החיש זרח. ומה עלי לעשות? כמו תמיד לייתך למחסום. חזרתי דוממת ועצובה. השעה היתה רק ארבע וחצי

הפ/דר'ה האידיאליט
סאשה

מיזוג
נפלא
של קרם
עם פודרה
לאפור מושלם
בן-רגע

אני מתכבד להודיע
על פתיחת משרדי
לפרסום ויחסי-צבור.

דור בלקין

פרסום ויחסי צבור בע"מ
רח' פינסקר 2 (חדר 208), תל-אביב.

כריכות

הנה, תל-אביב, רחוב גליקסון 8,
העולם הזה לכריכה עוד שבוע
ני הימים האחרונים לקבלת כריכים
שון, 26 לאפריל והיום החמישי, 30
השעות עשר עד אחת לפני הצהריים
ע אחר הצהריים.

המערך
13
ספאן ארכיון

במפקד צנחנים

לפנות בוקר, בקר היה ככפור. קפאו, הלב פעם ורוח נשבה, ועל כנפיה עפו הרגשותי לדרך, לכיחי בלתי נפדד ממך.

★ ★ ★

היה זה יום בהיר, השעה היתה 8 בבוקר, כשאני ורחל חיכינו במחסום על מנת לנסוע לבקר אותך ואת שבתאי. יום זה ממש ראוי שנזכור, אחרי כל התחיות שנתקלנו. לאחר שעות ספורות של ציפיה הצלחנו לעצור טרמפ ואולי אף מספר טרמפים. וכל זאת רק עד לראשון לציון. משם פנינו היו מועדות אליכם לשפת הים. טנדר שעצר לנו, לקח אותנו בטעות לכיוון אשקלון, במקום שנרד בהצטלבות. הגענו עד לחלק. מכיון שהדרך לא היתה נהירה לנו נאלצנו לשאול כל עובר אורח. ובטעות אף חדרנו למושב עולים בלתי ידוע. רק בסוף נודע לנו כי היה שמו כפר הנגיד.

השעה היתה 2 וחצי. שירכנו רגלינו על אדמת טרשים. אוכל לא היה ברשותנו. בדרך קטפנו חצילים רקובים, פלפלים וכרוב וכל מיני ירקות שיצאו מכלל שימוש.

הרעב הציק לנו מאוד. השעה התקרבה ל-4. בשעה 4 בעצמה הצלחנו להגיע אליכם, לאחר ששני עגורים צעירים הסיעו על זוג אופניים. כך הגענו לפרת ורעבות. לאכזבתה של רחל, שבתאי לא היה בשדה, הוא נשלח לשמירה במחנה. אני עצמי שכחתי את הרעב, הצמא וכל תלאות הדרך, אתה נשאנתי בורעויותי. האושר היה כפול, אם נצרף את החתיות העולמות שקור בדרך.

בשעה 5 נאלצנו להיפרד. לאחר שעות ספורות היינו חזרה בבית. והעיקר ראיתי את אשר רציתי. ממש שכחתי כי הייתי עייפה ורעבה.

★ ★ ★

יום ששי. כרגיל יום קבלת חופשת שבת. השחר האיר. נחפזתי לעבודה. רציתי כי היום יחלוף מהר, וכי בערב ודאי תבוא לחופשה, הרי הבטחת נכון? יצאתי החוצה, מסביב הכל עטה לבן.

מרבד צחור. אף נקודה שחורה לא בלטה. התחלתי מהססת, שמה לא תוכל לבוא בגלל מוג'האדיר. יום העבודה חלף והערב הגיע. השעות חלפו מהר. חכיתי לך כל הלילה, אך לא באת. אסור לי לכתוב. הבנתי כי הסכנה בדרכים מרחפת במוג'האדיר עצמו. כזה אין לך מושג כמה ששיעמם לי. אף השבת חלפה במהירות.

★ ★ ★

נסעתי למחנה, מצאתי אותך בריא ושלם. הרגשתי כאילו מפריעים לנו לחיות את חיינו. מדוע? נאלצתי לשתות עם שאול, המפקד הממונה עליך. כך, גם הוא סירב לנישואינו עתה. אך מדוע? הוא טען כי עליך ראשית להצליח בקורס, ואחר כך להינשא. אבל הרי אני אנשא לך, וזאת הצבא!

הרגשתי כאילו כל העולם מתקומם נגדנו. מונעים מאתנו את האושר הנסתר, האושר שלו ציפינו שנים. ידעתי אמנם ששאל דוק, אך זה כה הרגיו אותי, שעל זרים להתערב בעניינינו האישיים.

אחרי חצינו האישיים, כלומר את חפציי, ונסענו ביחד בחזרה לירושלים. המוראל היה אצלנו גבוה. טוב היה להיות צמודה אליך ולהרגיש את מגע ידך, ורוך עיניך המלטפות. הלבבות פועמים, והדם זורם בעורקיי, ואנו ישיבנו דמומים.

★ ★ ★

חשכתי שהיום מתחיל קורס מדריכי האגירה. אך לא. חזרת מהמחנה ובשרתי כי רק ביום רביעי יתחיל. הלכנו לסרט, וכאשר יצאנו הרגשתי מועד הרגשה לא הכי נעימה. עמי היה חסר מצב-רוח. הוא טען שיקחני הביתה וישאני למשך יומיים. זאת לא אסרתי.

הוא החליט כי אני חסרת-אופי, קלת-דעת ופשוט מאד לא בשבילו. רסט נאחו בשפתי. רציתי לבכות, אבל כאילו הדמעות נתיבשו. השלג עדיין שלט בכל, ועל לובן הטבע ויפי המרחב הצחור עמדתי ורעתי כול.

כן עמתי לעצובי. אתה דוק. לא היופי הוא העיקר, ואופי לא היה לי, בכל אופן מאז שראיתני. טענת שנערה הגונה אינה מעשנת. חשבתי להפסיק, אך ידעתי כי אם באמת הנך אוהב, וזאת הסיבה, אפשר לחזור לי.

החלט לעצובי, אך הרי עמדנו ממש על קצה הנישואין! קשה היה לי להתגונן מול חיציר שירא ורעל, איש משטמה, ופתאום יכולתי לבכות, יכולתי לרוקן מעט מאוצר דמעותי, דמעותי זלגו והשלג נמס ביננו.

לבך נשאר קשה למשך זמן מה, ופתאום חיבתני, והסברת לי כי רצית רק ללמדני לקח להיות פחות אנוכית ושלטני.

כך עמדנו חבוקים, גם אתה פרצת בבכי. ידעתי כמה שאנו אוהבים. ידעתי כי שום דבר לא יפרידנו.

★ ★ ★

יל שבת, 8 בפברואר, 1957. דפיקה בדלת. והמתחיות בבית פגה במקצת. חכינו לאמא, שתשוב מאצל יעל מבית החולים. לאחר הדפיקה נפתחה הדלת, ואתה עמדת על הסף. חיוך נסוך על שפתיך. הסברת לי כי אתה, ועוד מספר תורה, באתם עם קומנדק, ובשעה 12 עליכם להיות בתורי במחנה. השעה היתה 9. מה אתה יכול לעשות במשך 3 שעות, כשהנך מרגיש את עצמך נאלם? חושבים לדבר ולספר, אך כשהשעה קרבה משתתקים, ואין יכולים לפנות פה. כך.

הלכנו להבא את אמא. כשהחזרנו הביתה ישבנו עם המשפחה, הזמן חלף, והשעה 12 קרבה. "ברכתי שתאך לכל אשר תחלה", כן, הולכת ומגלגלת לי כי ביום שני תפגשני ברמלה, ומשם נסע יחד לדודה בחיפה, ועד אז אני יושבת ומחכה.

★ ★ ★

בכל פעם שאתה בא אני קורנת. קרן אור זורחת מדי פעם וחודרת לאוירה האפורה בה אני חיה. בבואך הכל מסביב בהיר. אך בלכתך שוב אותה בדידות, אפוריות, והשעמום הרו.

לוי ידעת מה אתה מהדהד עבורי! כה יקרת לי מכל דבר אחר בעולם! כשאתה רחוק ממני, אני מרגישה את חסרונך. היום שוב באת והפתעתי, כה שמחתי על שבאת! אבל כה עצוב הרגע אשר בו עלינו להיפרד.

בכל פעם שאני מלח, אותך לתחנת ההסעה, עדיין שורר בחוץ חושך ועלטה. ואנו צועדים בימים כהם שמי זעף, ואף בימים בהם הירח שולח קרניו המכסיפות, כששקט ודממה מסביב. רק הדי צעדינו נשמעים כהד מרוחק.

וכמה נעימות ועונות השעות בהן אנו מטיילים בשדות במרחב הפתוח! כשפרחי הבר זורקים ריחותיהם לכל עבר! וכמה טוב להיות או בנורעותיך, ולהרגיש נרצות ברול ולפתות אותי בחזקה אך באהבה!

אתה נסעת, אבל אני יודעת ששוב שיגרת ימים חזרות, ואתה תחזור מהר. מה עצוב לשבת במשרד, בין ארבעה קירות אטומים, אך מה נחמד להגות בך! כמה רבה דאגתי כאשר אני יודעת היכן אתה מרחץ בזמן מסיים. או מה מתפללת, ושמן דאגתי כאשר אני ולבי. אנו זכור, למעני אתה חיי, ושוב אלי ממך!

★ ★ ★

יום יום ששי. קבענו שניפגש ברמלה בשעה 2. חכיתי שיחלוף הזמן ואגיע לרמלה, אתה חכיתי שיש. בשעה 10. נפלא היה שלא אכזבתי ונפגשנו. והוא הרגש טוב כמנה נסעתי אתך לחיפה, לדודתך. בערב קבלת חום גבוה. דאגתי לך. חזרתי ועלתי, ואתה הרגשתי רע. אך לא אמרת דבר.

מאד דאגתי לשלומך, וכשהלכתי לישון התפללתי לשלומך. למחרת קמתי עם הרגשה טובה יותר. לאחר ארוחת הבוקר הלכנו לשפת-הים. על החוף צפינו על הדייגים הערבים שעבדו בצורה פרימיטיבית, משכו את הרשת שעות על גבי שעות. היה נחמד, והבטנו על פני הים הכחול. באופק השקיפה עכו העיר העתיקה, השוכנת על חופי ימים. טיילנו בין עשבי הבר הצומחים על החולות, הקשבנו לרחש גלי הים, סירות הדייגים צפו על פני המים והגלים נדו בראשם לעברנו.

★ ★ ★

יום יום יקירי! אני מהססת אם לנסוע אליך היום או לא. הרגשותי בין מצפון לחובה מעיקות עלי. שבתאי היה אתמול בבית וסיפר לי כי בעת שעמדת לצנוח נפצעת בצווארך. מאד דאגתי לשמך ידיעה לא-שמחת זאת.

החלטתי כי אסע אליך אידי. הרי אתה יודע כי הגני היחידה הקיימת לך. לבוא ויהי מה. אני כה אוהבת אותך ואבוא אליך, גם אם אצטרך לשחות בימים לחים. מחכה שהיום יחלוף, כי שאסע אחרי העבודה. גם נחמה החליטה לנסוע אתי. הרי אורי באותה מידה שאני אליך.

חשבתי לשכור גיפ ולנהוג. בצורה זאת יהיה קל להגיע, אבל נראה יכול לסמוך על זוג ילדות, ואף אחד לא השתגע להשכיר גיפ, ביחוד לי. נגיע אפילו עם הליקופטר. לבסוף החלטנו שניסע בטרמפים. על ידי כספים. אולי אפסיק את הכתיבה עד שעת הנסיעה אליכם.

חברת ההסתדרות — פנקס החבר של אהובה בת אפרים דגנית, משנת 1956 כשעבדה עדיין במשרד ראש-הממשלה.

קבלתי כאביבסן, ואתה הובלתני הביתה. דאגת לי ככל אשר יכולת, לא משת מעל ידי, ולי לדקה. חששתי פן יקרינו דבר, וכשהרגשתי קצת יותר טוב נסענו לחיפה, לבקר את הנוף הגשם. עלינו לכרמל, ביקרנו בנן העצמאות היפה, וממלך הבטנו אל הנמל בו עגנו אניות רבות. טובבנו בין שיחים ופרחים, הצטלמנו ליד מצבת הזכרון והיינו כה מאושרים, הלכנו גם להציץ בעיר עצמה. נקיונה בלט בכל מקום.

היום חלף מהר. החלטנו שנסע ברכבת לתל-אביב, ומשם לירושלים. חכינו ברכיף. היית כה נחמד. ישבנו צמודים עד לבואה של הרכבת. בשעה 8.45 היא הגיעה. נסענו חצי דרומים, והגענו לתל-אביב בשעה 11 וחצי.

לפנינו היתה עוד דרך ארוכה והחלטנו לא להתאש. על אף השעה המאוחרת הגענו עד לסיכוב השנה. השעה היתה 2 אחר חצות. ישנו מעט על הכביש. אני הדתני, אני עגנו מות מפני מסתננים, והקור שלט מסביב עוד הוסיף לרעדה. אתה עודדתני, חיבתני חזק. הצמדתני כה חזק, כאילו חשבת שאם יפגע המות, שיפגע בשנינו יחד.

אהבתך יותר מכל דבר אחר, פחדתי שיקרה לנו דבר. ואז החלטנו שניגוש תל-שחר, למושב הסמוך. מכל דבר מלאה נתנו, וכלבית לבנו שם להשתולל. ונביחנותי-גשמי כהד מבטן האדמה. אנהנו צעדנו בשקט לכיוון המושב. נפש היה לא נראתה במקום. חיפשנו מקום לינה, עד ליום המחרת, שנאמד בקירוב ל-2 שעות לפני השחר.

לסופו של ענין מצאתי את ביתה של ידידתי לאה, שסיפקה לנו מקום לינה. נרדמנו כשני מתים. בבוקר התעוררתי. כמובן, שמיהרנו לנסוע. היה עלי להיות בעבודה, ועליך היה לחזור למחנה.

קמנו אמנם עייפים, אך רוח הבוקר ריעננה אותנו. כמה אושר הסבה לנו חופשה זו, אך כמה מצער שהיה עלינו להיפרד כבר כה מהר! ליוותני לאוטובוס, ונסעתי. אתה עוד ניפנת לי שלום, עד שנעלם האוטובוס מן האופק, ואני, כמה בדידות הרגשתי עתה! אני מתגעגעת אליך כה חזק.

★ ★ ★

ימי יקירי! היום קמתי עם מצב-רוח ערור. אני מנסה לחשוב עליך ורק עליך, אך המחשבות נסובות לעבר יעל הקטנה. היא חולה מאד. אין לך מושג מה היה מראה בפעם האחרונה. היא דמתה לשלל עם רוח חיים. כמה אומללה. וכי מה פשעה שכל הקללה הזאת רבצה על ראשה? וכי לא סבלה די והותר? היא נלחמת עם מלאך המוות. היא רוצה לחיות וזה הוא גם רצוננו. נקריב לה הכל ורק על מנת שתחיה. הדמעות חונקות אותי ורק אתה מסוגל לעודדני.

כשנזכרת אני בדתך, פוסקת להיענות לרצון קט. ראשי, כבר שחררתי. יקירי, אתה רחוק. לו יכולתי להיות בידך, ייתכן וזה היה עוזר לי. בהרהר, אך אני יודעת. יקירי, חלתי להיות כאן. אני יודעת כמה קשים האמונים בהם אתה נמצא כרגע. אמשך לחשוב אודותיך וזה יקל עלי. מה כבר הסבל שנושאת אני. מרגישה אנכי שרק אני אשמה, מפני שפעם חשבתני שאני איני אוהבת אותה. כיום אני מרגישה שרק אני אשמה אם היא גוססת. הלואי ותהיה בריאה. לו יכולתי להחליף את נשמתך בשלתי! יקיר עזור לי!

★ ★ ★

ייום חשבותי לנסוע, להודיע לשבתאי שיבוא לראות את יעל. החלטתי שמוטב אולי לנסוע אליו למחנה. אני לא יודעת, יקירי, אבל לך לי נפלא עם סמפנים. את ירושלים עזבתי בשעה 5 אחר הצהריים, והוצלתי להגיע ערב בשעה 6.15. טרמפית אתה הרבה שם על הכביש, בגלל חוסר תחבורה, ודאי שהייתי מגיעה אליך יותר מהר. כמובן שאצלך הייתי כבר בשעה 6.45.

★ ★ ★

כמה שמחתי שפגשתי! הצצתי לתוך האולם בו אתם גרים. ארבעת קירות עגולים, מין צריפים מוארך. אתה יושבת והכנת את השעורים התיאוריים של הקורס. לא רציתי להפריע לך, אבל אתה יודעת מה ההרגשה כשאנשים ועומדים רק מספר מטרים רחוקים!

ראיתי שגם אתה שמחת על בואי. אני עמדת בפילה. הלילה היה בהיר ויפה, ואף על פי שירח לא זרח הכוכבים ממעל נצצו, ומדי פעם פילח את מסלול האפלה איזה אור צבעוני של מטוס שחלף. מרחוק שמעתי קרקור צפרדעים. יותר מאוחר גם תנים יללו. חכיתי כמו על קוצים עד שגמרת רשימותיך, ורק לאחר מכן יצאת אלי. מדוע נסית להתחבאי מפני אף שעמד בסביבה? זאת איני יכולה להבין, ואולי אף פעם לא אבין, כי אני אפילו לא אשאל אותך.

הלכנו חבוקים. הזמן חלף במהירות. אני הייתי צריכה לשוב הביתה. אני הבטתי בפניך. הן היו העקבות לנראה. ליהיית חושב וחושב, אל נא תהיה מדוכא, כי אני תמיד לצדך. השיר התקרב ל-9. הייתי לשער המחנה וחכיתי למכונית. רק נשיקה חסופה ממך, והנה באה מכונית צבאית.

ניפנת לי לשלום, ואני מקחה שראית זאת. היה כה חשוך. הצלחתני להגיע בשעה 11 הביתה, ומדי קפצתי למיטה.

★ ★ ★

ימי יקירי! אני מהססת אם לנסוע אליך היום או לא. הרגשותי בין מצפון לחובה מעיקות עלי. שבתאי היה אתמול בבית וסיפר לי כי בעת שעמדת לצנוח נפצעת בצווארך. מאד דאגתי לשמך ידיעה לא-שמחת זאת.

החלטתי כי אסע אליך אידי. הרי אתה יודע כי הגני היחידה הקיימת לך. לבוא ויהי מה. אני כה אוהבת אותך ואבוא אליך, גם אם אצטרך לשחות בימים לחים. מחכה שהיום יחלוף, כי שאסע אחרי העבודה. גם נחמה החליטה לנסוע אתי. הרי אורי באותה מידה שאני אליך.

חשבתי לשכור גיפ ולנהוג. בצורה זאת יהיה קל להגיע, אבל נראה יכול לסמוך על זוג ילדות, ואף אחד לא השתגע להשכיר גיפ, ביחוד לי. נגיע אפילו עם הליקופטר. לבסוף החלטנו שניסע בטרמפים. על ידי כספים. אולי אפסיק את הכתיבה עד שעת הנסיעה אליכם.

★ ★ ★

ימי יקירי! אני מהססת אם לנסוע אליך היום או לא. הרגשותי בין מצפון לחובה מעיקות עלי. שבתאי היה אתמול בבית וסיפר לי כי בעת שעמדת לצנוח נפצעת בצווארך. מאד דאגתי לשמך ידיעה לא-שמחת זאת.

החלטתי כי אסע אליך אידי. הרי אתה יודע כי הגני היחידה הקיימת לך. לבוא ויהי מה. אני כה אוהבת אותך ואבוא אליך, גם אם אצטרך לשחות בימים לחים. מחכה שהיום יחלוף, כי שאסע אחרי העבודה. גם נחמה החליטה לנסוע אתי. הרי אורי באותה מידה שאני אליך.

חשבתי לשכור גיפ ולנהוג. בצורה זאת יהיה קל להגיע, אבל נראה יכול לסמוך על זוג ילדות, ואף אחד לא השתגע להשכיר גיפ, ביחוד לי. נגיע אפילו עם הליקופטר. לבסוף החלטנו שניסע בטרמפים. על ידי כספים. אולי אפסיק את הכתיבה עד שעת הנסיעה אליכם.

★ ★ ★

ימי יקירי! אני מהססת אם לנסוע אליך היום או לא. הרגשותי בין מצפון לחובה מעיקות עלי. שבתאי היה אתמול בבית וסיפר לי כי בעת שעמדת לצנוח נפצעת בצווארך. מאד דאגתי לשמך ידיעה לא-שמחת זאת.

החלטתי כי אסע אליך אידי. הרי אתה יודע כי הגני היחידה הקיימת לך. לבוא ויהי מה. אני כה אוהבת אותך ואבוא אליך, גם אם אצטרך לשחות בימים לחים. מחכה שהיום יחלוף, כי שאסע אחרי העבודה. גם נחמה החליטה לנסוע אתי. הרי אורי באותה מידה שאני אליך.

נשואין וגירושין - תוך שנה אחת

קירי! זה שלושה ימים שאני משרתת רגלי ממקום למקום לחפש חדר, ואיני מוצאת. כמה טובה ההרגשה כשאני במשרד, אבל כשאני נזכרת שעלי לחפש מקום לינה ללילה, נעשה לי רע. אתה ודאי מרגיש כמה כואבת המחשבה. אין בית ואין מנוחה. כשאני יוצאת מהעבודה, אני נעמדת ליד שער הבנין ומחפסת לאיזה צד עלי לפנות, והרי אין לי בית בשום צד. שלוש, כשגמרתי את יום עבודתי, הייתי כה עייפה ורציתי לנוח מעמל היום. בחוץ ירד גשם זועף, ועם טפות הגשם נטבלו אף דמעותי. חשבתי כמה אני אומללה, אבל כשנזכרתי בך, יקירי, נהפכתי למאושרת, ואחרי הכל מה תועלת בכבי?

הלכתי לנחמה ושפכתי את דמעותי, את כל מרי לבי. יומיים אחרי הגירושין, וכבר נסעת למחנה, והשארתי ללא קורת-גג. ואני יודעת שאין האשמה בך. לולא אסתר, שסידרה אותנו עד העצמות עם החדר שלה, הכל היה מסתדר. יומיים תמימים לא ראיתך, וחשבתי כי לא תבוא לחופשי. אבל אתה באת אתמול בלילה, לבוש בגדי-עבודה, וכמה הייתי מאושרת, כמה אהבתיך! הרגשתי אתמול כאילו הכרתי מחדש. נזכרתי בימים הראשונים להיכרותנו במשך, וזה הזכיר לי רבות. אתה הרגשתי היתה לי אתמול. כמה יקרות השעות בהן הייתי בזרועותיך! ממש כמו ירח הדבש שלנו! כאילו רק אתמול נישאנו, והלילה חלף מהר, ובבוקר היית צריך לשוב למחנה. הספקנו לאכול ארוחת-בוקר ביחד, וליוויתני לעבודה, ואתה נסעת.

★ ★ ★

ע מי חביבי. אין לך מושג כמה לבי דואב, כשעלי לשבת ולכתוב וכשאני אומרת לכתוב. הכוונה היא לכתובה שיכולה לגזור כה הרבה זמן, אך מה יש לי להפסיד? שום דבר! וביחוד טוב לי לשבת ולהיזכר ולהעלות זכרונות העבר, כן... אני יכולה להתרכז, כי אני יכולה לעשות זאת כשאני יושבת ומקשיבה לשירי אהבה עצובים ולמוסיקה קלאסית יפה. או נוסכת עלי מין השראה שעוזרת לי להנות ולכתוב. וכשאני מדברת על העבר, הרי זה העבר של שנה תמימה. שנת נישואים כואבה. שנה של סבל, נדודים וכאבים!

כשאני נזכרת כמה אהבנו, וכיצד נישאנו, ובסופו של דבר סבל ויטורים היו מנת חלקי, הרי הדמעות חונקות את גרוני ועיני מתערפלות. אני יודעת שלא רצינו שזה יהיה כך. הרי כה אהבנו! אך כנראה כך גורל.

★ ★ ★

ע מי יקירי, היום אני סוגרת את יומננו, או יותר נכון יומני שלי, זה הדף האחרון לפרשה הכואבת. התאריך הוא 16 ביוני, 1958. קיבלתי היום את גט הפיטורין מהאדם שאהבתי, ולמענו ויתרתי על דברים כה רבים. אך לא תמיד מצליחים נישואים שנוגדים מאהבה. ישנם דברים רבים שעל האדם ללמוד, לפני אבדו את החופש היקר. עמדת רועדת. ירי רטטו כשפיסת הנניר נפלה אל תוך ידי, וזה אשר סימל את הגשר האחרון ביני לבין האדם שאותו חייתי שנה אחת מחיי. נפרדנו ואמרנו לעצמנו לנסות ולשכוח הכל, ואולי לזכור רק את הטוב מתוך כל הרע.

מלח גדמני באילת

אילת, זו לי הפעם הראשונה להיות באילת, העיר הדרומית של ארצנו. גוף נשגב, יופי בלתי נמצא. מין הוד ורוממות. עיר שהדמיון יצירה יפה יותר ממכחולו של ציור. עמדת דמומה במקומי והבטתי בים הכחול, בהרי החול הגבוהים והנישאים אל על. השמש יקדה מעל לראשי, שמש של חודש יוני, הרוח נשבה חמה.

בעתון מצרי - הידיעה הראשונה על מאסרן של שדוש "המרגלות הישראליות" שבאו ב"מכונית חייזר קנדי". המקרה כולו קיבל כיוון נרחב בעתונות המצרית ובעתוני העולם כולו, שדיברו על "רכבת המין תל-אביב-עזה".

הגעתי לאילת לאחר הפירוד. בחרתי בה, כי היתה כה רחוקה. חשבתי למצוא מעט מנוח לנפשי. כך ציינו לי אותה. עיר שקטה, קטנה ויפה. רציתי לברוח מהשאון. היה לי זה יומי הראשון. אך כה הייתי מרוחקת לאדמה, עד כי שכחתי כי הגה רד הערב ועדיין לא סידרתי לי מקום לינה. ראיתי את השמש, כדור אש לוהט, שוקעת במערב, ומבין ההרים הנישאים מכיוון עקבה והגבול הירדני את הירח, כדור תכלת, צהוב ואדום צף מאחורי ההרים, והים חסר-הגלים, הים השקט הקורא אותך אליו בשקט. ובלילה, עת אשקוף אל הנמל הקטן, אראה תמונה נפלאה, אורות האוניות והסירות היבהבות את כבואתן. ראיתי את מי הים, והגלים שיחקו באורן הזורה. צל הספינות נשקף, והכל היה כה יפה. מרחוק היבהבו אורות עקבה העיר, כאילו עיר חלומות שרק בלילה צצה. כי רק האורות בלילה העידו על הימצאה. השקט היה תמיד אופף, כי לא יכולת לשמוע מה נעשה מאחורי ששת הקילומטרים.

הקיצותי מחלומי היפה וצעדתי לכיוון העיר. בתים לבנים השקיפו. מעט עצים וצריפים רבים. מה ושם חנויות קטנות ומספר בת-קפה. בית פיליפ מורי היפה בלט בכל הודו.

• אהובה אינה מפרטת כאן מה גרם לגירושין. לחברותיה סיפרה שבעלת נחן בה בנסות, לא רצה לעבור, חי על משכורתה, היכה אותה.

קירי! נסעתי עם נחמה למחנה מתוך מטרה אחת. שבתאי מסר לי כי נפצעת, וכמובן שעשיתי מתוך הגיון ונסעתי לראותך. אך מה אוכזבתי כשהודיעו לי כי יצאת לחופשה שלאחר תפקיד. ידעתי כי הדבר הראשון שתעשה, תיסע ישר אלי הביתה, ואני מתארת לי מה היתה קשה האכזבה, אבל אני מבטיחה לך שאני אוכזבתי יותר ממך! גם נחמה אוכזבה. דבר ראשון כשהגיעה למחנה וירדה מהמכונית נפלה לתוך בוך, וכל הרגליים שלה היו שחורות. כשנכנסנו לצריף שאתה גר בכדי לשאול אודותיך, ולא היית, שטפה נחמה את הרגליים בצריף במים שצנחן הביא לה, ובמגבת שלך ניגבה אותן. אל נא תכעס אבל לא היתה לה ברירה אחרת.

אחר כך שבתאי והחבר שלו יחיאל התחילו מחפשים את אורי בכל המחנה, ולא מצאו אותו. תאר לך כמה אוכזבה נחמה שלא מצאו אותו, ושתינו חזרנו עייפות ומרוגזות! שבתאי ליוו אותנו עד לשער, סיפר לנו כי הם נוסעים לשרם-אל-שייך. לאחר קשיים רבים הגענו בשעה 12 פחות עשרים לירושלים. אמא סיפרה לי שהיית, והיית בטוחה כי תספר לי. אני תקוה כי אינך כועס. נכון יקירי?

★ ★ ★

ע נציגת אלי מהמחנה. היה נפלא לשמוע את קולך החביב. מעט הוקל עלי. מכיון שבתחלה כעסת מעט בגלל נוסעתי למחנה בלילה. עתה, כבר לא היית כועס. יקירי, ארגיש בידיות בגלל חסרונך. אחכה עד למוצאי-שבת עד לבואך, והרי זה יראה בעיני כשנה. אמרת כי דיברת עם קצינת-הסעד בענין הנישואין. יפה מצדך. אני מצדיי הייתי מוכנה שנישא אפילו מחר, והייתי מחתרת על כל הטקס והנשף. בכל אופן אני משאירה הכל לשיקולך.

לעתים אני מרגישה כאילו שמפריעים לנו באושרנו. לשנינו יש כבוד עצמי. אנו

הסמל קארטר (מימין) - איש חיל-החירום של האו"ם. שפיתה את שדוש הצעירות לבוא עמו לעזה. קארטר ראה בכך רק מעשה-קונדס משעשע. העבר לקנדה מיד אחרי המקרה, כשהוא משאיר אחריו את קרבנות מהתלתו בכלא.

צריכים לצפצף על ידידות של אנשים בלתי-רצויים. לשנינו יש משפחה בעלת שם בין חוגים מסוימים, ונשמור על כבוד המשפחה.

אני כותבת הכל כי אני כה אוהבת אותך. כתבתי כאן כל מחשבה והגיה שלא היתה לי אפשרות להביעה בפניך. אני מרשה לעצמי לכתוב כל דבר שנראה לי הגיוני. אפילו אם הוא בלתי-רצוי. אני אוהבת אותך באותה מידה שאתה אוהבני, ואיני רוצה שאף אדם יפריע לנו, ולו יהי זה החבר הטוב שלך או החברה הטובה שלי. אקוה כי תבין ללבי?

★ ★ ★

ע מי יקירי! זה קרוב לשבועיים, ואולי כבר יותר, שלא כתבתי. לכן יושבת אני עתה להעלות את מארעות השבועיים האחרונים.

היה זה ביום ה-10 במרס, 1957. יום ראשון לאחר השבת, בה ספגנו את מכותיו של אבא. הוא שבר לך כסא על הראש. אולי זה ישפיע עליך לעזובני. החלטנו להילחם חזק בכדי לזכות בנצחון. הלכנו למשרד הרבנות לסדר את גירות הנישואין. אז נתגלה לאבא, והוא החליט שיהסל אותנו.

אמנם ביטלנו את התיק, אבל אבא שכח כנראה שאנחנו די מבוגרים בכדי להסתדר לבד. נסענו לתל-אביב בלי בעיות וגרשמו לנישואין. על אבא הכל הייתי מאמינה, אבל על אמא? אמא שכה טרחה והתעייפה עד שגידלה אותי, ובמקום לאחל לי אושר, היתה יד אחת עם אבא. והברירה היחידה היתה לעזוב את הבית. ואני יודעת שעשיתי זאת על מנת שאבנה את ביתי שלי.

היו רגעים בהם התלבטנו היכן נוכל לישון ומה נאכל. אבל גם על קשיים אלה גברנו, כי המטרה שלפנינו ברורה.

אחי בא חזרה לחופשה. אני מקוה כי האמת שספרנו לו היתה הסבר על מעשינו, ומדוע ניתקנו את הקשר עם הבית.

היום אנו נמצאים יומיים לפני נישואינו, והרגשתי טובה מאד. אני מאושרת על אף חסרונם של הרבה דברים. אני מקוה כי גם הרגשתי טובה. יש לנו ידידים טובים, ועלינו פגע להודות להם. כמה טובה היא נחמה, שעזרה לנו, אביבה, אלכס, לאה ועוד, לכולם אנו חייבים תודה.

כה הרבה יש לי לכתוב, אבל קשה לבטא הכל על נייר. אקוה כי אתה מבינני. נשתדל להיפך. הייב. לפעמים אני נעשית עצבנית מסיבות שצריכות להיות ברורות לך, אתה מתעצבן ואז...

ששני עולמות נפגשים, הרי הם מתפוצצים ונשארים רגיזים. מעט ויתור מצד אחד, והכל נעשה בסדר.

★ ★ ★

ביפו. בנישואינו השתתפו חבריך ליחידת הצנחנים, הצבאי הביאנו בברית-הנישואין. היינו מאושרים.

★ ★ ★

שאנו. שלושה ימים בלבד היינו בצותא לאחר הנישואין,

ני בודדה ואומללה יותר מכל פעם אחרת בחיי. לאחר לנו כי אבא יפריע לנו אם נגור אצלה, נשארו ללא ה כי גם משבר זה יחלוף מהר.

15
שאר גבר אני
לחלומות. לעצמי
זה תספור לעצמי

מארכת בבאר — תמונתה האחרונה של אהובה דגנית לפני הנסיעה הגדולה, בחברת חייזר של הצבא הבריטי בקפריסין שבא לחופשה בארץ. הכיר את אהובה בבאר בו עבדה תמורת אחוזה של המשקאות, הציע לה נישואין.

אין יפנה תשומת לבו אלי, כשאני מחוסרת כל, והרי אלה, בני האריסטוקרטים, מחפשים להם ממעמדם הם, בנות עשירים עם בית וגנות. אני יודעת למעשה כי נשבעתי לא להינשא אף פעם. לא לסבול שנית מחיייהנישואין. אך הלב אשם. ברגע שאני מהרהרת באדם אהוב, הוא מתחיל לפעום עד שקשה להפסיקו. אני כה מבולבלת. אולי טוב לא להרהר, אלא להניח לענינים ללכת לבד מבלי עזרתי.

סוף השנה האזרחית מגיע. אני נמצאת על סף שנה חדשה, 1959. הזמן חולף מהר. מאז הימצאי בפעם האחרונה בחברתי של עוזי חלפו שלושה שבועות, ומה שיש לצפות הרי אפשרי לקרות בשלושה שבועות. קרה לי מקרה מסוים. חזרתי לאילת. רצה הגורל ושכחתי בבית-חולים כשבועיים. שם הכרתי את אבגילס תומס, קצין שלישי מהאניה פרוטיאוס, וכבר שכחתי את כל הכאב שהסב לי הזמן. מדי פעם בפעם, בהתקלי בגבר מסוים נזכרת אני עד כמה אסור לי לחשוב על אהבה, כי מהאשליה שאהבתי את עוזי הרשיתי לעצמי לפצות פה ולהריק את לבי לפניו, והנה מה קרה? מאיהבנה קטנה שלא נתתי עליה הסבר הושמצתי בעתון על-ידי עוזי, האדם שחשבתני שאהבתי. כן... גם עתה אין ברצוני להשלות עצמי כאילו שאני אוהבת את אבגילס, למרות אהבתו הגדולה אלי, ולמרות רצוני לשאתני לאשה ולנסוע ליוון. די בכל זה!

העולם הוא שכל!"

השגתי עבודה במועדון לילה בתל-אביב. רעש המוסיקה והשתיות הרבות עוזרות לי לשכוח הכל. למרות שקשה לתאר בכמה אהבות יכולה את להיתקל בעבודתך זה למרות הרושם הרע שיש מעבודה זאת. לא איכפת לי עתה שום דבר. שמרתי על הרבה דברים עד גבול מסוים. תמיד הייתי נקייה, ולמרות הכל תמיד רכילות! עתה אין אני שמה לב לדבר הקט ביותר. השגתי עם העבודה שהעולם כולו, עם אנשיו ביחד, הוא שפל. למרות הכל תמיד יהיה תקוע בי עמוק כבודי העצמי, מבלי לאפשר לקרוע שרשיו. ואולי זה מה שיישאר לי אחרי הכל, וברור שרק זה הוא היקר לאדם, כבודו העצמי.

שך הזמן מתנהלים החיים באופן ריקני. לכן ארשה לעצמי להקדיש שעות לכתיבת המתרחש באמת, מיום התחילי לעבוד במועדון-לילה. חיי הלילה נראים יפים בעיני, אולי בגלל היותי בפעם הראשונה במקצוע זה. נדמה לי כאילו שיהיה קשה לי לעקור זאת. התרגלתי לזה, וזה מוצא חן בעיני, כי כאן לפחות לא משחקים באשליה. ביום הראשון לעבודתי נתקלתי באהבתו של בחור בן 21 מדרום-אפריקה, יפה-תואר שבא להשתלמות לשנה. היה זה יומו הראשון בארץ, וכן הייתי הנערה הראשונה שהכיר. הוא מתכתב אתי. ביום השני — הכרתי את בילי, צעיר בן 20 שבא לחופשת עשרת הימים מקפריסין. הוא חייל אנגלי, מאוהב בי, הבטיח לכתוב. ביום השלישי — סרג'נט יפה-תואר, בן 28, מהצבא הקנדי באו"ם, הציע נישואין, הבטיח לכתוב.

אני מתגעגעת להורי, לאחי ואחיותי. לפני שלושה חודשים ראיתם בפעם האחרונה, ומאז ועד עתה אין אני כותבת דבר. אין ברצוני להכאיב להם. מספיק הכאב שנגרם לי. אני אוהבת אותם עד מאוד, אך לא אסע ולא אכתוב. נגזר עלי להישאר גלמודה, ובכן אשאר. אני נמצאת עם חברותי, דליה היקרה לי עד מאד והעובדת אתי במועדון, רחל, נערה טובה שגם כמוני נדמה ליה נגזר אף עליה לסבול, וכן שלי, בחורה נפלאה. כן... אני יודעת מתי אוכל לבקר את הורי, והרי הבטחתי להם שאשלח כסף עלי-מנת לחסל את החובות. אך אין באפשרותי עדיין. רק עתה החיליתי עובדה, והכסף המועט מאפשר לי כדי פרנסתי. אני מקוה שאוכל פעם לעזור להם, כשאני עצמי אגמור את הסיפורים לגבי עצמי.

• במאמר זה טען אותו עתונאי כי אהובה חגיעה בחוסר כל לראשון-לציון, עוררה את רחמי כמה מבני המקום שעזרו לה בכסף, בעבודה ובדירות. אהובה ניצלה, כביכול, את נדיבות לבס של בחורי ראשון-לציון והפרזיה בדרישותיה עד שהעלו אותה על ג'יפ וגירשו אותה מן המקום, בדרשם, תוך איומים, שלא תחזור לשם.

הוא שימש כבית-קולנוע, ספריה ומזנון. כאן יכולת למצוא את שמנה וסלתה של העיר. סירותי לי מקום לינה ארעי על הרשא הירוק של בית-החייזר, על הגבעה. חיי החלו מתנהלים כמו בעיר הסואנה, רק בימים הראשונים נראתה לי העיר שונה מהאחרת, אך במשך הימים התרגלתי לחיי השיגרה. לאנשים שאינם שונים מהצפון. רק הגוף לא נשתנה. כך השגתי עבודה. עבודתי בנמל כפקידה, עבדתי אף במועצת פועלי אילת. היו לילות שישיבתי ליד מכונת-הכתיבה והדפסתי משעה 11 עד 5 לפנות-בוקר. בדבר אחד שונה עיר זו. באילת אפשר לעבוד ימים ולילות מבלי להרגיש מתי שבת ומתי חג. עובדים ועובדים. רק אירת עבודה נוסכת במקום. בנינים מוקמים. שקט נפרקים בנמל. אניה יוצאת ואניה באה, כאילו אינם פוסקים גלגלי המכונה אף לרגע מנוחה. והאנשים. טיפוסים מכל הסוגים ומכל הגזנים, וכל אחד עם בעיותיו. לכולם צרות משלהם, לכולם עבר שונה.

נקלטתי יפה בחברות מכל הסוגים. עם אנשי החברה שעליה נמנים האנשים ממוצעת הפועלים וכלה בצעירים החיים באשליה של נסיעות לחוץ-לארץ. הבילוי לא היה חסר. חברות היינו במספר מועט, בגלל חוסר הבנות במקום. רינה, דליה, אורה, פרידה, נועה ואני. היינו הבנות הרחוקות במקום, ורכילות לא חסרה. יכולנו לשמוע הכל. רינה התאהבה במלח הולנדי בשם ארי. אני התאהבתי במלח גרמני בשם אלברט. היה נחמד. ערכנו קומוניזם. שטנו בסירות בלילות ירח זוהרים. רקדנו, טיילנו. נסענו בשבתות לסבה, החוף הרומי של אילת. היה נחמד וכל זה היה נפלא. עד ליום שעובתי את אילת, כי נמאסו עלי חיי הבטלה. אילת היא עיר היוצרת עבר, אבל לא עתיד.

המטרה: דוגמנית

בחודש אוקטובר (1958), הגעתי לתל-אביב. העיר בה אפשר להתקדם. מסרתי ליהפך לדוגמנית. הצבתי לי מטרה, אליה אקוה להגיע בכוחות עצמי. התחלתי דרכי בעיר הגדולה, היתה התחלה טובה. ידעתי כי יהיה עלי לעבור מכשולים רבים מבחינת יחסי צבור, חברה ועוד. כל זה לא הרתיע אותי, למרות שחששתי לא מעט, בשאלי עצמי כיצד אתגונן במקרים הקשים לנערה בודה בכרך, כשאין לי כאן לא קרוב ולא מכר אלו אוכל לפנות בבקשת עזרה, וכנראה שהחשש היה מיותר. חוץ מבעיות כלכלה ומגורים הכל הלך למישרין.

לא נתקלתי בזאבים המשחרים לטרף, כי כנראה הופעתי החיצונית לא היתה די מסוגלת עד לעצירתם, ואני שמחה. התגלגלתי להתחלה ללא קורת-גג קבועה. התחלתי עובדת כדוגמנית-עירום באקדמיה לציור על שם אבני, ואצל הצייר אלכסנדר מנס-ציונה. העבודה היתה נעימה, אך הכסף לא הספיק כדי מחיה. בינתיים השגתי עוד מקומות עבודה, וכן משפחת אלכסנדר הצייר נתנה לי רשות להתגורר בפולין הנמצא ליד הפרס. כן סייעה לי ברוחם ובכלכלה. השתדלתי להודות להם על-ידי הופעת אקט פעם בשבוע, וכן עזרתי במשק-הבית. לא רציתי להרגיש עצמי חבה להם דבר.

★ ★ ★

עזרתי את האקדמיה לציור על שם אבני, מסיבות אישיות. בינתיים סייע לי צייר, שמשכנו ליד כסית, ליהפך לדוגמנית צילומי אופנה ופרסומת. מה ילך הלאה?

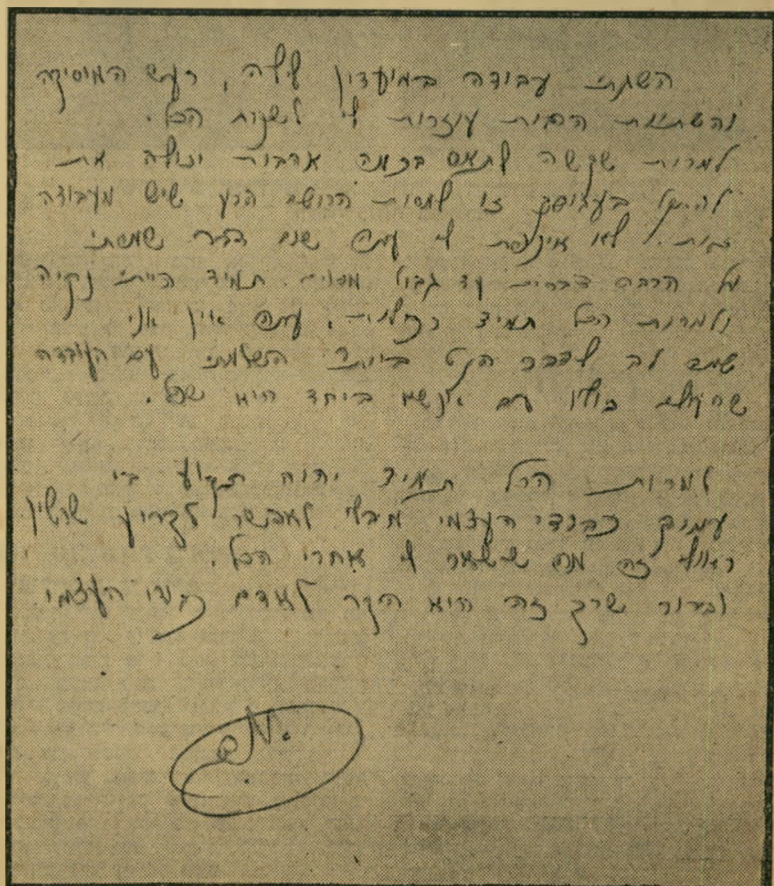
★ ★ ★

היום יום שלישי, 3 בדצמבר 1958, עברתי תצלומי נסיון, ואקוה כי המזל יאיר לי פניו והתמונות תצלחנה מבחינה פוטוגנית.

הכרתי את העתונאי עוזי. הוא בחור מקסים ונחמד. לבזבו זמן בחברתו זה נעים. הייתי איתו במכוון וייצגו בתקלפת שלושה בידה אחת. אקוה כי אראנו שנית וכן הלאה. אני יודעת מה הרגשותי כלפי, אך שלי ברורים לי. אני כמעט ומהובבת בו.

★ ★ ★

נקדעתי לעיירה הקטנה ראשון לציון. מעולם לא שערתי שאגיע למקום זה, ובכל אופן המקרה זימנני לכאן. אנשים נעימים ושקטים. לא אבוס אם אכתוב את האמת, אין ברצוני לחיות כאן. מכיון שאני רגילה להתאקלם במקום חדש וזר לי. אמנם עזרה מושתת לי מכל צד, ידידים משתדלים למצוא לי מקום דיור ועבודה, אך אני עדיין נבוכה ומבולבלת, וקשה לי להתחיל אם אשאר כאן או לא. בין אנשים שמעולם לא הכרתי. גם עוזי גר כאן. איזה הרגשה יכולה להיות לי כשאני מאוהבת בו, והוא אפילו לא שם לב אלי? אני יודעת כשאני אגור כאן, אהרוס יותר מאשר אבנה לעצמי. אני משאירה לזמן לפעול עובדי, ונראה מה יצפון העתיד. בחיקי אין לי מושג באמת מה צפוי לי בעתיד. אני חיה ללא בית, ללא עבודה וללא פרוטה על הנשמה, כמו פליטה, בלי חבר, בלי חברה, בלי תהה. ברצוני לנסוע לעין-הוד, אולי שם יהיה מקומי. ואולי המרחק ירפא הכל. אני יודעת שאסור לי להיגרר בזרם הלא-יכון, להשלות עצמי כנערה בגיל הטפשעשרה, והריני כבר בת 22. אסור לי לחשוב במצבי שאני מאוהבת במישהו, כי זה לא יעזור.

בתולה זקנה מתושבות המלון, שבתה מדוכאת-המין (דבורה קר) היתה מאוהבת בניבן, יוצאת למלחמת תנופה לגינוי ונידוי הנזל, נוחלת מפלה ניצחת כאשר מתברר כי גם בריטים שמרניים ופוריטניים הם אנשים בתוכי תוכם, מוכנים לסלוח לאיש. דבורה קר עצמה מצליחה להיתלץ מתסביכה המיניים, להתיצב מול ניבן.

ניבן, שזכה באוסקר על משחקו בתפקיד זה, וקר, ועוד חצי תריסר שחקני משנה מצויינים, הופכים את המערכון למלאכת-מדת שבת של משחק, המצטיין בעיצוב הדמויות. **השוואה מקרית.** המערכון השני הי גגול במקביל, מבוצע בהרבה פחות כשרון, והוא גם בנאלי וחורר בהשוואה לראשון. ריטה הייורט, יפהפיה בתהליך ההתבלות, מגיעה למלון כדי לחזר אחרי בעלה לשעבר (ברט לאנקסטר), פוליטיקאי שניסה לרצחה באחת ההזדמנויות. לאנקסטר, שהבטיח ביו נתיים נשואים למנהלת המלון, (ואנדי הילר, זכתה באוסקר כשחקנית-המשנה) מתלבט בין תשוקתו והשכלה-הישר שלו, נכנע לבסוף לתשוקה. גם לאנקסטר, הדואג לדחוק את עצמו לכל סרט שהוא מפקי, וגם הייורט, אינם אלא צל של שחקנים.

כל השואה רעיונית בין שני המערכונים, פרי עטו של טראנס רטינגן, היא מקרית.

האמת על החיים

פלאי היקום (מגדלור, תל-אביב; יפאן) הוא הסרט התעודתי היפאני הראשון באורך מלא. הוא צולם במשך שלוש שנים במרומי האלפים היפאנים, שם עקבו צוותות צלמים אחרי חילופי הנופים, וההתרחשויות המאל-פות בקרב החיה והדגה במשך עונות השנה. זהו נסיון לתאר את קיום השלמות והי-התאמה שבטבע, להראות כיצד חוק הקיום הוא הכוח המניע לכל הדוממות המרתקות בין כל יצירי הטבע. יצירי הסרט לא ניסו לביים או לירות את המראות שצילמו, הציגו את החיים שנגלו לעיניהם על אכ-זריותם וכעורם. קרבות מבעיתים בין נשר לנחש, בין דובים לדגים, התמודדות של

סרטים

סופיה בשחור

השחלב השחור (אופיר, תל-אביב; ארצות-הברית) מציג בפני צופה הקולנוע דמות קולנועית חדשה — סופיה לורן, לא, אין זו אותה סופיה שחשפה את חזה בסרטים איטלקיים מדרגה שלישית, או זו שניענעה את אבריה המגודלים לרוחב מסכים סינמסקופיים בעשרות מלודרמות, קומדיות וטרגדיות איטלקיות ואמריקאיות.

סופיה החדשה לבושה שחורים מכף רגל ועד ראש. לגופה אין כמעט עוד תפקיד על הבד. אפילו תוי פניה האירוטיים כאילו שונה, הפכו בין לילה למכשירי הבעה עצוי-מים, המסוגלים להביע גם רסיסי רגשות. אולם עיקר כוחה של סופיה החדשה הן העיניים. באיפור מחושב ומודגש, במשחק אישונים, ריסים, גבות ודמעות, מצליחה סופיה לחדור עמוק עמוק אל ליבו של הצופה. פרס פסטיבל הצניעה בו זכתה עבור הופעתה זו בסרט זה, הצדיק את עצמו. אולם השחלב השחור אינו מסתפק בגילוי אחד. הוא מציג גם את אנתוני קחין, מגדולי שחקני הקולנוע כיום, בדמות חדשה. קחין הנוקשה, גס-הרוח, חסר-הרגשות, מופיע בסרט זה כיצור נלכב, סמל התום והיושר, כנות הלב והרגש האנושי שהחור. קחין מצליח לעצב את דמותו החדשה באותו כשרון בו עיצב את דמויותיו הנוקשות. בחיוביו ובצחוקו הוא שולח כמו בקרני רנטגן את האושר אל ליבות הצופים. כזוג, מהיום קחין ולורן את אחד הצמדים הקולי-נועיים המושלמים ביותר.

מלודרמה גלותית. אחרי שני גיי לויים כאלה אין עלילת השחלב השחור חשובה במיוחד. היא שייכת לסוג המלודרמות שמפיקה הגולה האיטלקית בארצות-הברית, המשלכות את צורת הביטוי האיטלקית הרגשנית, עם סיפורי החיים הפשוטיים של האזרח הקטן.

סופיה היא אלמנתו של גאנגסטר שנהרג, שבנה נשלח למחנה עבריינים צעירים. כאשר

חיסור ובונק הדואר

ריבית
הוגנת

בטחון
מלא
לכספר

פקדונך
תמיד
לרשותך

למעלה מ-200 בתי דואר לרשותך

...דבר זה
מתרחש
אחת
לשבועיים
בהגרלת
מפעל
הפיס

פעולם
לא קרה
כדבר הזה
בעוד ש...

שחקנים הייזר וולאנקסטר ב"שולחנות נפרדים"
מעשה מגונה בקולנוע

דובה המחפשת מזון לגוריה נגד מפלי ה- שלג והקרח. יוצרים בסרט את המתח הי-דרוש לשם קישור בין תמונות נוף והחי חיי חיות מרהיבות.

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ אשר העולם הזה מסביר לראותם:

● **החוק** (הוד, תל-אביב) — משחק סאדיסטי בעיירה איטלקית מנסה להסביר את מהות החיים, בחלוקת האנושות לשול-טים וגשלים. פייר בראסר, גינה לולוברי-גינה, איב מונטאן, מרסלו מסטרויאני.

● **זה הדור שלי** (תל-אביב, תל-אביב) — סאטירה בסגנון הישן על העולם החדש, רעיונות וביצוע — זאק טאטי.

● **הלינה שיוכר לעי** (אורה, חיפה) — ליל טבעית של טיטאניק בסרט דוקומנ-טארי למחצה.

● **האחים קרמזוב** (מירון, חיפה) — מלודרמה טובה מבוססת על עיבוד רעי-יונות של דוסטויבסקי. לי. גי. קוב, מריה של ויול ברינר.

● **שתי פנים לראי** (תל-אור, ירו-שלים) — מישל מורגאן מחליפה את פניה ואת גורלה, בסרט של אנדרי קיאט.

אנתוני קחין השכן, מחזר אחריה, מציג לה נשואים העשויים להחזיר את בנה לקרבתה, היא מחזירה לו אהבה. "בואי נלך לקול-נוע", מציג לה קחין באחד הקטעים. "אבל אני באבל", סוענת לורן. "אז נלך לסרט עצוב", משיב קחין באחד מחיוביו הגורמים לצהלה כללית באולם.

המכשול לאור ניצב בדמות בתו של אלמן קחין, שירשה מאמה כמה תכונות שגעון, והמתנגדת לנשואי אביה. ההפי אנד הצפוי אינו מאחר לבוא. משחקו הגאוני של הצמד הופך גם מלודרמה מעין זו לחתייה.

שני עולמות במקביל

שולחנות נפרדים (אוריון, תל-אביב; ארצות-הברית) מורכב משני מערכונים נפי-רדים, על שני עולמות נפרדים, המתרחשים במקביל בבית מלון גידה בבורנמות, ברי-טניה, מקום משכן לפנסיונרים, בתולות זקנות, מורים עייפים וזוגות מאוהבים.

אחד מאלה הוא רביסון פולוק (דוד ניבן), איש צבא לשעבר, המתפאר בעבר הקרבי שלו, מופיע כאביר עשוי ללא חת, נוקשה וברטיט מאור. עד שיום אחד מתברר כי הרביסון אינו אלא סגן עלוב מחיל ההסי-פקה, שנידון על מעשים מגונים שביצע בקולנוע כחצי תריסר נשים.

ויטה שתית, טוב עשית! היתה סיממתם של רבים מבין 12 אלף צועדי הצעדה, שהושקו בחניונים במרקי ויטה הטעימים, שהרח את צמאונם והטיפו להם און בצעדה.

עז דרך החלון

חלה קלועה אשר

לשר הבריאות והדואר ישראל ברזילי ישנם כמה תפקידים שאינם מוגדרים בדיוק בתפקיד השר. ברזילי, המשמש גם כמנצח על המקהלה בקיבוץ, נגנה, אחראי על עריכת מסיבת לילה-שבת בקיבוץ, ובתוקף אחריות זאת הוא ממונה על הבאת חלה קלועה גדולה מהעיר כמעט בכל לילה-שבת. . . . עורך הדין חיים בסוק, המזכיר של המפלגה הדתית הלאומית בתל-אביב, ומי שהיה היועץ המשפטי של משרד הדתות, הנמצא בחופשה ללא-תשלום מתפקיד זה מאז פרישת הדתים מהממשלה, הועמד השבוע לדין בפני בית-הדין המשמעתי של עובדי המדינה. הסיבה: באסיפה פומבית של מפלגתו, מתח בסוק ביקורת על מפא"י בקשר למינוי של הרב טולידאנו כשר-הדתות. כעובד המדינה, אין הוא רשאי לפי החוק, למתוח ביקורת על הממשלה בפומבי. הגנתו של בסוק היתה: "מתחתי ביקורת על מפא"י ולא על הממשלה". אולם פרקליט המחוז יעקב בריאור לא קיבל טענה זו, הצהיר: "נציב שירות-המדינה ביקש ממני לטעון שאם אפילו נאם בסוק נגד מפא"י, הרי הכוונה היתה נגד הממשלה, אפילו אם מפא"י היא רק חלק מהממשלה, יש זהות בין מפא"י לבין הממשלה". . . . אדם בעל יוזמה רבה החליט לפני זמן מה לערוך מחקר-דעת-קהל פרטי משלו בין חברי הקצינים. הוא ניסה לבחון את תגובותיהם של קצינים בכירים להתקפה טלפונית בחצות-לילה, כאשר היה עליהם להשיב על השאלה הגורלית שנשאלה בחצות: "הלו, זה גן-החיות?" ראשון התקפים היה אלוף גרעין שוקן, ראש אכ"א. "הלו, האם זה גן-החיות?" נשאל. "לא!" היתה התשובה. "אז מה זה?" נמשכה ההתקפה הטלפונית. "איה מספר אתה רוצה?" השיב שוקן והקו נסגר. הצלול השני העיר משנתו את אלוף משנה עמנוס חורב ועוד לפני שנסיימה השאלה השיב הוא: "לא! לא! זו טעות". בהתקפת-נגד השיב השני צדוק: "הלו, כאן גן-החיות?" "כן." ענה צדוק וסגר את הקו. אלוף משנה עזר ויצמן היה תוקף פני מאד והשיב: "מי אתה, חתיכת כלום?" לעומת זאת ענה הרב הראשי של צה"ל, אלוף-משנה שלמה גורן בשאלה: "מה יש? ברח מהו המצורקס?" "כן," נמשכה השיחה. "אני רוצה את גן-החיות." "מדבר מגן-החיות?" השיב הרב. "מי אתה, המנהל?" נשאל הרב. "לא, אני סתם פה," היתה התשובה. אלוף-משנה עוזר מפרק, זה שאשתו היתה המורה של יובל גצלר ברמת-השרון, שינה את הסגנון: "לא, זה לא גן-החיות." "אבל האריה הגדול ברח והוא על יד הבית," ליל הקול בטלפון. "מי אתה, אדוני?" "הקוף הראשי," הודיע עודד וסגר את הקו. לעומת זאת הוכיח לעומתו אלוף שמואל טנקוס חזון: "גן-החיות? עוד לא, אולי יהיה פעם". . . ידידים שביקרו אצל אלוף מאיר עמית השוכן זה מספר חדשים כאשר כל גופו נתון בתוך גבס אחרי צניחה בלתי-מוצלחת, מצאו כי העול האמיתי אינו הגבס, אלא הסיחה להשיב לכל שואל על ההרשעה ועל המרגש. ניגש אחד מהם וכתב על הגבס תשובה לכל מקשי-השאלות: "לכל השואל שאלות עוד ועוד — האם נעים לי בזה לבוש ההוד? לו אענה: שאני נהנה, וכי זה חזקא נעים

משקל נוצה

בפתח-תקווה, לאחר שנדרש על-ידי סגן ראש-העירייה להעסיק פועלים מוצים על-ידי בבית המלאכה שלו למריטת עופות כתנאי לקבלת רשיון העסק העירוני, סרב אפרים לינדר להוציא את הרשיון, נקנס על-ידי שופט בקנס של 10 פרוטות על אי-חידוש רשיונו.

★ ★ ★

זהירות, צבע טרי

ברעננה, התלונן במשטרה בעל חנות לצבעים אליהו גרינברג, כי לקוחת חתיקה שלו, שקנתה בחנותו קופסת צבע ירוק טענה כי הצבע אינו טרי, שפכה עליו את כל תוכן הקופסה, לאחר שסרב לקבל אותה ממנה בחזרה.

★ ★ ★

טעות לעולם חוזרת

בתל מונד, נפצעו שלושה אנשים קשה, כשעגלה רתומה לחמור התנגשה עם עגלה רתומה לפרד, לאחר שזה האחרון השיב רקם את חזונו האהבה של החמור.

★ ★ ★

ביכורי קציר הטאים

בדום אנג'לם, הוכיח הכומר הפראנס ביטארי ד"ר פרנקלין לאר, כי זרעים של חיטה שנזרעו בעצין "חיובי" נכסו במהירות כפולה מאותם הזרעים שהוטמנו בעצין "שלילי", לאחר שהוא וחסידיו היו עתירו במשך שמונה ימים תפילה למען הגבטים בעצין "החיובי".

★ ★ ★

כבריה וחשדהו

בצפת, הורעלו שבעה ילדים, מגיל שני תיים עד 11, לאחר שאחותם כיבדה אותם בגרעיני חיטה מורעלים שמצאה במזרקה העירונית.

★ ★ ★

רפואה למכה

ביד אליהו, לא הצליחו כותבי-סיסי מאות לקראת הבחירות להסתדרות לצבא את זממם על קיר מסויד לבן, לאחר שבכל הבית כיסה את כל הקיר בכתובות ענק צבועה בופת: "נא לא להביק מודעות ולא ללכלך את הקיר".

★ ★ ★

צוחק הצוחק אחרון

בפאריס, צרפת, פקד בית-הדין העליון לערעורים כי "הפרה הרצינית" סימלה של חברה לממכר גבינות, חייבת לשנות את שמה, מאחר והיא נולדה, כפרסומת מסחרית, חמש שנים לאחר שחברת ביגונות אחרת השתמשה בדמות "הפרה הצוחקת" לפרסום מוצריה.

★ ★ ★

תנועה במחתרת

בבנתניה, נעצר שוטרת-תנועה מרכזי אלוף, לאחר שהתברר כי הוא הגורם לתלונות האורחים הנתיייתים על גניבת דלק ממכוניותיהם, טען להגנתו כי רצה לטייל.

★ ★ ★

נסיך החלונות

בטוקיו, לאחר שהתקיים טקס הנישואין של יורש-העצר היפאני אקהיתו עם בחירת לבבו מיציקו שודא, נאלצה הנהלת הרכבות להוסיף שמונה קרונות לרכבת הנסיך, שהוזמנו על-ידי ווגות צעירים ש-הצטופפו בחלונות, מתוך אמונה כי נסיעה ברכבת הנשיא של הנסיך מכיאה אושר.

★ ★ ★

"נא לחייך!"

בעפולה, הופתע סכנאי הרנסגן בבית החולים המקומי, לכשנשאל על-ידי ה"פציניסית שלו, אביגיל בת החמש מיוזעאל, אם עליה לחייך, קיבל לאחר מכך את ה"הסבר כי היא נדרשת לחייך בכל פעם שעומדים לצלם אותה.

★ ★ ★

תפסת מרובה — לא תפסת

בלוד, ההגלה בבגדי תייר מברזיל סכום של 5000 דולרים מוברחים, לאחר ש-פקיד המכס המקומי ספר את סכום הכסף עליו הצהיר התייר, מצא רק 1100 דולר במקום 1500 הדולר עליהם הצהיר התייר.

טפול נכון מרחיק קשקשים

נקה
אוויל שמפו
מטפה ומיפה
את השער
המפיצים: חב' נורית בע"מ

בני חור-ליון
את המובחר
שיותיהם

קונאק סובבין
יון ישן נושן • טוקאי
סלבוזין • נשיא הארק
ליקרים וקורדיאלים
כשרי למהדדיון
יקב

ש.פרידמן ובניו

הפתיחה: ביום ה' א' דפסח 23.4.59

פסוקי

● **שגריר צרפת בישראל, פייר ז'ילבר,** בעת קבלת אורחות הכבוד של העיר עכו: "הצלחתי במקום שנפוליאון נכשל, כבשתי לא רק את עכו אלא גם את ליבה".
● **"ח"כ מפ"ם יעקב ריפתין:** "האמת המפא"ית מדברת מגורנו של משה דיין, המטיף להורות רמת-החיים של הפועלים. דיין הוא אמנם חייל אמיץ, אם כי אינו מספר את כל האמת — כמו בתו ברומן שלה".
● **הגנרל הצרפתי פייר קניג,** המבקר בישראל: "ישראל היא מבצר של מושג-המוסר והחיים המערביים".
● **בנימין תמוז:** "בשנים האחרונות נותרה אצלנו הנחת-יסוד שלפיה בושא שבאופנה היא לבקר ב"אהל", וכל מי שמבקש לתבל שיחה תרבותית בהברקה משלו, זורק מפיו פנינה כגון: מת' כבר יסגרו אותנו".

זה הוא זה :

תשבץ העולם הזה 1125

		8	7	6	5		4	3	2	1	
13				12		11			10		9
	18			17			16			15	14
					21			20			19
	24				23						22
		28		27			26				25
	32			31				30			29
37		36			35					34	33
			39								38
	43			42		41					40
		47			46		45			44	
				49							48

מאוזן: 1. מט-

בע צרפתי; 5. בלגיה; 10. אבי קטורה; 12. אבי שם; 14. אביו; 16. איתן; 18. מספר אוניות; 19. שכונה; 21. פחם אבן; 22. גוף שלישי; 23. מקבוצת האדמה הטובה; 24. בחורף; 25. מפצת אגדית; 27. מצאצאי שם; 28. משורר מתקופת ההשכלה; 31. חבורה; 33. ידיד; 35. גורל; 36. מ"טוס סילון; 38. חבר-כנסת; 39. נפלא; 40. סימן הרבים; 41. לבוש החייל; 43. זוגי; 44. סל. 46. הימאליה; 48. טף; 49. עץ פרי.

מאונך: 2. גבוה; 3. לעתים רחוקות; 4. עונה; 6. מאכל האבות במדבר; 7. מועד מפי"ל ליר"ר הכנסת; 8. עשרים ושמונה; 9. כלומה; 11. מנורה; 13. כלי-מיתר; 15. קבוץ בעמק יזרע

אל; 17. מוסד כספי; 18. המחאה; 20. ישוב בקירבת עזה; 23. יובל הויסלה; 26. עיר באוהיו; 27. אחות אבשלום; 28. כעס; 29. חברת תעופה; 31. אות הצטיינות רוסי; 32. האח; 34. בחור; 35. ביי"ס צבאי גבוה; 37. מטבע; 39. שר; 42. חודש; 44. גשם דק; 45. סיי ציליה; 47. סימאנס.

הדוראים

הקומפניון לימודי שירה עברית

מאוד... באחד מימי הצעדה נהג שיער בלורז באוטיבוס מירושלים לתל-אביב, נתן קל בדרך בקבוצת רבות של צעדים יצעק קרי: "בלורז! בלורז!" לבסוף לא התאפק תימני זקן שישב מאחורי שיער, שאל: "נהג, סלח לי, מה זה בלורז?"

★ ★ ★

גמיון הדדית

מלחמת הקטילות והעקיצות ההדדיות בין הפוליטוניא אפרים קישון למבקר חיים גמיון, שבאה לידי ביטוי חריף כאשר קטל גמיון לאחרונה את מחזהו של קישון בבצל ירוק, קבלה השבוע מפנה נוסף, הפעם לי טובת קישון. קישון העשיר את השפה העברית בפועל נוסף - לגמיון - שפירושו לחסל, לקטל. שימושים לדוגמא: צריך לי פטר ולגמיון את הקצינים! הם לא גמיון אף אחד... אגב, אחרי שוסי גמיון, בנו של המבקר, כתב פזמונים להצגה החדשה של תיאטרון סמבטיון, השד יודע, מצפים בכליון-עיניים לביקורת הד"ר על בנו... אני חוששת מאוד שאני החתיכה היחידה ששרדה מהזמנים הטובים, הצהירה הזמרת שופי טאקור בת ה-17, שהגיעה השבוע לארץ. מהתקופה שלי שרדו רק הבחורים: "ימי דורנטה, מורים שבלילה, ג'ורג' ג'סל ואדי קנטורה". שופי, ש' היתה בזמנו אחת מכווכבות הזמרה של ברודוויי, ששרה בערב אחד מחמישים עד מאה שירים, הגיעה לישראל לביקור פרטי, הסכימה לערוך הופעה אחת לטובת עליית הנוער למרות שהיא טוענת: "אינני זמרת יותר, היום אני מדברת שירים"... החתירה לים, מעריציו של לואי ("סצ'מור") ארמז' סטרונג, עוסקים עתה בבילוישים קרח תניים כדי לגלות איזה הוא הקיבוץ שהזמין את מלך הביז לליל הסדר. שם הקיבוץ נשמר בסוד כדי למנוע פלישות. בינתים מנהל ארמז'סטרונג תעמולה מרמזת לטובת מלחיה-שלשול שהביא עמו, ואשר לפי הצ'רתו עוזרים לו לשמור על רענותיו, סצ'מו לא רק מחלק חבילות של מלחיה-שלשול

השבוע

● המשורר חיים גמיון, על דמותו של רחוב דיזנגוף התל-אביבי: "לא, לא, עיני אינה צרה בו, מי? אני! אוהב אני את החיים החלקים. אין לי טענות ואין לי הצעות. רק לעתים נדמה לי: בעל-חוב רשע ואדמוני ירים פתאום קולו, לכל הקולות הצועקים, ויבקש את חשבון כל ההוצאות."

● לואי ארמז'סטרונג על אלבום פרסלי: "אם תורוק שמונה קדילאקים מאיבקים לנחל הם יעשו גם כן שפריץ. כל מי שיודע לנחל את מתניו בצורה מסוימת, תמיד ימצא קהל."

● המבקר איריה בוסקוביץ, על לואי ארמז'סטרונג: "ערב שלם של הצצה! אל אלהים, נזכרים אנו בו מנים בהם שמו כלים כאלה על מגדלים כדי שישמעו את המוסיקה ממרחק מת אים לכלי."

פנ' (חופש הקיץ) הכנת בחשבון, אנגלית ובעברית בחודשים יולי ואוגוסט (ללא תשלום) (הזימונים) סיפול אינדיבידואלי, שיטות לימוד קלות, עזרה למפגרים (ללא תשלום) (הסיום) סידור המסיימים בעבודה הודות לקשרינו הרבים שלושת שלבי ההכשרה לפקידות

ב"מרכז מורים מוסמכים" (נוסד 1935) הרשמי מ"ד! כיתות שנתיות לבוגרי ביי"ס יסודי בקר • צהרים • ערב לגומרי 7, 6, 5 תיכוניות תל-אביב, רח' הס 12, טלפון 65061, 8-5

גם הקרבנות האחרים, שאמרו בכל זאת את האמת, לא הרגישו בנוח, גילו סימנים חיצוניים של עצביות וחוסר-מנוחה, חיפשו כל מיני תירוצים מגוחכים להתנהגות הרוב. הם פשוט לא יכלו להשלים עם ההכרה כי הרוב יכול לסעות.

אולם בין הקרבנות היה קומין קטן של אנשים שהתנגדו במצאה נחושה לרוב, שאמרו כפה מלא וללא הסתייגות את האמת כפי שראו עיניהם. הם אמרו: כל הי-אחרים מוטים. אני לבדי צודק.

זהו הקומין הנבחר, הכוח החי של החברה. אכן הנגף לכל דיקטטורה, נושא כל התקדמות. זהו קומין האנשים שאינם הולכים עם העדר, החושבים בעצמם ולעצמם, שיש להם חוש-ביקורת ואומץ-לב אורח.

אין הם אנארכיסטים. אין הם פוסלים את דעת הרוב מפני שזו דעת הרוב. אבל הם חולקים כי אומץ-לב על דעת הרוב כאשר הם מושכנעים כי הרוב אינו צודק.

עצם העובדה שמישהו נמנה עם חסידי העולם הזה ומגן עליו בחברה, מצידן אותו, בתנאי ישראל, כחבר הקומין הנבחר הזה. ההשמצה הסטאלית של חשש שנים קבעה את דעת העדר — את דעתם של כל אותם החסירים מחשבה עצמית. תוכים אלה שמעו אלף פעם כי העולם הזה מתועב (וכלל לא חשוב שבכל פעם היתה הסיבה אחרת). הם נכנעו לסוגסטיה זו ללא מחשבה שניה.

איש הקומין הנבחר אינו מושפע מבית-חרושת זה לדעות מפוברקות. הוא קורא את העולם הזה, מסיק את מסקנתו כאדם חושב ועצמאי. אין הוא מקבל את דברי העולם הזה כתורה מסיני. הוא חושב עליו, מקבל אותם כשהם נראים לו נכונים, אינו מקבלם כשהם נראים לו מוטעים. הוא יודע כי זהו כוח ציבורי חיובי, ישר ביסור, דה. האומר את האמת לפי כיטב הבנתו ומצפיונו.

★ ★ ★

אתם ניסויים סוציולוגיים של הפרויקטור סלומון אש הגיעו למסקנה כי ספת, שיש לה ענין להבנת תפקידו המיוחד של העולם הזה.

אחרי שנערך הניסוי הראשון בצורה שתיארתי זה עתה, הוכנס בו שינוי. שוב נדבר עורך הניסוי מראש עם 11 מתוך 12 חברי הקבוצה. אלא שהפעם אמר רק ל-10 מהם לשקר במצב נחושה. האיש ה-11 נצטוו להגיד את האמת.

מה קרה? שוב שמע הקרבן התמים כיצד רוב הנשאלים מצביעים בפירוש על הקו הלא-נכון. אולם הפעם שמע שיש עוד איש אחד הסבור כמוהו, והמצביע כמוהו על הקו הנכון. כאשר הגיע לבסוף תורו שלו להצביע על הקו הנכון לו ארוך ביותר, שוב לא הרגיש באותה מצוקה נפשית. הוא לא הרגיש את עצמו בודד, לבדו מול כל השאר, האומרים את ההיפך.

התוצאה: בניסוי שני זה העיזו כל הקרבנות להגיד את האמת. אחרי שהבחינו כי שוב אינם בודדים לגמרי במערכת, העיזו לקום נגד השקר המוסכם של הרוב.

יתכן כי זוהי הסכנה האמיתית הסמונה בקיום העולם הזה — שהוא מקל על רבבות ומאות אלפים במדינה לחלוק על שקרים מוסכמים. הם לא היו מעיזים לעשות זאת אילו כל אחד מהם היה חושב שהוא עומד לבדו נגד כל האחרים. אבל אחרי שכל אחד מהם שומע את קולו של העולם הזה, הוא יודע שאינו בודד בדעתו — שיש אחרים החושבים כמוהו. שאינו משוגע, שאינו מטורף, אלא אחד מאותם המסיכים לראות מאחרים.

העולם הזה לא היה היחיד שגילה כי מגבית העליה היתה רמאות, או שדויד בן-גוריון הפסיק בנאומיו את העליה מרומניה, או שיש דיקטטורה בחושיסטאן, או שעם קות-הבתים של לוי אשכול היו בלתי-אסתיות. אולם העולם הזה היה הראשון שהעז להגיד זאת במפורש ובפה מלא.

אחרי שנשמע הקול האחד הזה, העזו מאות האלפים, שחשבו בסתר לבם כמוהו, להביע את דעתם בגלוי. בכל אחד מן המקרים האלה, ובמאות מקרים אחרים, הפך הקומין הנבחר לרוב. רבים מן האנשים ומהמפלגות של המשטר נחפזו לקפוץ על העגלה. דברים שיום לפני-כן לא העז איש לחשוב אותם בקול רם, הפכו כמעט מושג כלים ראשוניים.

★ ★ ★

זו תפקיד חשוב. התפקיד החשוב ביותר בשטח העיתונות, ובמדינה בכלל:

המסך נפתח

עם פתיחת שתי חחונית הראשונות של

שרשרת חנויות

לדברי תינוקות, ילדים ונוער

רהיטים מתקפלים

וריהוט קל לבית

רח' אבן גבירול 46 תל-אביב

רח' המלך ג'ורג' 29 תל-אביב

אצל "ש" תמצאו את כל הציוד הדרוש לפעוט, לילד ולנוער. רהיטים מתקפלים וריהוט קל לבית. הכל מתוצרת מובחרת ובמחירים הנוחים ביותר.

שרות אדיב - יעוץ של מומחים

97805 א.ק.י

עולות * שאלות

דגל

★ טבק מובחר
★ עשון נעים
★ סיגריה חסכונית

20 סיגריאות 280 פ.י.

אכתדוקס פרות

הספר התיכונים בסקטור הערבי. שטחי הת-
עניינות: הספרות וביחוד השירה הערבית,
העברית והאנגלית, הפסיכולוגיה, אולם ה-
קולנוע בהוליווד ובמזרח גם יחד, וה-
עיתונות.

"מדקלם שירים בזמן הפנאי — כמובן
שירים בערבית — וכותב מאמרים וסיפורים
המפרסמים בעיתונות הערבית.
מעוניין להתכתב עם סופרות ומשוררות
יהודיות בין הגילים 16-25, ועם בני שני
המינים המצטיינים בספרות, בקולנוע וב-
פסיכולוגיה.

הגני רודף הרפתקאות רוחניות ואחרות
ומשתגע אחרי בחורות היודעות איך להת-
כתב."

★ ★ ★

הבעיות שה

היא (1125/196), רוצה בודאי להישמע
מאד מיסטריות כשהיא אומרת שלא מזמן
החלה עוסקת בתחביב מיוחד במינו, אך
הכרוך במספר בעיות. כאן הוא המקום בו
עליך, מן הסתם, לשאול איזה תחביב ואיזה
בעיות? היא לא פירטה וגם לא איכפת לי,
בעצם. היא אומרת שאת הבעיות תוכל לפ-
תור עם איזה בחור שיתקשר אתה. מבריק
מאד, אינכם סבורים? בשבילי עליו לדעת
אחת מהשפות הבאות: אנגלית, רוסית, הונ-
גרית או גרמנית.

טפשעשרה על אמונות

מה, את באמת היית בהופעה של סאצ'מו?
חשבת שראיתי אותך אבל לא היית בטוחה
מה פתאום הלכת? את הרי כל כך רצינית
כזאת לא חלמתי שתלכי בכלל לדבר כזה
כל כך לא מתאים לך. תשמעי אני אומרת
לך שחשבתיו וחשבתיו וגם כולם אומרים
שהגאון זה דקא אמונות כולם חושבים שזה
סתם ריקודים סלונים אבל תגיד את האמת
אפשר לרקוד אפילו ריקוד אחד ממה שניגנו
שם? אה, את הרי לא מבינה את מה שניגנו
שכחת. לא חשוב, אז מה אמרת? כן גאון
זה אמונות כי את מבינה זה לא... כן? נו,
את מבינה לא? זה לא סתם, את מבינה?
ואפשר היה לראות את זה כמו כלום ב-
קונצרט. כשכל המנגנים התחילו לעשות על
המקום כל מיני אימפרוביזציות אז כמעט הש-
תגעתי ובעטתי לא בכהנה ברפי אבל זה
הגיע לו חמור אחד. הוא חושב שהוא יודע
כבר הכל על אמונות והכל ואף אחד לא
יודע כלום. בדרך דיברנו על לואי ארמ-
סטרונג וזה, ואמרתי לו שראיתי אותו בכמה
סרטים אז הוא אמר טפשה הוא אמן הוא
לא יפיל את יודעת שהיה מופיע בסר-
טים לא? הנה רק לא מזמן הוא הופיע ב-
הבירה הגבוהה עם גריס קלי ובינג קרוסבי
ואפילו בקונצרט הוא שר כמה שירים משם
אז זה הזכיר לי נורא את הסרט. הוא
היה יופי את יודעת שהיה לגריס ניתוח
בשבוע שעבר? אפגודיציט אבל הכל בסדר
עכשיו היא נהדרת בחיי כזוהי אצילה כמו
מלכה אפילו שהיא נסיכה. נדמה לי מהתמור-
נות שהיא קצת השמינה את לא חושבת?

מה רציתי לומר בכלל? אה, כן, זה היה
עצום רפתי בפואייה המון אנשים חשובים
אבל הפעם לא היו כל כך אנשים חשובים
כמו בהצגות ככה יותר צרפתיות אבל לא
חשוב. וראיתי שם את העיתונאי הזה את
יודעת והוא הבטיח לי שמחר יביא לי ב-
המנה את האבקה הזוהית נגד עציירות ש-
סאצ'מו חילק לעתונאים גם החתימה שלו
אני נורא שמחה. אני יודעת שהוא רוצה
להתחיל אתי אבל אני עושה את עצמי ש-
אני יודעת מה איכפת לי העיקר שרפי
ראה והוא מתפוצץ שידע לי. הוא מתנהג
כמו חזיר. בהפסקה רציתי להסתובב ולר-
אות אנשים, מה... אז הוא פוגש שם איזה
אידיש אחד וכל הזמן דיברו על איזה שני
קצינים, אני יודעת! אז בטח שחיכיתי אל
העיתונאי הזה הוא חושב שאני בת 19 ש-
יחשוב לי.

ראית שהוא בכלל לא נותן "ביסימ"ז" בטח
הרגיש שהקהל לא אהב אותו מספיק הוא
לא היה חם לי דקא היה נורא חם לבשתי
את החליפה שלי.

בכת מדור זה, אז עשי לי טובה... איש
לא הומין אותך, את יודעת.

במחשבה שניה — גם אני אינני מחבבת
את הכדור, ואת מוצאת אותי היום במצב-
רוח טוב למדי.

ובכן בחורים: על (1125/194) עוברים
עתה ימים ארוכים שתוכנם העיקרי הוא
משמעת עיוורת, מסדרים לאין סוף, "פקר"
דוד מאנשים שדרגותיהם העבירו אותם על
חושם האנושי. כל אלה מביאים קצת מכור
כה בלבה הקטן.

כל מה שהיא רוצה למצוא, הוא אדם
בעל שארירות ונפש עדינה, לב מבין, ואוזן
קשבת. והיא מאמינה, משום מה, שכל
זאת תמצא דקא אצל אחד שעל כתפו
הגבוהה מנצנצת דרגת סגן משנה ומעלה,
בעל עבר קרבי עשיר. היא אימרת שמר-
איה הוא בינוני בהחלט.

★ ★ ★

מדבר ומדקלם ערבית

(1125/195): — "ערבי אני! כן! אל
בהלה ואל חרדה... זה בראש וראשונה!
שנית: בעל לב שהאנשות כולה — שים
לב! האנושות ולא דבר אחר — גרה בתוכו
וממלאת אותו תקוה לשלום ולאחאה בין כל
העמים.

"שלישית: בן 22 שנה. ההופעה החיצונית:
לא נורא!

"ההשכלה תיכונית וכמעט אוניברסיטאית
— כמעט כיוון שלמדתי שתיים מתוך
שלוש שנים בקולטה למדעי-הרוח באוני-
ברסיטה העברית בירושלים.

"כעת הגני מירה תיכון באחד מבתי-

נערת השבוע

שמה נינט דינר. שהקניית, אם לא איכפת
לכס. לא חזון. רק מאז שלתיאטרון אהל
היתה דרושה באופן פתאומי משהי שתמלא
תפקיד חשוב בנערה לרות. הם מצאו אותה
בדיוק אחרי שעזבה את קיבוצה ועברה לגור
בפתח תקוה. עכשיו היא סטללה קובאלסקי,
במחזה החדש של האהל, חשמלית ושמה
תשוקה. בת כמה היא? היא אינה משיבה.
פשוט לא רוצה לשקר. זה החינוך הקיבוצי,
אתם מבינים. דבר אחד נורא הפריע לה
בתפקידה החדש: שסטללה, בחורה בעלת
חינוך אריסטוקרטי, מוכנה לחיות עם סטן
לי כמות שהוא, מבלי לנסות לעשות ממנו
בואדם הגון יותר. נינט בטח לא היתה
נכנעת כך למציאות. היתה נלחמת וכל זה.
ההובי שלה? בעלה.

הייתי צריכה, מן הסתם, למלל משהו
כמו: "אבל חביבתי — בעונג רב, הרי בשר
ביל זה אני כאן. תמיד לרשותך." אולם
אינני יכולה להביא את עצמי לומר כך.
אינני משועשעת לגמרי מן הרעיון לשחק
את קופידון.

מה שמפליא אותי כל פעם מחדש הוא:
מדוע אני בכל זאת עושה זאת? עוד רגע
אתחיל להאמין שאני טובת-לב. (1125/191)
— אל לך לחשוב שאעשה למען דבר דומה
פעם שנייה. אם הוא פחדן מדי מכדי להת-
חיל אחר, השתמשי בפעם הבאה בעפעפיך,
הפילי עתון, מספחת, מזודה, בקשי לסגור
ו/או לפתוח את החלון — אבל הניחי לי.
ובכן: —

"זה קרה לי ביום חמישי, 26.3.59. יושבת
אני לבדי בתחנת הרכבת בירושלים כשפני
מיועדות חזרה לתל-אביב, מתכוונת בהול-
כים והשבים ומדי פעם בפעם מציצה וקור-
את מספר שורות בספר שבידי, והנה מיסר
לי אדם פתק. פתחתיו וקראתי:

"לנערה האלמונית
"את מוצאת חן בעיני
"אני רוק-
"אם דעתך נוחה ביחס לזה נא לכתוב:

דוד פרג תחנת הרכבת ירושלים.
"סומק עלה בלחיי. קיפלתי את הפתק
והכנסתי לארנקי.

"חלף זמן והרכבת הגיעה. עליתי לרכבת
מהורהרת ועיני נתקלו בבחור המעשן כעצ-
בנות יתרה. דימיתי אותו לבחור שמסר לי
את הפתק. אם להיות גלויה, הוא מצא חן
בעיני, ובלבי הדבקתי לו את השם דוד פרג.
"לכן אני פונה אל מדורך בבקשה, אם
אתו דוד פרג מוכן להתקשר אתי על-
ידי התכתבות — נמצאת לפניו האפשרות.
משהו על עצמי: סמינרסטיקת כבת 18, שחר-
חורת ובדיישינית."

★ ★ ★

נמאם ללכת ה"בוותא"

(1125/192) מודיעה לי שנהנתה לקרוא
את מדורי אך לא העלתה על דעתה וכי
וכי עד אשר וכי וכי.

טוב, ניתן לה לדבר בעד עצמה:
"...איני תובת לך משום שמיאשת אני
מן החיים, רוצה להתכתב עם בני אדם
מיוחדים, רוצה חבר וכי וכי.

"אני פשוט מחפשת חברה. אלא שהדבר
לא קל ולא פשוט כל עיקר. הכרתי כבר
הרבה חברות, אך מתאימה לי לא מצאתי.
אני, בוגרת' תנועה, כלומר עוזבת תנועה,
עוזבת לא מזמן, כך שהרשמים שהטביעה
בי ובערכי החיים עליהם נתחנכתי, עדיין לא
נשכחו ממני ואינני מעוניינת כי נשתכחתי.
לפיכך החברה שאני מחפשת אינה צריכה
להיות בעלת סגנון של חברה סלוגנית על
כל מעלותיה ומגרעותיה. החברה צריכה
לדעת לעשות שמח ורצוני שיהיו לומדים,
אבל לא סנובים.

"באשר אלי, הריני תלמידה בשמינית,
ואלי מצטרף חברי, שהוא קיבוצניק על כל
הקשיים הכרוכים בכך. לעתים רחוקות
בעיר וכי, אגב, איז ואבוי יהיה לי אם
יודע לו שכתבת לך. הוא נורא שונא
פטנטים כאלה. פשוט נמאס לשבת בלילות
שישי בבית, ללכת לאחתה, או לרכל עם
חברות. פשוט מתחשק לי קצת לעשות שמח
וליהנות משיחה עם אנשים היודעים לשוחח.
אני מתארת לעצמי שאת מכתבי תשני,
כי הרי את מוכרחה לקבוע את לקוחותיך.
אבל מילא שיתנו הפעם על חשבוני אחרים
כפי שנהנית אני על חשבון האחרים, למרות
שלא ידעו על חשבון מי הנאתם."

★ ★ ★

מנהל, וגם השני נחמד

קצת לא נעים לשני מורים צעירים ו-
דתיים, נוסף לכל (1125/193), לרצות לכתוב
אלי. אולם הם משתעממים מאד בדורם, שם
הם מלמדים. תארו לעצמכן שאחד מהם הוא
כבר מנהל בית ספר, וכל האיש הזה הוא
בן 20 בסך-הכל, ונחמד, אפילו. כך הוא
טוען והמנהל צודק תמיד, אתן יודעות. והי-
שני, בן ה-19, גם כן אוהב גבינה, אני
מניחה.

אז למה, באמת, שלא תכתבו אליהם?
נושא ההתכתבות, אימרים הם, "עשי טובה,
רותי, והציעי לאחד המכתבים הדומים לשלנו
והמונחים לידך, ודאי תמצאי שם רשימה
ארוכה של הסוג הזה."

★ ★ ★

אם תרצי להיפטר פעם מחברה נודנית
ולחביאה ליד כך שתהיה ברוגז אתך לעו-
למים, חלצי לה, למשל, מחמאה כמו: "את
יודעת, היית צריכה להיוולד בחשכת ימי
הביניים — את נראית זוועתית באור."

★ ★ ★

סגן משנה ומעלה

(1125/194) אם באמת כל כך אינך מח-

לעודד אנשים למחשבה עצמית,
השחיה נגד הזרם, להריסת שקרים
מוסכמים, לעיצוב אידיאלים חדשים
ודרכים חדשות — התנתכן משימה
חשובה יותר בחברה השוקעת ב-
כיון של קונפורמיזם עכור, הנאי-
כלת עליידי רקבון מפלגתי, הקשר-
רה באיזוקים של אידיאולוגיה נכרי
בה, מיושנת ומטעה?

יש אומרים כי אנו עוסקים יותר מדי
בשלילה. אפשר להטיח אשמה זו גם בפני
הבנאי ההורס בית ישן ומפנה את חורבני-
תיו כדי לבנות עליו חדש. הריטה כזאת —
הפקיד חיובי הוא, יצרני ובונה.

יש אומרים כי העתון כולל חומר שאינו
שייך לתפקידו העיקרי. נכון, אבל אפשר
להטיח אשמה זו גם בפני ראקטה תלת-
שלבית, השוקלת עשרות טונות, ושכל תפי-
קידה להכניס לחלל לחין השוקל קילוגרמים
מעטים.

השוגם הזה זקוק לתפוצה המונית — הן
כדי להקשים בכלל מבחינה כלכלית מחוץ
למטרה, הן כדי לשאת את דבריו לאורכה
ולרוחבה. הן החברה הישראלית. הקומץ
הנבחר לבדו לא יוכל לקיים את העתון,
לערוך לבטחונו ולתת לו את התהודה הצי-
בורית המספקת. מי שרוצה במטרה, חייב
לרצות באמצעים המתאימים לה.

אולי זהו פאראדוקס: שהעתון הנישא על-
ידי הקומץ הנבחר הוא עתון המוני במבנהו
ובתפוצתו. בתנאי הארץ, זהו הכרח. יש בו
הרבה מן החיוב.

כי הקומץ הנבחר אינו רוצה
אינו זכאי לחיות על אי בודד.
הוא שייך להמונים, יצריך להנהיג
את ההמונים. ללא חינוך ההמוני
יבם, אין לו ערך.

אנו יוצאים לשנתנו העשירית. המטרה:
לשפר את הכלי הזה שהופקד בידינו, ל-
העמיק את השפעתו החינוכית, להגביר את
כוחו להגיד את האמת. את הסיסמה ניקח
מתחילים מיה: "חזרו חרוב על ידך, גיבור,
הגדך והדרך. והדרך צלח רכב, על דבראמת
וענוהיצדך. אהבת צדק ותשוא רשע, על כן
משחק אלוהים אלוהיך."

ספרים

שירה

ועף החול

נדר חזיר. (שירים מאת בניציון תומר,
הוצאת מחברות לספרות. 101 עמודים) הוא
ספר שירים ראשון של המשורר הצעיר
(31), בניציון ("בניצי") תומר, אחד מיוזמי
שמאל ועורך הדף הספרותי של למרחב
לשעבר, המנסה בלוששים מתוך 78 השירים
ההדפסים בספר לחזור אל מקור מחבבתו,
אינו מצליח.

כותב בניציון תומר בשירו הראשון נוסח:
"אבי באבן את חיי חקק / אני ברוח /
אבי ריחש ביתי בצבע חם וחום ובמוצק /
אבי צמח מרחובותי / אני אפילו לא מבית.
"אבי נשם עם אלוהיו, / אני עם עיט, /
אבי צמח מרחובותי, / אני אפילו מבית.
"...אבי כבר מתי מקדש מעט לו:
אבן. / אני עוד חי ומקדשי ברוח. / ומה
ישרד עת אסוער כתבן? / בני את שמי
לא יחקוק על לוח."

אולם למשורר הצעיר שאיבד את מוצאו,
אכזביות רעות נוספות באמתחת שיריו. כותב
תומר, עולה סתור ולוחם מלחמת השת-
רוח: "כך שוכחים. כך מכסים על דם /
באמנות. שלום. באהבה. / מתחילים לה-
יות לשם עצמם / אף אם גולדו באש וב-

יבבה."

דפים ריקים בספר. למרות העובדה,
כי את שיריו הראשונים החל תומר לכתוב
בגיל 14 במוסד החינוכי במשמר העמק,
החל להדפיסים מיד לאחר מלחמת השחרור,
לא מיהר תומר ללקט את שיריו, להדפיסים
בכל שיריהם חתבריו בני גיל, תומר,
צעיר חישן המוצא את לחמו במלאכות
קצרות-מועד, חלש ממחברות שירים רבים
לפני שראה אותם בשלים לפרסום. גם
בספר שיריו הנוכחי מוצא הקורא מספר
דפים ריקים, מהם נמחקו השירים ברגע ה-
אחרון, ממש לפני ההדפסה. וכך קורה, כי
רוב שיריו, למרות ואולי בגלל צמצומם
המילולי, נושאים עמם חתימה שירית לקורא
ואולי משום שחש הקורא תחושה מורת
של "גזון תכול-מפרשים", בקראו שירים
אלה, אולי משום כך חותם המשורר את
ספרו בשיר אופטימי, היחידי בכל הקובץ.
וכך קורא תומר בכעוף החול: "אהובה, אם
רק תהיי שקטה וחרשית, / נתחיל הכל
מבראשית. / נמרח מזהוה ומחול, / כעוף
החול, / כעוף החול."

